

**Uchwała nr XVI/82/2015
Rady Powiatu Bartoszyckiego**

z dnia 20 listopada 2015 r.

w sprawie: uchwalenia "Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego
na lata 2015 - 2020".

*Na podstawie art. 12 pkt. 9 lit. ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1445) w związku z art. 19 ust. 3a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1649 z późn. zm.) **Rada Powiatu Bartoszyckiego uchwala, co następuje:***

§1. Uchwala się "Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego na lata 2015 - 2020" stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały .

§ 2. Traci moc uchwała Rady Powiatu Bartoszyckiego Nr XVIII/116/04 z dnia 18 listopada 2004 roku w sprawie uchwalenia "Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego na lata 2004 - 2006 z perspektywą na lata następne".

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Bartoszyckiego.

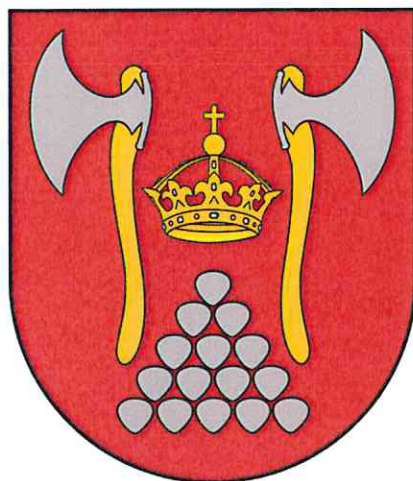
§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Rady Powiatu i publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Władysław Bogdanowicz

*Załącznik nr 1
do Uchwały Rady Powiatu Bartoszyckiego
Nr XVI/82/2015 z dnia 20 listopada 2015r.*

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego na lata 2015-2020

Bartoszyce, 2015

Spis treści

WSTĘP.....	4
1. Powiązanie Planu Rozwoju Lokalnego z innymi dokumentami	5
2. Horyzont czasowy Planu Rozwoju Lokalnego	6
3. Metodologia.....	6
4. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym Planem Rozwoju Lokalnego	7
4.1. PODSTAWOWE DANE DOTYCZĄCE POWIATU BARTOSZYCKIEGO	7
4.1.1 Położenie, powierzchnia powiatu	7
4.1.2. Ludność	9
4.2 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	12
4.2.1 Rzeźba terenu	12
4.2.2 Klimat.....	13
4.2.3. Wody powierzchniowe i podziemne	15
4.2.4 Świat zwierzęcy i roślinny	19
4.3 KULTURA.....	23
4.3.1 Zabytki.....	31
4.4 SPOŁECZEŃSTWO	43
4.4.1 Sytuacja demograficzna i społeczna	43
4.4.2 Rynek pracy	46
4.4.3 Bezrobocie	48
4.4.4 Bezpieczeństwo publiczne	52
4.5 GOSPODARKA	68
4.5.1 Działalność gospodarcza	69
4.6 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	72
4.6.1 Układ drogowy	72
4.6.2 Gospodarka wodno-ściekowa	77
4.6.3 System elektroenergetyczny	80
4.6.4 System gazowy	80

4.6.5 Zagospodarowanie przestrzenne	81
4.7 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	86
4.7.1 Oświata i wychowanie	86
4.7.2 Opieka zdrowotna	94
4.7.3 Pomoc społeczna	98
4.7.4 Organizacje i stowarzyszenia	106
5. Analiza SWOT	116
5.1 Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na obszarze powiatu Bartoszyckiego	116
5.2. SWOT	119
6. Wizja rozwoju	125
7. Cele główne i szczegółowe plany rozwoju Powiatu Bartoszyckiego	126
7.1 Zadania zmierzające do realizacji celów (poprawy sytuacji na danym obszarze) ...	127
7.2 Planowane zadania inwestycyjne w okresie 2015-2020	134
8. Powiązania zadań realizowanych w ramach Planu Rozwoju Powiatu Bartoszyckiego z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy / powiatu / województwa	140
8.1 Zgodność ze strategicznymi dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi	140
8.1.1 Poziom europejski	140
8.1.2 Poziom krajowy	141
8.1.3 Programy operacyjne na lata 2014-2020 – możliwości uzyskania wsparcia z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji	148
8.1.4 Poziom regionalny	156
9. Oczekiwane wskaźniki efektów realizacji Planu Rozwoju Lokalnego	180
10. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego	184
10.1. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Planu Rozwoju Lokalnego	185

WSTĘP

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego na lata 2015-2020 powstał z inicjatywy władz samorządu powiatu (Rady i Zarządu Powiatu), dostrzegających potrzebę kompleksowego rozwoju jednostki samorządowej. Jest odpowiedzią na zmieniające się warunki gospodarowania oraz wzrost konkurencyjności otoczenia.

Plan Rozwoju Lokalnego jest jednym z dokumentów wspierających zarządzanie. Dokument ten określa plany rozwoju społeczno-gospodarczego, wskazuje priorytety, cele i kierunki zaangażowania środków finansowych.

Plan Rozwoju jest dokumentem operacyjnym. Wskazuje konkretne zadania do realizacji, terminy ich wykonania, proponuje możliwe do wykorzystania źródła finansowania. Plan daje możliwość długookresowego planowania, lepszego wykorzystania zasobów powiatu, poszerza możliwości inwestycyjne. Zadania przewidziane do realizacji mają na celu poprawę warunków życia mieszkańców powiatu oraz zrównoważony rozwój całego obszaru.

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego na lata 2015-2020 jest spójny z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025, oraz innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi krajowymi, regionalnymi i powiatowymi.

Plan Rozwoju Lokalnego obejmuje m.in. wykaz zadań inwestycyjnych, których realizacja stworzy możliwość rozwiązania wielu zdiagnozowanych problemów.

Powiat jako jednostka samorządowa wykonuje zadania określone w prawie polskim o charakterze ponadgminnym. Bardzo istotne jest aby zadania poszczególnych gmin powiatu nie dublowały się i nie oddziaływały na siebie w negatywny sposób. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego skupia się wobec tego na zadaniach wykraczających poza uprawnienia poszczególnych gmin nie będących jednocześnie w sferze zainteresowania Samorządu Województwa.

1. Powiązanie Planu Rozwoju Lokalnego z innymi dokumentami.

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego na lata 2015-2020 to dokument o znaczeniu planistycznym, którego zasadniczym celem jest określenie kierunków rozwoju Powiatu.

Plan Rozwoju został przygotowany w oparciu o:

- analizę dokumentów strategicznych i planistycznych Powiatu,
- danych statystycznych dotyczących sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców i gospodarki Powiatu,
- spotkania warsztatowe z przedstawicielami wielu środowisk Powiatu,
- wojewódzkie i krajowe dokumenty strategiczne,
- zatwierdzone przez Komisję Europejską regionalne i krajowe programy operacyjne, jako dokumenty planistyczne dot. perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014 - 2020.

Plan Rozwoju Lokalnego jest wyrazem potrzeb i oczekiwań mieszkańców Powiatu Bartoszyckiego co do dalszego rozwoju, warunków życia i gospodarowania. Uwzględnia szanse w podejmowaniu działań, stawia wyzwania oraz odpowiada na zobowiązania wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Do opracowania Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego na lata 2015-2020 wykorzystano informacje pochodzące m.in. z następujących źródeł:

- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Bartoszyckiego na lata 2001-2015,
- Informacje na temat bezrobocia oraz działań Urzędu Pracy w 2014 roku,
- Program Wspierania Przedsiębiorczości w Powiecie Bartoszyckim na rok 2013,
- Program na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w Powiecie Bartoszyckim na lata 2014-2020,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bartoszyckiego na lata 2012-2015 z perspektywą lat 2016-2019 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Bartoszyckim na lata 2015-2017,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bartoszyckim na lata 2007-2015,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2012-2016,
- Powiatowy Program działań na rzecz warunków życia osób niepełnosprawnych w Powiecie Bartoszyckim na lata 2014-2020,
- Rejestry prowadzone przez Narodowy Instytut Dziedzictwa,
- Rejestry prowadzone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,

- dane Urzędu Statystycznego w Olsztynie,
- zasoby internetowe.

Niniejszy dokument jest zgodny z założeniami Umowy Partnerstwa, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, Strategii Europa 2020, Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025, oraz z założeniami innych dokumentów o zasięgu europejskim, krajowym i regionalnym.

2. Horyzont czasowy Planu Rozwoju Lokalnego.

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego obejmuje okres najbliższych 6 lat, to jest lata od 2015 do 2020 r.

3. Metodologia.

Proces tworzenia Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego na lata 2015-2020 obejmował kilka etapów, wśród których wyróżnić można:

- zapoznanie się i analiza aktualnych dokumentów strategicznych na poziomie kraju, regionu, powiatu oraz gmin wchodzących w skład powiatu; dokonanie analizy współzależności między lokalnymi dokumentami, a dokumentami wyższego szczebla,
- prace przygotowawcze, obejmujące m.in. czynności związane z diagnozą obecnego stanu powiatu oraz wstępną identyfikację kluczowych problemów,
- wizyty lokalne mające na celu zapoznanie się z obszarem powiatu i jego otoczeniem,
- przygotowanie ankiet i przeprowadzenie warsztatów skierowanych do przedstawicieli społeczności powiatu w celu zebrania informacji nt. problemów i potrzeb mieszkańców,
- wybór celów strategicznych, operacyjnych, kierunków działań oraz ustaleniu listy zadań inwestycyjnych,
- konsultacje społeczne dokumentu przed ostatecznym zatwierdzeniem,
- zatwierdzenie Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego na lata 2015 - 2020 przez Radę Powiatu.

4. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym Planem Rozwoju Lokalnego.

4.1. Podstawowe dane dotyczące Powiatu Bartoszyckiego.

4.1.1 Położenie, powierzchnia powiatu.

Powiat Bartoszycki obejmuje obszar o powierzchni 1 307,49 km². Powiat położony jest w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Na podstawie danych GUS z roku 2014 Powiat zajmuje 62 lokatę w kraju pod względem powierzchni (ha).

Powiat Bartoszycki od zachodu graniczy z powiatem braniewskim, od południowego zachodu z powiatem lidzbarskim, od południa z powiatem olsztyńskim i od wschodu z powiatem kętrzyńskim. Północną granicę powiatu stanowi granica państwa polskiego z Federacją Rosyjską – Obwodem Kaliningradzkim.

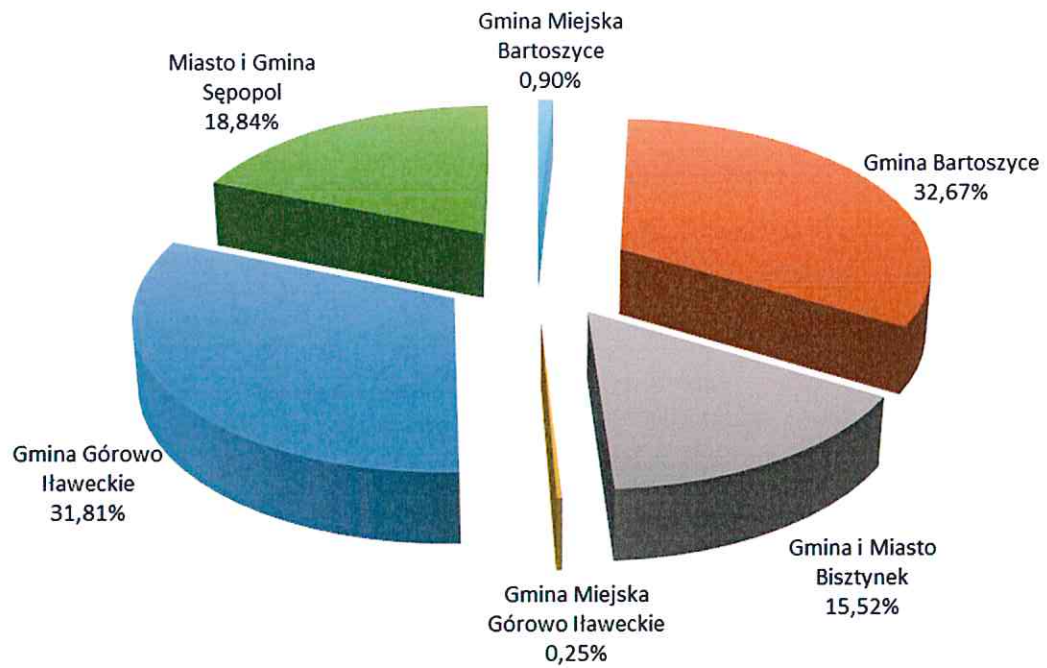

Źródło: Zasoby internetowe: bip.warmia.mazury.pl

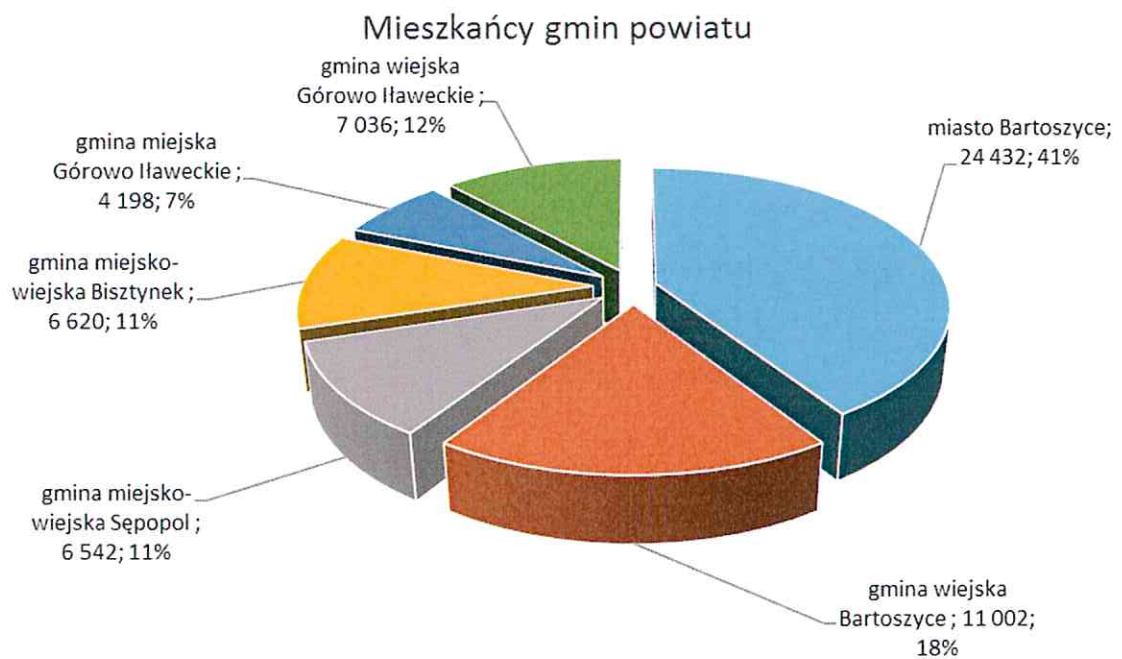
Powiat Bartoszycki zgodnie z podziałem administracyjnym obejmuje 6 gmin:

- Gmina Miejska Bartoszyce,
- Gmina Bartoszyce,
- Gmina i Miasto Bisztynek,
- Gmina Miejska Górowo Iławeckie,
- Gmina Górowo Iławeckie,
- Miasto i Gmina Sępólno.

Struktura powierzchni powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

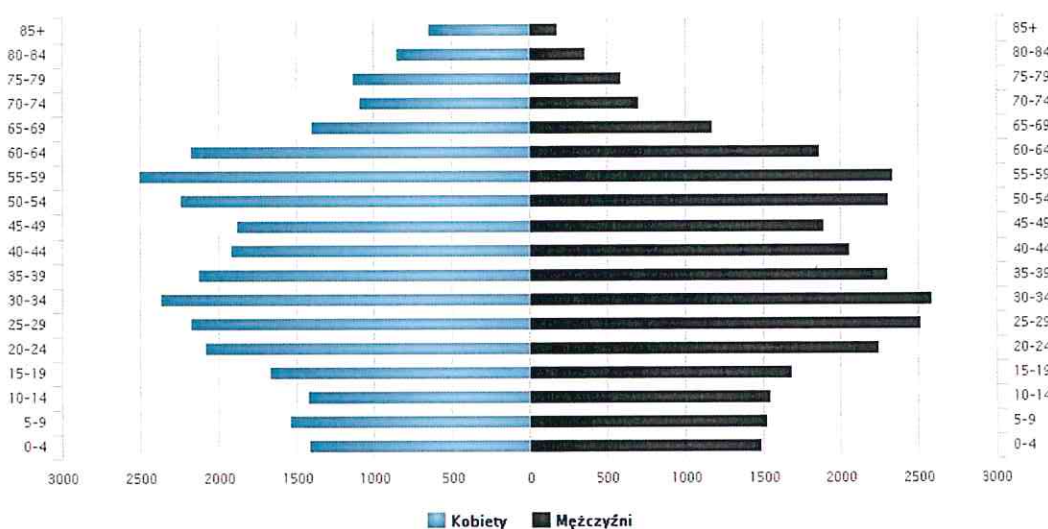
Analiza podziału administracyjnego Powiatu Bartoszyckiego wykazuje, że największy udział w ogólnej powierzchni powiatu ma Gmina Wiejska Bartoszyce (ponad 32 %), najmniejszy natomiast Gmina Miejska Górowo Iławskie (0,26%).

4.1.2. Ludność.

Obszar Powiatu Bartoszyckiego zamieszkuje ok. 60 tys. mieszkańców. Według danych Spisu Powszechnego z 2011r. teren Powiatu Bartoszyckiego zamieszkiwało 61 288 osób.

Struktura ludności według płci charakteryzuje się niewielką przewagą płci żeńskiej nad męską. Na koniec 2014 r. mieszkanki powiatu stanowiły 51,13% ogółu mieszkańców (30 594 osób). Na 100 kobiet przypada 96 mężczyzn. Wskaźnik gęstości zaludnienia na 1 km² powierzchni wynosi 46 osób i jest 1,3 krotnie mniejszy niż średni dla całego województwa (60 osób / km²).

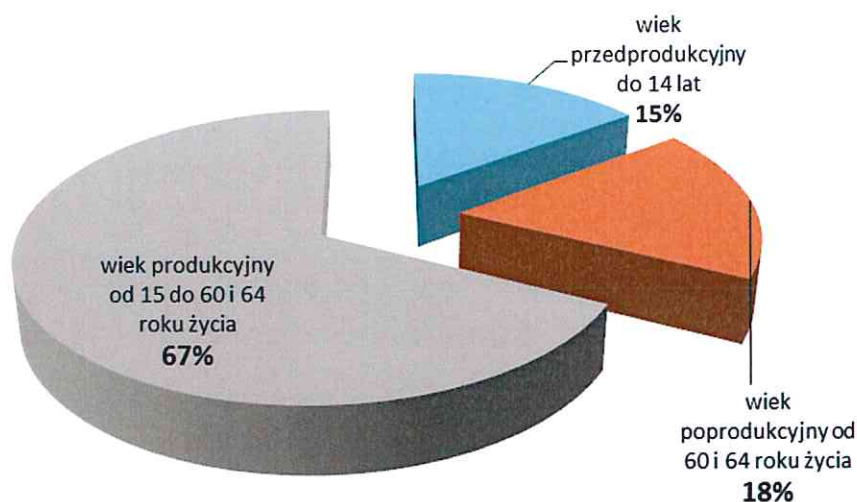
Piramida wieku mieszkańców Powiatu Bartoszyckiego według stanu na rok 2014:

Źródło: Zasoby internetowe: <http://www.polskawliczbach.pl>

W latach 2010 – 2014 niekorzystnie zmieniała się struktura wiekowa mieszkańców powiatu. W badanym okresie zmniejszyła się o 568 osób liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (osoby do 14 roku życia) oraz o 2274 osoby w wieku produkcyjnym (między 15 a 60 lub 64 rokiem życia). Zwiększyła się natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym, wzrost o 1223 osoby. Tendencja ta świadczy o ogólnokrajowym trendzie starzenia się społeczeństwa.

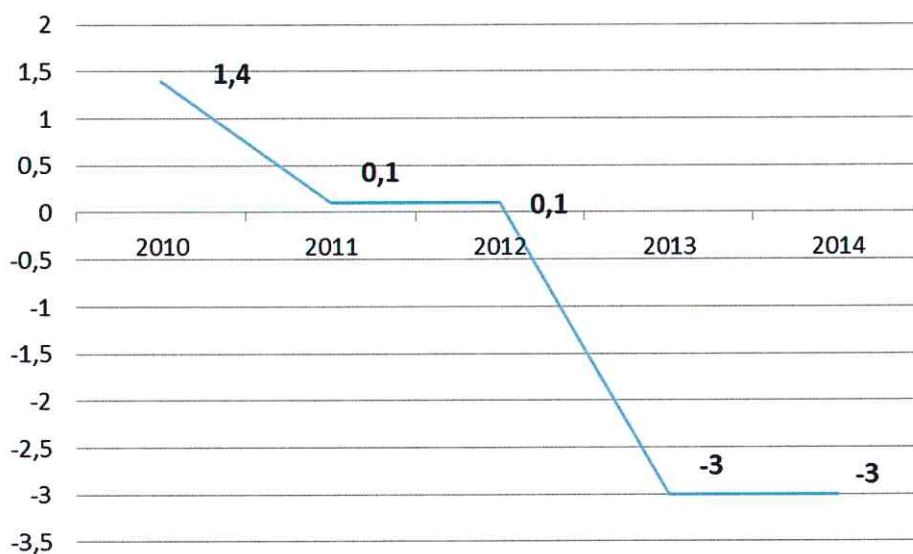
Produkcyjne grupy wieku Powiatu Bartoszyckiego stan w 2014 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS w Olsztynie.

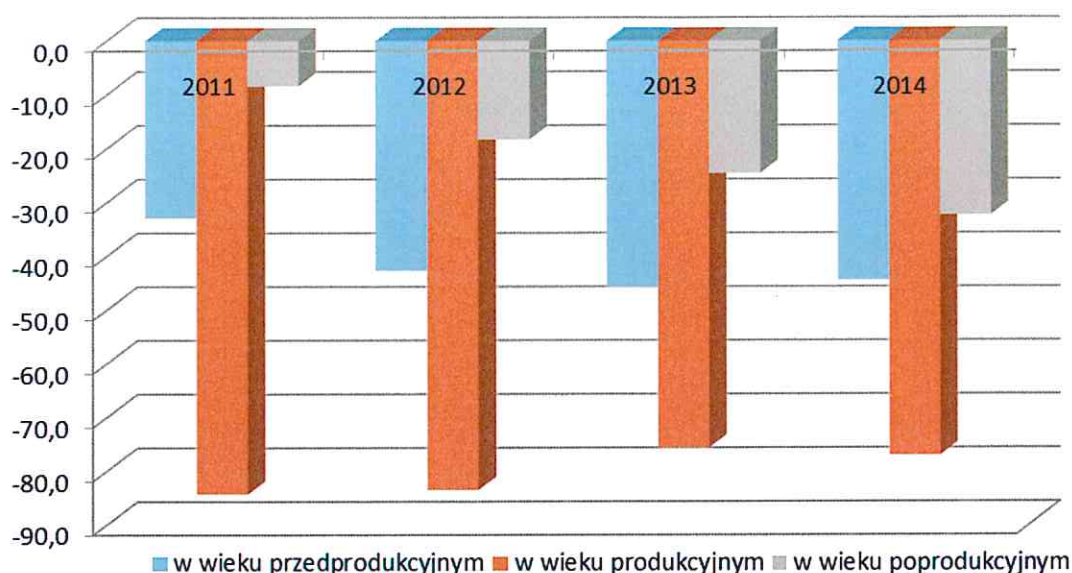
Przyrost naturalny czyli różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów na 1000 mieszkańców wykazuje w kolejnych latach tendencję spadkową od 1,4 w roku 2010 do -3,0 w roku 2014. Zaistniałe zmiany świadczą również o procesie „starzenia się” społeczeństwa Powiatu Bartoszyckiego.

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców Powiatu bartoszyckiego w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS w Olsztynie.

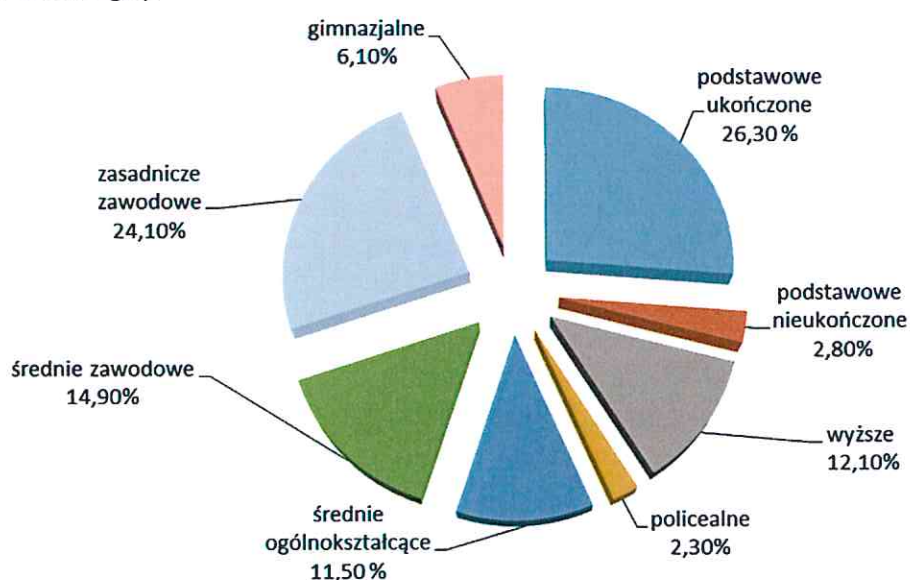
Saldo migracji na pobyt stały w latach 2010-2014 w Powiecie Bartoszyckim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS w Olsztynie.

Saldo migracji dla Powiatu Bartoszyckiego w latach 2011-2014 przyjmuje wskaźnik ujemny. W latach 2011 i 2012 migracje ludności były nieco większe niż w 2013 i 2014 r. W latach 2013-2014 obserwuje się wzrost migracji wśród osób w wieku przedprodukcyjnym, co oznacza iż w większym stopniu migrują rodziny wraz z dziećmi niż osoby samotne.

Poziom wykształcenia mieszkańców Powiatu Bartoszyckiego według stanu na rok 2011 kształtuje się następująco (na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego):

Źródło: Zasoby internetowe <http://www.polskawliczbach.pl>

Mieszkańcy Powiatu Bartoszyckiego należą do grupy osób o niskim wykształceniu, 50,40 % osób ma ukończone tylko wykształcenie podstawowe (26,30%) i zasadnicze zawodowe (24,10%). Jedyne 12,10% to osoby z wykształceniem wyższym. Wykształcenie średnie zawodowe oraz policealne posiada odpowiednio 14,9 oraz 2,3 % osób.

4.2 Środowisko przyrodnicze.

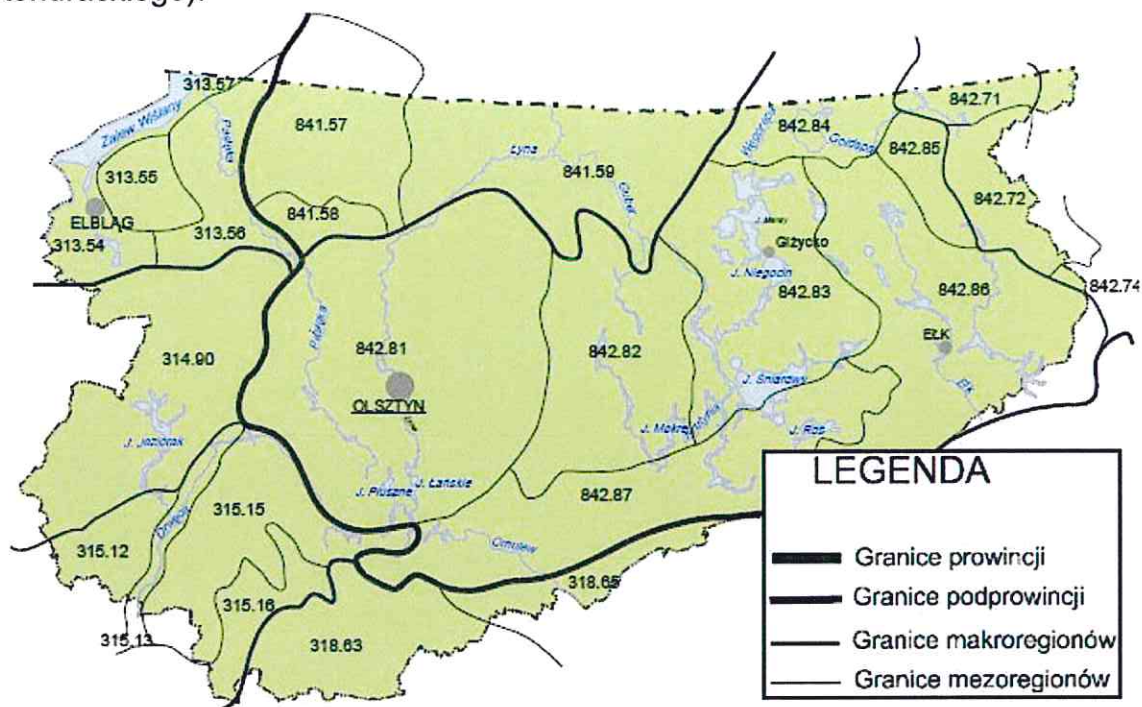
4.2.1 Rzeźba terenu.

Według podziału fizycznogeograficznego Polski Powiat Bartoszycki leży na Nizinie Staropruskiej stanowiącej makroregion Pobrzeży Wschodniobałtyckich. Od zachodu sąsiaduje z Pobrzeżem Gdańskim, a od południa z Pojezierzem Mazurskim. W Polsce leży tylko mała część tego makroregionu, który rozciąga się na północy województwa od Braniewa i Ornety po Węgorzewo i Kętrzyn. Na obszarze Powiatu Bartoszyckiego leżą 2 mezoregiony Niziny Staropruskiej.

1. Wzniesienia Górowskie, izolowany cokół morenowy przekraczający 150 m n.p.m., a w najwyższym punkcie dochodzący do 216 m n.p.m. Tu na południowych stokach Góry Zamkowej bierze początek rzeka Wałsza, która płynąc w kierunku południowo-zachodnim tworzy poniżej Pieniężna głęboko wcięty jar.

2. Na wschodzie leży rozległa niecka Niziny Sępolskiej, której brzegi wznoszą się do 80 – 100 m n.p.m. głęboko wcięta dolina Łyny, przylegająca od wschodu do Wzniesień Górowskich. Na jej powierzchni zalegają miejscami tłuste iły czerwone pochodzenia polodowcowego, na których wytworzyły się urodzajne gleby brunatne. Nizina Staropruska jest prawie całkowicie pozbawiona jezior i ma dobrze rozwinięty system dolin.

Podział fizycznogeograficzny obszaru Powiatu Bartoszyckiego (wg. Kondrackiego):

Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Bartoszyckiego na lata 2001-2015

Powiat Bartoszycki jest częścią „Zielonych Płuc Polski”. Bogactwem tych ziem są dobre gleby, łagodny klimat, zasoby wód, różnorodność świata roślinnego i zwierzęcego. Niewiele zmieniony naturalny krajobraz sprzyja tworzeniu obszarów prawnie chronionych.

4.2.2 Klimat

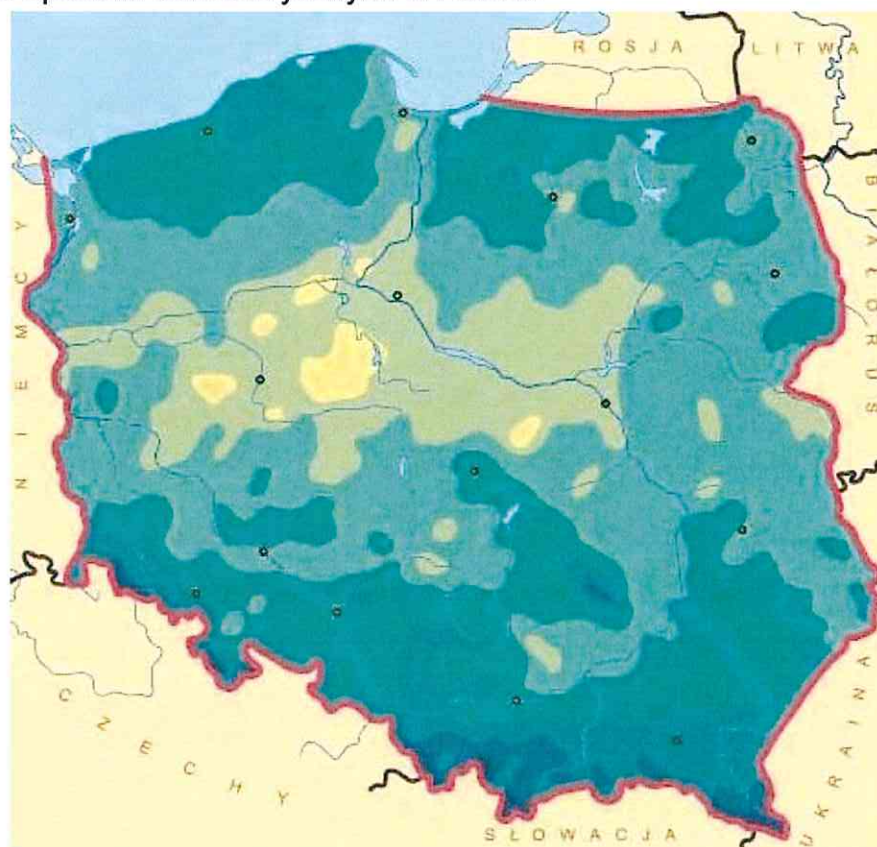
Klimat północno-wschodniej Polski ma cechy klimatu przejściowego, morsko-kontynentalnego z charakterystyczną dużą zmiennością stanów pogody z dnia na dzień oraz z roku na rok. Zjawisko to jest konsekwencją ścierania się mas wilgotnego powietrza znad Atlantyku z masami suchego powietrza kontynentalnego. Cechy klimatu kontynentalnego (niska temperatura, duża amplituda temperatury, przewaga opadów letnich nad zimowymi oraz wiosennych nad zimowymi) nasilają się w części wschodniej województwa warmińsko-mazurskiego.

Powiat Bartoszycki leży w mazurskim regionie klimatycznym, we wschodniobałtyckiej dzielnicy klimatycznej, która jest chłodniejsza od sąsiadującej od zachodu dzielnicy zachodniobałtyckiej, lecz cieplejsza niż przyległa od południa dzielnica mazurska. Liczba dni mroźnych wynosi 38-43, liczba dni z przymrozkami 110-125 natomiast liczba dni z pokrywą śnieżną 60-65 dni.

Powiat Bartoszycki charakteryzuje się dużym czasem usłonecznienia rzeczywistego, tj. czasu „świecenia słońca”. Średnie dzienne usłonecznienie w ciągu roku nie wykazuje na terenie powiatu większego zróżnicowania i wynosi 4,4 godziny. W lipcu nie jest ono również zbyt zróżnicowane, waha się od 7,2 do 8,0 godzin, a dla całego okresu letniego wypoczynku (czerwiec – sierpień) zawiera się w przedziale 7,0–7,8 godziny, co należy zaliczyć do cennych walorów regionu.

Wilgotność względna powietrza wynosi średnio 82% i jest dość typowa dla terenów województwa warmińsko-mazurskiego. Wiosną i latem jest niższa, jesienią i zimą wyższa. Zachmurzenie średnie roczne w wysokości 6,2 (w skali 10-stopniowej) jest jedną z niższych wartości na terenie województwa. Dni pogodnych jest średnio 38, dni pochmurnych 132. Dni z burzą jest średnio 13-14, dni z mgłą 41. Najbardziej pogodnym okresem jest koniec lata i początek jesieni. Największym zachmurzeniem charakteryzuje się okres od listopada do grudnia. Opad atmosferyczny wynosi średnio około 600 mm w roku.

Nasycenie opadami atmosferycznymi w Polsce:

Źródło: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie

Okres wegetacyjny trwa około 200 dni. W Powiecie Bartoszyckim przeważają wiatry z kierunku południowo-zachodniego (18,9% udziału w ciągu roku) i wiatry zachodnie (15,2 %). Udział wiatrów południowo-zachodnich jest szczególnie wysoki jesienią i zimą.

Na klimat lokalny ma wpływ rzeźba terenu. Obniżenia terenowe przyczyniają się do zalegania chłodnego, wilgotnego powietrza, dużych wahań dobowych temperatury, mniejszych prędkości wiatrów, występowania przymrozków wczesną jesienią.

4.2.3. Wody powierzchniowe i podziemne.

Wody podziemne

Powiat Bartoszycki leży w granicach dwóch regionów hydrogeologicznych (w Prowincji Wisły):

- w przeważającej części w regionie Narwi, Pregoty i Niemna.
- zachodnie krańce powiatu (południowo-zachodnia część gminy Górowo Iławeckie) w regionie Dolnej Wisły, subregionie Zalewu Wiślanego wyznaczonego w granicach zlewni rzek Elbląg i Pasłęka (na podstawie „Hydrologii regionalnej Polski” pod redakcją Bronisława Paczyńskiego i Andrzeja Sadurskiego, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2007).

Region Narwi, Pregoty i Niemna stanowi częściowo sztucznie wydzielony obszar, którego granice od południa i zachodu wyznaczają wododziały: Narwi i Bugu, Orzyca i Wkry oraz Łyny i Pasłęki, natomiast od północy i wschodu obszar ten zamyka granica państwa. Powierzchnia całego regionu wynosi 37 481,3 km².

Region Narwi, Pregoty i Niemna został podzielony na 7 obszarów bilansowych (zlewni bilansowych). Dla zlewni tych oszacowano zasoby perspektywiczne, rozumiane jako zasoby użytkowych pięter/poziomów wodonośnych możliwych do zagospodarowania z uwzględnieniem potrzeby zachowania określonego stanu ekosystemów od nich zależnych. Równocześnie, zgodnie z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej, w obrębie regionu wydzielono 10 jednolitych części wód podziemnych. Część dorzecza Pregoty w granicach Polski zajmuje powierzchnię 8 417,7 km² i obejmuje trzy jednolite części wód podziemnych (JCWPd): m. in. nr 20 zlewnia Łyny, w granicach której znajduje się Powiat Bartoszycki. Teren JCWPd nr 20 znajduje się w zarządzie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie. Zasoby perspektywiczne JCWPd nr 20 są szacowane na 1 048 tys. m³/d, a zasoby odnawialne na 1 879 tys. m³/d.

Subregion Zalewu Wiślanego obejmuje północno-wschodnią część regionu dolnej Wisły. Został on wyznaczony w granicach zlewni rzek Elbląg i Pasłęka. Warunki hydrogeologiczne występujące na Wzniesieniach Górowskich są skomplikowane, chociaż pobór wód podziemnych jest niewielki i nie przekracza kilku procent wartości zasobów eksploatacyjnych. Użytkowe poziomy wodonośne są związane przeważnie z wodnolodowcowymi osadami piaszczystymi plejstocenu, o zmiennym rozprzestrzenieniu pionowym i poziomym. Miąższość warstw wodonośnych najczęściej wynosi 10–20 m, a wydajność potencjalna typowej studni na ogół nie przekracza 30–50 m³/h.

Subregion ten znajduje się w granicach jednolitej części wód podziemnych nr 19 w jednostce bilansowej rzeki Pasłęki. Teren JCWPd nr 19 znajduje się w zarządzie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku. Zasoby perspektywiczne jednostki bilansowej rzeki Pasłęki są szacowane na 23 125 m³/h z rezerwami w wysokości ok. 90%.

Na całym terenie powiatu występują poziomy wodonośne czwartorzędowe i trzeciorzędowe. Zróżnicowana jest głębokość występowania warstw wodonośnych (od kilkunastu do ponad 170 m) i ich miąższość (kilka – kilkanaście metrów). Teren powiatu jest objęty zasięgiem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych oznaczonego numerem 205 (Subzbiornik Warmia), o powierzchni ogólnej 2095 km² i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych wynoszących 60 tys. m³/d. Wody tego zbiornika są w naturalny sposób chronione od powierzchni terenu.

Na terenie powiatu warstwy wodonośne są stosunkowo dobrze izolowane osadami o słabej przepuszczalności i jakość wód wgłębnych nie jest zagrożona (zagrożenie średnie i niskie). Jedynym wyjątkiem jest poziom położony w okolicy byłego PGR Paustry, który jest słabo izolowany (poziom obecnie jest niewykorzystywany).

Wody powierzchniowe

Zachodnie tereny powiatu – Wzniesienia Górowskie (gmina Górowo Iławeckie) – leżą na obszarze węzła hydrograficznego, na którym następuje kulminacja terenów stanowiących obszary zasilania stref źródłowych licznych cieków (Elma, Kamienna-Młynówka, Walsza, Stradyk i inne mniejsze ciek). Z tego powodu obszary te powinny podlegać wzmożonej ochronie przed zanieczyszczeniem.

Cieki w obrębie węzła hydrograficznego charakteryzują się dużą nierównomiernością przepływu, zbliżoną do nieregularności przepływu rzek górskich. Taka nieregularność potęguje erozję gleb i może stanowić zagrożenie powodziowe.

Powiat Bartoszycki leży w zlewisku Zalewu Wiślanego. Przeważająca część powiatu leży w dorzeczu Pregoi. Zachodnia część gminy Górowo Iławeckie leży w dorzeczu Pasłęki, natomiast północna część gmin Górowo Iławeckie i Bartoszyce w dorzeczu Prochładnej (Świeżej).

Na terenie powiatu można wyróżnić następujące zlewnie mniejszego rzędu:
DORZECZE: PREGOŁA

1. zlewnia Łyny:

a) zlewnia rzeki Elmy:

- zlewnia Kamiennej-Młynówki (Górowskiej Młynówki),

b) zlewnia Pisy Północnej:

- zlewnia Bajdyckiej Młynówki,

c) zlewnia rzeki Guber:

- zlewnia Sajny.

DORZECZE: PASŁĘKA

1. zlewnia Walszy.

DORZECZE: PROCHŁADNA (ŚWIEŻA)

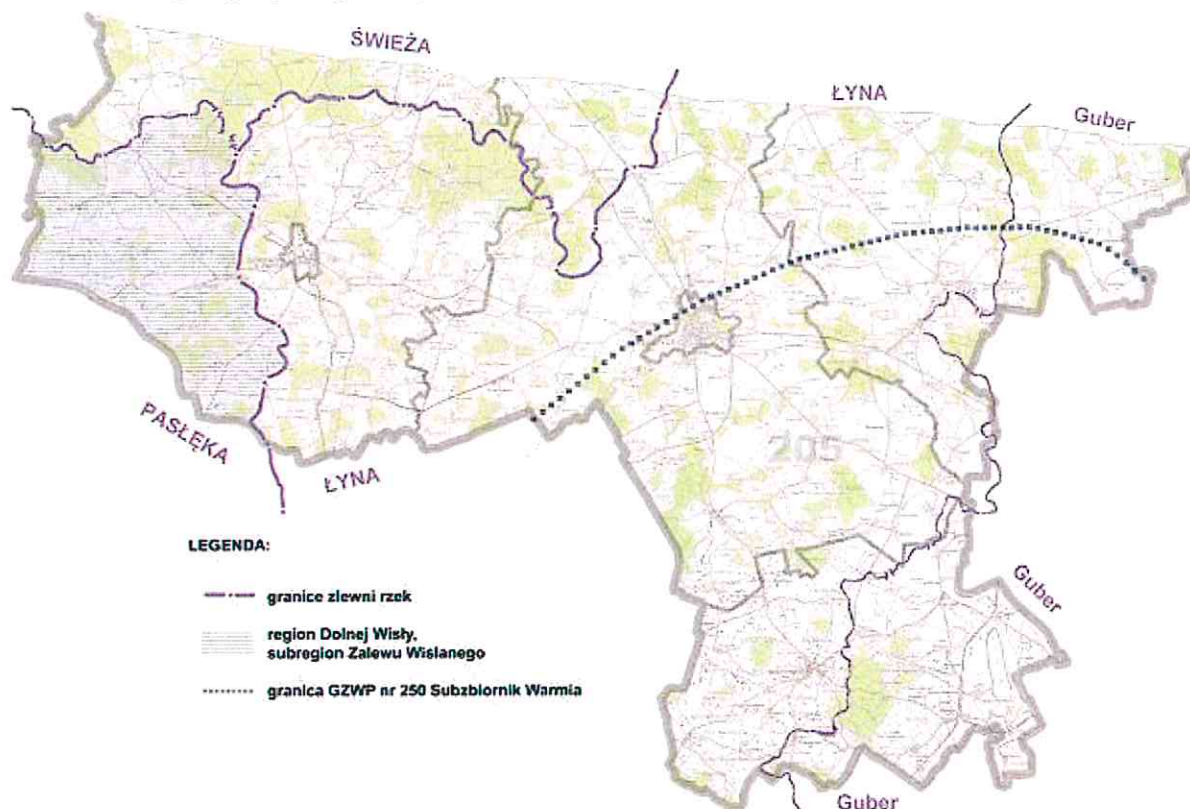
1. zlewnia rzeki Korniewki:

a) zlewnia rzeki Stradyk

2. zlewnia rzeki Riezwa:

a) zlewnia rzeki Bezledy.

Zlewnie i regiony hydrogeologiczne na terenie Powiatu Bartoszyckiego

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Bartoszyckiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2020

Sieć hydrograficzna w powiecie jest dobrze rozwinięta. Główną rzeką, płynącą z południowo-zachodniej części powiatu na północny-zachód jest drugorzędowa rzeka Łyna, będąca dopływem Pregoi (Łyna wpada do Pregoi na terenie Obwodu Kaliningradzkiego). Łyna jest największą rzeką województwa warmińsko-mazurskiego (długość całkowita 263,7 km) i najdłuższą rzeką powiatu. Przepływa przez gminy: Gmina Miejska Bartoszyce, Gmina Bartoszyce oraz Miasto i Gmina Sępopol. Nad Łyną leży stolica powiatu – Bartoszyce.

Lewobrzeżnym dopływem Łyny jest rzeka Elma (całkowita długość 37,6 km), która przepływa z północy na południe przez gminę Górowo Iławeckie. Elma bierze swój początek na terenach podmokłych położonych na północ od wsi

Kumkiejmy. Prawobrzeżnym dopływem Elmy jest rzeka Kamienna-Młynówka (Górowska Młynówka) przepływająca przez miasto Górowo Iławeckie.

Prawobrzeżnym dopływem Łyny jest rzeka Pisa Północna (całkowita długość 35 km). Pisa Północna płynie z południa na północ, przepływając przez gminy: Bisztynek, Bartoszyce i Sępopol. Uchodzi do Łyny na terenie gminy Sępopol w miejscowości Rygarby. Rzeka rozwidła się do jeziora Kinkajmskiego (gmina Bartoszyce). Największym prawobrzeżnym dopływem Pisy jest Bajdycka Młynówka, przepływająca przez gminy Bartoszyce i Sępopol.

Kolejnym prawobrzeżnym dopływem Łyny jest rzeka Guber (całkowita długość 80,2 km). Guber tylko krótkim odcinkiem płynie przez teren gminy Sępopol z południowego wschodu na północny zachód. W mieście Sępopolu Guber uchodzi do Łyny. Lewobrzeżnym dopływem Gubra jest rzeka Sajna (całkowita długość 50,6 km). Sajna przepływa przez wschodni kraniec gminy Bisztynek z południa na północ.

Wąsza jest rzeką drugorzędową (całkowita długość 67 km). Wąsza jest największym prawobrzeżnym dopływem Pasłęki. Źródła Wąszy znajdują się w centralnym punkcie Wzniesień Górowskich, w pobliżu Góry Zamkowej (gmina Górowo Iławeckie). Rzeka przepływa przez teren gminy Górowo Iławeckie z północy na południe. Lewobrzeżnym dopływem Wąszy jest na terenie gminy Górowo Iławeckie rzeka Katławka.

Rzeka Stradyk jest rzeką trzeciorzędową, prawobrzeżnym dopływem Korniewki (rzeki płynącej na terenie obwodu Kaliningradzkiego). Płynie przez północną część gminy Górowo Iławeckie ze wschodu na zachód.

Rzeka Bezleda jest rzeką trzeciorzędową, prawobrzeżnym dopływem Riezwej (rzeki płynącej na terenie obwodu Kaliningradzkiego). Płynie przez północną część gminy Bartoszyce z południa na północ.

Rzeki Powiatu Bartoszyckiego

L.p.	Rzeka	Długość całkowita w km	Powierzchnia zlewni w km ²	Wodowskaz
1	Łyna	263,7	5 700	Stopki
2	Elma	37,6	281	Piaseczno
3	Górowska Młynówka	17,4	57	-
4	Pisa Północna	35,0	324	Rygarby
5	Guber	80,2	1 589	powyżej ujścia do Łyny
6	Sajna	50,6	501	Bykowo

7	Wałsza	67,0	406	poniżej dopływu Katławki
8	Stradyk	13,0	93	-
9	Bezleđa	8,6	56	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Bartoszyckiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2020

Na terenie Powiatu Bartoszyckiego znajduje się kilkanaście jezior, które są położone głównie w północnej i zachodniej części gminy Górowo Iławeckie oraz środkowej części gminy Bartoszyce. Są to jeziora niewielkie i płytkie.

Jeziora Powiatu Bartoszyckiego:

L.p.	Nazwa jeziora	Gmina	Powierzchnia w ha	Średnia głębokość w metrach
1	Kinkajmskie	Bartoszyce	95,5	0,9
2	Mulen	Górowo Iławeckie	20,9	1,6
3	Jesionowy Staw	Górowo Iławeckie	19,8	1,5
4	Reszkowo	Górowo Iławeckie	14,1	1,9
5	Martwe	Górowo Iławeckie	9,75	1,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Bartoszyckiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2020.

4.2.4 Świat zwierzęcy i roślinny.

Według podziału geobotaniczno-regionalnego, Powiat Bartoszycki leży w Dziale Pomorskim, który charakteryzuje się znacznym udziałem zbiorowisk o subatlantyckim typie zasięgu. Dla tego regionu charakterystyczne jest występowanie grądów, lasów liściastych, acidofilnych lasów dębowych, kontynentalnych borów sosnowych oraz niżowych buczyn.

Największe bogactwo roślin w Powiecie Bartoszyckim występuje na obszarach podmokłych, mało dostępnych i leśnych. Spotkać tu można wiele gatunków pospolitych, takich jak trzcina pospolita, pałka wąskolistna i szerokolistna, rdestnica, moczarka kanadyjska, grzybień biały, grązel żółty, ale

także gatunki rzadkie i chronione jak: malina moroszka (*Rubus chamaemore*), wawrzyn wilczełyko (*Daphne mezereum*), podrzeń żebrowiec (*Rotundifolia*), pełnik europejski (*Trollius europaeus*), lepnica litewska (*Silene lithuanica*), a także torfowiska niskie (eutroficzne) zasiedlone przez wiele gatunków (m.in. turzyce i kosańce).

W Powiecie Bartoszyckim można zobaczyć kilka gatunków dużych ssaków, np.: łosie, jelenie, daniela, wilki, sarny i dziki. Z mniejszych ssaków występuje: borsuk, lis, wiewiórka, jeż europejski, kuna, wydra, tchórz, norka amerykańska. Ponadto, często spotyka się siedliska bobra.

Ptaki są najliczniejszą grupą zwierząt występującą w Powiecie Bartoszyckim. Występują liczne miejsca gniazdowania bociana białego. Obszar powiatu jest cenny pod względem przyrodniczym, a szczególnie ornitologicznym. Na terenie powiatu znajduje się Europejskie Centrum Bociana Białego. Największe skupiska tego ptaka występują w niewielkich miejscowościach Żywkowo, Lejdy, Szczurkowo, Lwowiec. Miejscowość Żywkowo jest największą kolonią bociana białego w Polsce i jedną z największych w Europie. Spotyka się także inne gatunki ptaków gniazdujących, jak: kania czarna, kania ruda, orlik krzykliwy, orzeł bielik, dzięcioł średni, puchacz, bąk, czapla siwa, błotniak zbożowy, bocian czarny i żuraw. Ponadto, licznie występują inne gatunki pospolitych ptaków.

Z płazów i gadów w Powiecie Bartoszyckim występują: żmija zygzakowata, padalec zwyczajny, traszka grzebieniasta, traszka zwyczajna, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, ropucha paskówka, ropucha zielona, rzekotka drzewna, żaba trawna, żaba moczarowa, żaba wodna, żaba jeziorkowa, zaskroniec zwyczajny, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna.

Tereny chronione na obszarze Powiatu Bartoszyckiego zajmują 25 786,9 ha (19,7%), w tym:

- rezerваты przyrody
- obszary chronionego krajobrazu
- pozostałe formy ochrony przyrody
- użytki ekologiczne

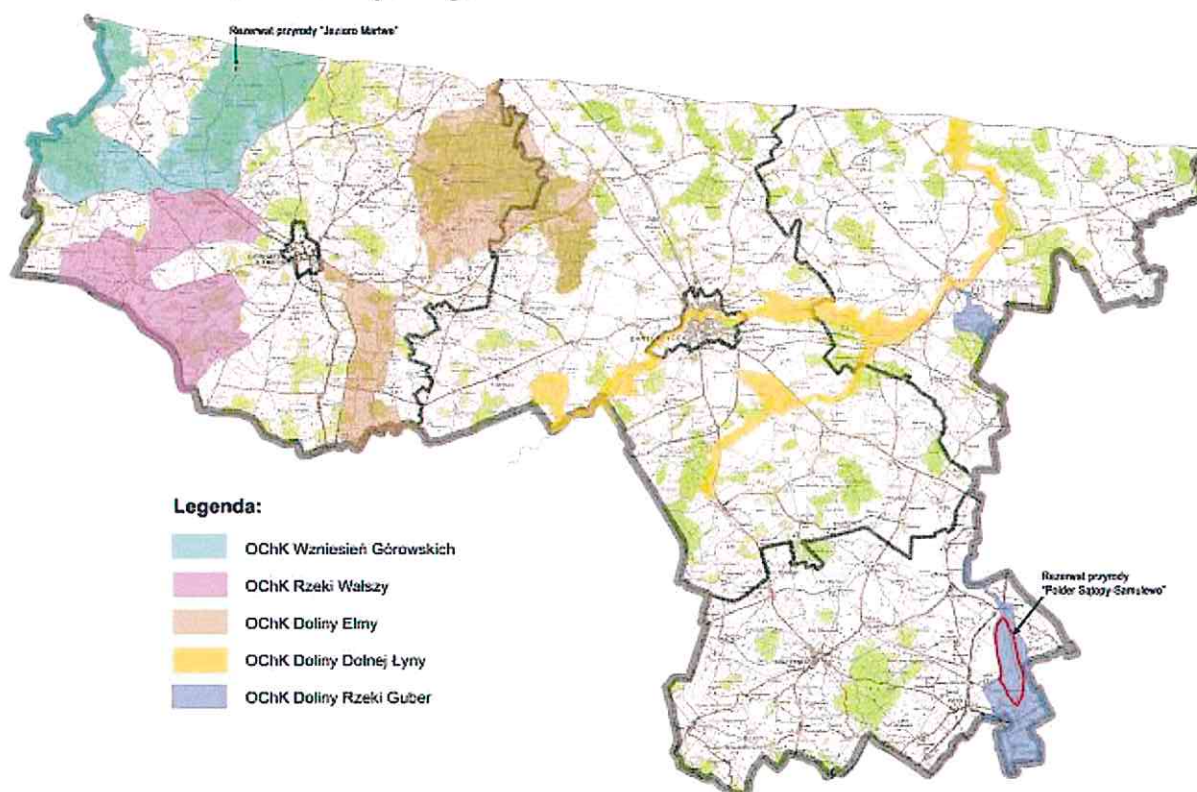
Na terenie Powiatu Bartoszyckiego występują 2 rezerваты przyrody:

1. Rezerwat przyrody „Jezioro Martwe” w gminie Górowo Iławeckie, o powierzchni 17,30 ha, ustanowiony w 1970 r. dla ochrony stanowiska maliny moroszki (rzadkiego reliktu glacialnego) – rezerwat florystyczny.
2. Rezerwat przyrody „Polder Sątopy-Samulewo” w gminie Bisztynek, o powierzchni 333,3 ha (wokół granic rezerwatu ustanowiono otulinę o pow. 793,00 ha), ustanowiony w 2009 r. dla zachowania rozlewiska stanowiącego lęgownisko licznych gatunków ptaków wodno-błotnych oraz miejsce koncentracji ptaków w czasie jesiennych i wiosennych migracji, rezerwat faunistyczny.

Obszary chronionego krajobrazu wyznaczono przede wszystkim w dolinach głównych cieków wodnych powiatu i na obszarze węzła hydrograficznego:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Elmy (powierzchnia ogółem 8 923,2 ha), na terenie powiatu w gminach Górowo Iławeckie (wiejska) i Bartoszyce,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Walszy (powierzchnia ogółem 9 834,8 ha), na terenie powiatu w gminie Górowo Iławeckie (wiejska),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzniesień Górowskich (powierzchnia ogółem 11 067,4 ha), na terenie powiatu w gminie Górowo Iławeckie (wiejska),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny (powierzchnia ogółem 16 429,9 ha), na terenie powiatu w mieście Bartoszyce, gminach Bartoszyce i Sępól, i Sępól,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Guber (powierzchnia ogółem 14 363,8 ha), na terenie powiatu niewielka część OChK w gminach Bisztynek i Sępól.

Rozmieszczenie obszarów chronionego krajobrazu i rezerwatów na obszarze Powiatu Bartoszyckiego

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Bartoszyckiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2020

Użytki ekologiczne na obszarze administrowanym przez Powiat Bartoszycki:

L.p.	Nazwa	Gmina	Pow. w ha	Typ
1.	Rosiczka koło Węgoryt	Gmina Bartoszyce	0,38	torfowiskowy
2.	Rosiczka koło Żydowa	Gmina Bartoszyce	0,95	torfowiskowy
3.	Torfowisko źródliskowe Sokolica	Gmina Bartoszyce	3,33	torfowiskowy
4.	Torfowisko źródliskowe Spurgle	Gmina Bartoszyce	3,63	torfowiskowy
5.	Polder Sątopy-Samulewo	Gmina i Miasto Bisztynek (teren wiejski)	408,00	ochrona ptactwa wodno-błotnego
6.	Malina Moroszka (Warszkajty)	Gmina Górowo Iławeckie	11,83	florystyczny, ochrona stanowiska maliny moroszki
7.	Moroszka na Toprznach	Gmina Górowo Iławeckie	12,00	florystyczny, ochrona stanowiska maliny moroszki
8.	Grądzik	Gmina Górowo Iławeckie	87,02	ochrona bazy pokarmowej bociana białego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie

Z pozostałych form ochrony przyrody na terenie Powiatu Bartoszyckiego znajdują się 163 pomniki przyrody (ożywionej i nieożywionej). Ochroną objęto przede wszystkim wiekowe okazy dębów, buków, lip. Na głównie bielcowych obszarach znajduje się wiele podmokłych łąk, jeziorzek i bagien oraz liczne skupiska głazów narzutowych, które w Bisztynku i w Księżnie zostały uznane za pomniki przyrody nieożywionej. Tzw. "Diabelski Kamień" w Bisztynku jest największym głazem narzutowym na całym pojezierzu wschodnim. Liczy on sobie 8 metrów długości i 3 metry wysokości.

4.3 Kultura.

Kultura to istotny czynnik rozwoju i budowania tożsamości i samoidentyfikacji mieszkańców. Termin „kultura” oznacza wszelkie czynności ludzkie, które mają na celu doskonalenie, pielęgnowanie i kształcenie. Kultura jest czynnikiem integrującym mieszkańców między sobą oraz z otoczeniem. Kultura, prezentując unikalne dla regionu obyczaje, sztukę, pełni również rolę promocyjną. Potencjał kulturalny jak i intelektualny powiatu kształtowany jest m.in. przez sieć instytucji kultury.

Ośrodki kultury prowadzące działalność na terenie Powiatu Bartoszyckiego:

Młodzieżowy Dom Kultury w Bartoszycach to publiczna placówka oświatowo-wychowawcza utworzona na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. Nr 91, poz. 578).

Młodzieżowy Dom Kultury realizuje zadania edukacyjne, wychowawcze, kulturalne, profilaktyczne, opiekuńcze, prozdrowotne, sportowe i rekreacyjne poprzez:

- prowadzenie zajęć wspierających rozwój dzieci i młodzieży, które mają na celu:
 - rozwijanie twórczego myślenia i działania,
 - rozwijanie zainteresowań, uzdolnień, doskonalenie umiejętności oraz pogłębianie wiedzy,
 - kształtowanie umiejętności spędzania czasu wolnego,
 - kształtowanie poczucia własnej tożsamości i poszanowania dziedzictwa kulturowego regionu, kraju i innych kultur,
 - przygotowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym,
 - kształtowanie umiejętności współdziałania w grupie;
 - organizowanie dla wychowanków i innej młodzieży:
 - imprez, przeglądów, wystaw, festiwali, warsztatów, plenerów, happeningów, prelekcji,
 - różnych form prezentacji dorobku artystycznego wychowanków,
 - wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży szczególnie podczas wakacji i ferii zimowych,
 - działań alternatywnych wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniami i niedostosowaniem społecznym.
 - realizowanie programów edukacyjnych i profilaktyczno-wychowawczych.
- Młodzieżowy Dom Kultury współpracuje z rodzinami wychowanków, placówkami kulturalno-oświatowymi, instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem lokalnym przez:
- wspólną organizację imprez, konkursów, festiwali, wystaw, przeglądów, pokazów, korowodów, małych form wypoczynku,

- udział wychowanków w wymianach międzynarodowych w ramach różnych programów edukacyjnych,
- udział wychowanków w przedsięwzięciach i imprezach organizowanych przez inne placówki lub instytucje lokalne,
- działanie na rzecz środowiska,
- zachęcanie rodziców do aktywnego uczestnictwa w działaniach placówki.

Bartoszycki Dom Kultury w Bartoszycach to instytucja kultury samorządu Miasta Bartoszyce, której działalność polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury. Placówka prowadzi działalność edukacyjno-kulturalną. Jej podstawowym zadaniem jest upowszechnianie kultury, edukacja poprzez sztukę oraz zapoznanie odbiorców kultury z różnymi dziedzinami twórczości, co pozwala w wartościowy sposób zagospodarować czas, a także energię dzieci, młodzieży, dorosłych. BDK organizuje, współorganizuje i realizuje większość działań kulturalnych na terenie miasta Bartoszyce.

Do podstawowych zadań Bartoszyckiego Domu Kultury należy:

- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspakajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych mieszkańców;
- tworzenie warunków do rozwoju aktywności kulturalnej, artystycznej, hobbystycznej oraz zainteresowanie sztuką;
- inspirowanie działań artystycznych, kulturalnych oraz różnorodnych form spędzania czasu wolnego we współpracy z organizacjami pozarządowymi, samorządowymi oraz innymi placówkami kultury;
- prowadzenie współpracy kulturalnej z zagranicą;
- edukacja kulturalna i wychowanie poprzez sztukę;
- prowadzenie bieżącej informacji kulturalnej,
- troska o kultywowanie tradycji ludowych, obrzędów, zwyczajów, rozwój folkloru, rękodzieła ludowego.

Zadania własne Bartoszycki Dom Kultury realizuje poprzez:

- prowadzenie systematycznej działalności tematycznej w różnych dziedzinach edukacji kulturalnej;
- prezentowanie dokonań kulturalnych poprzez organizowanie występów teatralnych, koncertów, seansów filmowych, wystaw, odczytów, pokazów, aukcji, działalności wydawniczej;
- współpracę z artystami, twórcami, instytucjami kultury, placówkami oświatowymi, sportowymi, zespołami amatorskimi, stowarzyszeniami i innymi organizacjami uczestniczącymi w życiu kulturalnym;
- prowadzenie działalności impresaryjnej;
- organizowanie szkoleń i kursów, takich jak: taniec, muzyka, plastyka, malarstwo, teatr, literatura, poezja, film, itp.

Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Sępopolu, to instytucja kultury samorządu Gminy Sępopol. Swoją działalnością obejmuje miasto i gminę Sępopol.

W ramach ośrodka kultury funkcjonują:

- Dom Kultury w Sępopolu
- Biblioteka Publiczna w Sępopolu wraz z filiami w Wiatrowcu i Wodukajmach oraz punktami bibliotecznymi na terenie gminy
- Świetlice we wsiach: Smolanka, Rusajny, Wydukajmy, Szczurkowo, Ostre Bardo, Stopki, Długa, Lipica, Lwowiec, Romankowo, Wiatrowiec, Śmiardowo, Różyna, Rogielkajmy, Trosiny, Gierkiny.

Celem Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury jest wielokierunkowa działalność rozwijająca i zaspakajająca potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą.

Do podstawowych zadań Ośrodka należy:

- organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę,
- stwarzanie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, kół i klubów zainteresowań, sekcji i zespołów, itp.,
- organizowanie spektakli, koncertów, festiwali, wystaw, odczytów, imprez artystycznych, rozrywkowych i turystycznych,
- działalność instruktażowo-metodyczna,
- prowadzenie ognisk artystycznych,
- prowadzenie usług kulturalnych, rozrywkowych i gastronomicznych,
- wypożyczanie rekwizytów oraz posiadanego sprzętu,
- prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej,
- prowadzenie kursów języków obcych,
- koordynacja działalności na terenie miasta w zakresie organizacji imprez kulturalnych,
- współdziałania z instytucjami i organizacjami społecznymi w zakresie lepszego zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców,
- nadzorowanie i organizowanie działalności rozrywkowo-rekreacyjnej,
- prowadzenie współpracy kulturalnej z zagranicą, zwłaszcza z miastami partnerskimi.

Gminna Biblioteka i Centrum Kultury z siedzibą w Górowie Iławeckim utworzona decyzją Rady Gminy Górowo Iławeckie z dniem 1 lipca 2014 r. poprzez połączenie samorządowych instytucji kultury: Gminnego Ośrodka Kultury z siedzibą w Górowie Iławeckim i Biblioteki Publicznej Gminy Górowo Iławeckie. Przedmiotem działania GBiCK jest wykonywanie zadań własnych gminy w zakresie organizowania działalności kulturalnej na terenie Gminy Górowo Iławeckie oraz prowadzenia biblioteki publicznej.

Do zadań Biblioteki należy:

- gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych bez względu na ich formę, służących zaspakajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych, samokształceniowych i kulturalnych środowiska z uwzględnieniem materiałów dotyczących gminy Górowo Ławeckie i regionu, także gromadzenie materiałów w językach mniejszości narodowych lub innych, nauczanych na terenie gminy,
- pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej na terenie gminy: współorganizowanie sprawnej sieci informacji na terenie całego Powiatu Bartoszyckiego,
- udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wymiany bibliotecznej z uwzględnieniem potrzeb wszystkich mieszkańców gminy, także chorych i niepełnosprawnych,
- udostępnianie komputerowych baz danych - faktograficznych, katalogowych, bibliograficznych, tworzenie własnych baz, szczególnie przydatnych społeczeństwu gminy,
- organizowanie różnego typu imprez popularyzujących wiedzę, kulturę, książkę i czytelnictwo,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami, organizacjami, stowarzyszeniami w zakresie rozwijania i zaspakajania kulturalnych i edukacyjnych potrzeb mieszkańców gminy,
- permanentne doskonalenie, stosownie do wymogów współczesności, form i warsztatu pracy bibliotecznej,
- podejmowanie innych działań dla zaspokojenia potrzeb społeczności gminy i realizacji ogólnokrajowej polityki bibliotecznej.

W skład Biblioteki wchodzi:

1. Wypożyczalnia i Czytelnia w Kandytach,
2. Filia w Pieszkowie.

Centrum Kultury natomiast realizuje zadania w zakresie upowszechniania kultury, w szczególności poprzez:

- prowadzenie działalności kulturalnej,
- organizowanie imprez i wydarzeń artystycznych i kulturalnych o charakterze lokalnym, krajowym i międzynarodowym,
- organizowanie spotkań, konferencji, seminariów cyklicznych i jednorazowych,
- inicjowanie i organizowanie działań edukacyjnych z zakresu kultury,
- prowadzenie działalności wystawienniczej,
- realizację projektów europejskich z zakresu kultury, inicjowanie współpracy międzynarodowej pomiędzy podmiotami działającymi w gminie Górowo Ławeckie, a podmiotami europejskimi,

- inicjowanie i wspieranie działań partnerskich na terenie obszaru Gminy, w tym poprzez współdziałanie z samorządami, gminami regionu, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami,
- inicjowanie i wspieranie programów wolontarystycznych,
- prowadzenie działalności z zakresu zlecania badań, opracowywania analiz i rekomendacji dla strategii kultury oraz dla wybranych projektów, monitoring stanu kultury Gminy Górowo Iławeckie,
- prowadzenie, w zakresie zadań statutowych działalności medialnej i wydawniczej,
- inicjowanie i wspieranie inicjatyw na rzecz promowania równości i wszelkich innych wartości istotnych dla budowania pozytywnego wizerunku Gminy Górowo Iławeckie,
- współpracę z innymi instytucjami i podmiotami w zakresie promocji gminy i kultury,
- prowadzenie, w zakresie zadań statutowych, działalności informacyjno - promocyjnej poprzez prowadzenie punktu informacji kulturalnej.

Ośrodek Kultury w Górowie Iławeckim to samorządowa instytucja kultury, która powstała w 2001 roku w wyniku połączenia Miejskiego Domu Kultury z Biblioteką Miejską.

Podstawowym zadaniem Ośrodka Kultury w Górowie Iławeckim jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb w zakresie kultury, czytelnictwa i wiedzy społeczeństwa poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej.

Do zadań Ośrodka Kultury należy w szczególności:

- prowadzenie pracowni artystycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- organizacja wystaw,
- organizowanie konkursów w różnych dziedzinach sztuki,
- organizowanie koncertów, przeglądów i festiwali,
- pomoc w organizacji inicjatyw społeczno-kulturalnych,
- organizowanie imprez i zabaw dla mieszkańców w dniach wolnych od pracy,
- prowadzenie kółek zainteresowań,
- opieka nad amatorskim ruchem artystycznym i twórczością ludową,
- sprawowanie mecenatu nad młodymi talentami,
- promocja i utrwalanie tradycji naszego regionu z uwzględnieniem materiałów bibliotecznych,
- gromadzenie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych dla społeczeństwa,
- organizowanie i popularyzacja czytelnictwa,
- gromadzenie i udostępnianie nośników AV,
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej,

- współpraca z innymi instytucjami w zakresie kultury, sztuki, czytelnictwa i upowszechniania wiedzy,
- rozbudowywanie i unowocześnianie bazy materiałowo-technicznej służącej do prowadzenia działalności statutowej.

W sierpniu 2015 r. Rada Gminy Miasto Górowo Iławeckie podjęła uchwałę o zmianie statutu Ośrodka Kultury w Górowie Iławeckim. Zadania Ośrodka rozszerzono m.in. o prowadzenie i realizowanie działalności sportowej na terenie miasta. Na moment sporządzania Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego niniejsza uchwała Rady, ze względu na ścieżkę legislacyjną, nie stała się obowiązującą.

Ośrodek Kultury i Aktywności Lokalnej w Bisztynku obszarem swojego działania obejmuje miasto i gminę Bisztynkę. Ośrodek obejmuje swoją działalnością:

- Dom Kultury w Bisztynku,
- Świetlicę Środowiskową w Sątopach-Samulewie,
- Centrum Kształcenia w Troszkowie

Celem działania Ośrodka jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspakajającej potrzeby kulturalne mieszkańców, upowszechnianie i promocja kultury, w tym lokalnej w kraju i zagranicą oraz stymulowanie aktywności społeczności lokalnej i komunikacji społecznej.

Do podstawowych zadań Ośrodka należy:

- organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i społecznej dzieci, młodzieży i dorosłych.
- wspieranie, popularyzacja i promocja twórczości artystycznej ze wszystkich dziedzin sztuki.
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury.
- tworzenie warunków do rozwoju twórczości, folkloru, rękodzieła ludowego, artystycznego i pomoc metodyczna dla zespołów amatorskiego ruchu artystycznego oraz grup środowiskowych i obywatelskich.
- nawiązywanie, rozwijanie i aktywne prowadzenie międzynarodowych kontaktów w zakresie wymiany kulturalnej dzieci, młodzieży i dorosłych.
- współpraca kulturalna z zagranicą, zwłaszcza z miastami partnerskimi.
- koordynacja działalności na terenie gminy i miasta w zakresie organizacji imprez kulturalnych i środowiskowych.
- działalność metodyczna polegająca na wypracowaniu innowacyjnych form i metod pracy społeczno-kulturalnej w środowisku lokalnym.
- promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną.

- współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi gminy, instytucjami, stowarzyszeniami, fundacjami i nieformalnymi grupami mieszkańców w zakresie zaspakajania potrzeb społecznych, kulturalnych i edukacyjnych wspierających rozwój lokalny.

Powiat Bartoszycki angażuje się w organizację szeregu wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym czy sportowym. Wiele z nich na stałe wpisało się w kalendarz imprez powiatowych i regionalnych:

L.p.	Wydarzenie	Czas	Organizator
1	Orszak Trzech Króli	styczeń	Parafie Rzymskokatolickie Bartoszyce, Powiat Bartoszycki, Miasto Bartoszyce, Gmina Bartoszyce
2	Powiatowy Konkurs Plastyczny „Kartka Wielkanocna”	marzec - kwiecień	Młodzieżowy Dom Kultury w Bartoszycach
3	Wojewódzki Konkurs Kulinarny „Gotuj na Szóstkę”	marzec	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Kawalerów Maltańskich w Bartoszycach
4	Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież zapobiega pożarom”	marzec	Państwowa Powiatowa Straż Pożarna w Bartoszycach
5	Wojewódzki Przegląd Wokalny „Komu Piosenkę „	kwiecień	Młodzieżowy Dom Kultury w Bartoszycach
6	Powiatowy Konkurs Matematyczny im. Zbigniewa Trzcńskiego	kwiecień	Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Bartoszycach
7	Powiatowy Konkurs Ekologiczny "Edukacja Ekologiczna Podstawą Poprawy Stanu Środowiska"	kwiecień / maj	Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Bartoszycach
8	Święto Flagi Narodowej i Święto Konstytucji 3 maja	maj	Samorządy gminne, Powiat Bartoszycki oraz 20 Bartoszycka Brygada Zmechanizowana im. Hetmana Wincentego Gosiewskiego w Bartoszycach
9	Mistrzostwa Województwa W Piłkę Nożną Drużyn 6-cio Osobowych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych	maj	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Kawalerów Maltańskich w Bartoszycach
10	Ogólnopolska akcja „Polska Biega’, Bezledy	maj	Gimnazjum im. Straży Granicznej w Bezledach
11	Wojewódzkie Samorządowe Biegi Przelajowe „Urzędasy biegną przez lasy”	maj	Stowarzyszenie Rozwoju Sportu Gminy Bartoszyce „Herkus”, Gmina Sępólno, Nadleśnictwo Bartoszyce
12	Runda Motocrossowych Mistrzostw Okręgu w Falczewie	maj	Stowarzyszenie Klub Motocyklowy „Wiraż”
13	Konkurs „Mój zawód – moja pasja”	maj	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Elizy Orzeszkowej w Bartoszycach
14	Dzień Rodzicielstwa Zastępczego	maj	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach

15	Powiatowy Konkurs Piosenki Angielskiej	czerwiec	Młodzieżowy Dom Kultury w Bartoszycach
16	Semper in Altum	czerwiec	Powiatowy Zespół Administracji Oświaty w Bartoszycach
17	Wojewódzki Przegląd Twórczości Artystycznej Ośrodków Szkolno-Wychowawczych	czerwiec	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Kawalerów Maltańskich w Bartoszycach
18	Międzynarodowy Splyw Kajakowy Łyna – Ława	czerwiec	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Stowarzyszenie Samorządów Przygranicznych Euroregionu Łyna-Ława, Powiat Bartoszycki, Miasto Bartoszyce oraz Miasto Sępól
19	Festiwal Kultury Ukraińskiej „Ekołomyja”	lipiec	Stowarzyszenie Środkowo-Europejskie Centrum Szkolenia Młodzieży w Górowie Iławeckim, Miasto Górowo Iławeckie, Powiat Bartoszycki
20	Otwarte Nocne Zawody Wędkarskie w Bartoszycach	lipiec	Polski Związek Wędkarski, koło nr 90 Bartoszyce
21	Festiwal „Zabij Nudę”	sierpień	Stowarzyszenie B-ce Non Profit
22	Splyw kajakowy im. Św. Jana Pawła II	sierpień	Stowarzyszenie Ożywić Łynę oraz parafia pw. św. Jana Ewangelisty i Matki Bożej Częstochowskiej w Bartoszycach, Powiat Bartoszycki
23	Turniej Brydża Sportowego	wrzesień	Bartoszyckie Stowarzyszenie Brydża Sportowego
24	Rocznica wybuchu II wojny Światowej	wrzesień	Samorządy gminne, samorząd powiatowy oraz 20 Bartoszycka Brygada Zmechanizowana im. Hetmana Wincentego Gosiewskiego w Bartoszycach
25	Jesienny Bieg Warmów w Galinach	październik	Stowarzyszenie Przyjaciół Galin „Nasze Galiny” oraz Akademia Ruchu w Bartoszycach
26	Dni Latawca	wrzesień- październik	Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych w Bartoszycach
27	”Powiatowy Konkurs Plastyczny „Polska Moja Ojczyzna”	listopad	Młodzieżowy Dom Kultury w Bartoszycach
28	Święto Niepodległości	listopad	Samorządy gminne, Powiat Bartoszycki oraz 20 Bartoszycka Brygada Zmechanizowana im. Hetmana Wincentego Gosiewskiego w Bartoszycach
29	Wojewódzki Przegląd Kolęd I Piosenek Świątecznych „Mikołajkowe Spotkanie z Kolędą”	grudzień	Młodzieżowy Dom Kultury Bartoszycach
30	Międzynarodowy Dzień Wolontariusza	grudzień	Miasto Bartoszyce oraz Powiat Bartoszycki

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Bartoszycach

Na terenie Powiatu Bartoszyckiego organizowanych jest ponadto szereg innych wydarzeń kulturalnych, takich jak np.: święta poszczególnych miast, dożynki i inne.

4.3.1 Zabytki.

Obszar Powiatu Bartoszyckiego charakteryzuje się znacznymi walorami architektonicznymi i urbanistycznymi. Prowadzony przez Narodowy Instytut Dziedzictwa Rejestr Zabytków Nieruchomych dla województwa warmińsko-mazurskiego uwzględnia 222 obiekty zabytkowe (w tym zespoły wieloobektowe), które pogrupowane zostały w następujące kategorie:

- zespół dworki – 7,
- obiekty sakralne (kościół, kaplice, plebanie) – 45,
- zespół pałacowy – 8,
- dwór – 6,
- park – 20,
- stare miasto – 1,
- cmentarz – 24,
- budynki – 102,
- mury obronne – 2,
- brama – 3,
- baszta – 1,
- założenia urbanistyczne starego miasta – 3.

Zabytki Powiatu Bartoszyckiego wpisane do Rejestru Zabytków Nieruchomych prowadzonego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa:

lokalizacja / miejscowość	obiekt wpisany do rejestru wraz z wyszczególnieniem		numer rejestracyjny
Gmina Wiejska Bartoszyce			
Bajdyty	park pałacowy i folwark	stajnie , ob. obora i chlewna	4339 z 20.11.1997
		obora	
		cielętnik	
		park	3515 z 04.03.1981
Bezledy	zespół folwarczny, XIX/XX	rządcówka	A-3397 z 15.10.1992
		stajnia	
		chlew	
		magazyn	
		park	1307 z 06.12.1978
Bieliny	park		3588 z 13.04.1984
Borki	kościół (ruina) XV		decyzja z 07.12.1967,
	cmentarz przykościelny		777 z 08.02.1968
	park dworski, XVIII/XIX		3546 z 10.03.1983
Ciemna Wola	park dworski, XVIII/XIX		3514 z 04.03.1981

Dębiany	park		3611 z 11.09.1984
Galiny	kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP, 1350 - XIX		755 z 28.11.1967
	zespół pałacowo-folwarczny	pałac, k. XVI, XVII, XVIII	5 z 22.10.1949
		park, XVIII-XIX	5 z 22.10.1949, 1311 z 05.11.1971
		spichlerz, mur./sach., XVIII	756 z 28.11.1967
		czworaki, XIX wiek	1157 z 18.05.1968
		zespół folwarczny, XIX/XX: rządcówka, spichlerz II kuźnia stodoła stajnia 3 obory	4335 z 22.06.1996
	leśniczówka "Czarny las", 1910		4141 z 12.02.1992
Glitajny	dwór, XVIII/XIX		2781 z 23.12.1983
Jarkowo	zespół dworski i folwarczny, pocz. XX	dwór	4226 z 15.10.1992, oraz z 14.01.2003
		budynek mieszkalny	
		2 budynki gospodarcze, k. XIX	
		stodoła	
		park	
Krawczyki	park dworski		3599 z 02.05.1984
Kromarki	park dworski		1440 z 10.10.1978
Lusiny	dwór, 2 poł. XIX		2782 z 12.02.1997
Łabędnik	kościół, XIV-XIX		7(Ł/1) z 07.08.1949
	zespół pałacowy, XVIII-XX		IV-2-28/49 z 26.08.1949
		pałac	759 z 28.11.1968
		park	3587 z 13.04.1984
Łęg	park		1441 z 10.10.1978
Łojdy	zespół pałacowy, XVIII-XIX	pałac	6 z 10.09.1949
		oficyna	6 z 10.09.1949
		park	1318 z 18.01.1982
Markiny	park		1316 z 04.04.1992
	dom		dec. Z 06.12.1967 oraz z 776 z 08.02.1968
Molwity	park, XVIII-XIX		1442 z 06.12.1978
Osieka	zespół pałacowy	pałac	2783 z 23.12.1983
		park	1454 z 31.01.1979
Parkoszewo	park pałacowy, XVIII, XIX		A/1941 z 31.12.1953
Piergozy	obora folwarczna, XIX/XX		4225 z 15.10.1992 (dec. Bezledy - folwark)
Piersele	park, XIX		3529 z 11.11.1982

Pilwa	park pałacowy z piwnicami pałacu, 1 poł. XIX		A-40 z 10.09.1949
Płęsy	park, XIX		3532 z 11.08.1982
Rodnowo	kościół par. p.w. MB Szkaplerznej, XIV-XVII		762 z 28.11.1967
	cmentarz przykościelny		762 z 28.11.1967
Sędławki	zespół dworski	dwór	3519 z 18.03.1981
		park, XIX	oraz z 26.01.2004
Sokolica	kościół par. p.w. św. Anny, XIV		12(S/9) z 28.09.1953
Tolko	zespół pałacowy	pałac	610 z 20.12.1964
		park	1326 z 18.01.1982
Trutnowo	dwór		1906 z zA-2107 z 29.01.2004
	pozostałości ogrodu		1906 z zA-2107 z 29.01.2004
Wiewiórki	kościół (ruina, XV, XVIII, XIX)		1140 z 28.04.1968
	cmentarz przykościelny		1140 z 28.04.1968
Wojciechy	kościół par. p.w. św. Andrzeja Boboli, XV		764 z 07.02.1968
	cmentarz przykościelny		764 z 07.02.1968
Wojtkowo	dwór, 2 poł. XIX		2511 z 12.02.1997
Wyręba	park ze stawem, XIX		1443 z 15.12.1978 oraz z 06.05.2009
miasto Bartoszyce			
Bartoszyce	stare miasto, XIV		A-1(B/1, B/2) z 31.12.1953
	kościół par. p.w. św. Brunona, ul. Kętrzyńska, 1882-83		A-4470 z 03.07.2007
	kościół par. p.w. św. Jana Chrzyciela, ul. Nowowiejskiego, XV		248 (B/19) z 12.03.1957
	kościół par. p.w. św. Jana Ewangelisty i MB Częstochowskiej, pl. Wolności, 1332, XVI		A-213 z 12.03.1957
	plebania przy kościele p.w. św. Jana Ewangelisty, pl. Wolności, XVIII/XIX		3018 z 19.01.1987
	cmentarz ewangelicko-augsburski, ob. komunalny, XIX		3671 z 10.03.1986
	kaplica, k. XIX		3019 z 30.12.1986
	cmentarz wojenny z I wojny światowej, 1914		3666 z 10.03.1986
	brama Lidzbarska, pl. Konstytucji 3 Maja 22, 1410		753 (B/16) z 28.11.1967
	dom, ul. Bema 7, 2 poł. XIX		1466 z 01.12.1986
	dom, ul. Bema 9, poł. XIX		1464 z 01.12.1986
	brama		1465 z 01.12.1986
	dom, ul. Bema 13, k. XIX		1463 z 30.12.1986
	dom, ul. Bema 15, k. XIX		1462 z 30.12.1986
	dom, ul. Bema 19, XIX		1461 z 11.04.1985 oraz z 30.12.1986
	dom, ul. Bohaterów Monte Cassino 2 (d.15 Grudnia, pocz. XX)		1471 z 30.12.1986
	dom. Ul. Bohaterów Warszawy 2, poł. XIX		1467 z 30.12.1986
	dom. Ul. Bohaterów Warszawy 21, poł. XIX		1470 z 19.01.1987

dom. Ul. Bohaterów Warszawy 29, pocz. XX	1469 z 19.01.1987
dom, ul. Hubalczyków 2, pocz. XX	1506 z 11.04.1985
dom, ul. Kętrzyńska 1, poł. XIX	1481 z 19.01.1987
dom, ul. Kętrzyńska 2, poł. XIX	1472 z 19.01.1987
dom, ul. Kętrzyńska 3, poł. XIX	1480 z 19.01.1987
dom, ul. Kętrzyńska 4, poł. XIX	1474 z 19.01.1987
dom, ul. Kętrzyńska 6, poł. XIX	1475 z 19.01.1987
dom, ul. Kętrzyńska 7, poł. XIX, pocz. XX	1478 z 19.01.1987
dom, ul. Kętrzyńska 8, XVIII, k. XIX	1476 z 19.01.1987
dom, ul. Kętrzyńska 11, pocz. XX	3473 z 19.01.1987
dom, ul. Kętrzyńska 14, pocz. XX	1533 z 19.01.1987
dom, ul. Kętrzyńska 57, 1809	765 z 08.02.1969
dom, Konstytucji 3 Maja 3, poł. XIX	1509 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 4, poł. XIX	1510 z 20.11.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 5, poł. XIX	1511 z 20.11.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 6, 2 poł. XIX	1512 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 7, 3 ćw. XIX	1513 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 8, 3 ćw. XIX	1514 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 9, 2 poł. XIX	1515 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 11, 3 ćw. XIX	1517 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 14, 2 poł. XIX	1519 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 3, poł. XIX	1511 z 20.11.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 15, poł. XIX	1520 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 3, poł. XIX	1511 z 20.11.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 16, poł. XIX	1521 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 17, poł. XIX	1522 z 30.11.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 18, poł. XIX	1523 z 20.11.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 19, poł. XIX	1524 z 20.11.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 25, poł. XIX	1525 z 01.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 26, poł. XIX	1526 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 27, poł. XIX	1527 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 28, poł. XIX	1528 z 30.12.1986
dom, Konstytucji 3 Maja 30, poł. XIX	1530 z 19.01.1987
dom, Konstytucji 3 Maja 32, poł. XIX	1531 z 01.12.1986
browar, ob. dom mieszkalny i restauracja, ul. Kopernika 5, 1898	A-2022 z 25.03.2003
dom, ul. Kopernika 9, poł. XIX	1485 z 30.12.1986
dom, ul. Kopernika 11, poł. XIX	1486 z 30.12.1986
szkoła, ul. Lipowa 1	4323 z 25.07.1994
dom, ul. 11 Listopada 4 (d. 22 Lipca, 1905)	1501 z 23.02.1987
dom, ul. Mazurska 4, poł. XIX	1500 z 19.01.1987
dom, ul. Mazurska 5, XVIII/XIX	768 z 08.02.1969
remiza strażacka, ul. Poniatowskiego 4, K. XIX	1492 z 22.07.1996
dom, ul. Rzeźników 3, poł. XIX	1473 z 19.01.1987
dom, ul. Starzyńskiego 4, k. XIX	1503 z 01.12.1986

	dom, ul. Szewców 1, 2 poł. XIX		1493 z 23.02.1987
	dom, ul. Szewców 2, poł XIX		1494 z 23.02.1987
	dom, ul. Szewców 4, 2 poł. XIX		1496 z 23.02.1987
	zespół sądowo-więzienny, ul. Warszawska 3-5-7, 1881-87	d. sąd powiatowy	A-4570 z 02.06.2011
		d. sąd grodzki, ob. rejonowy	
		d. więzienie, ob. areszt śledczy	
		ogrodzenie od ul. Warszawskiej, mur./met.	
	dom, ul. Warszawska 13, 1312		1498 z 01.12.1986
	szpital, ul. Witosa 2, 4		4325 z 08.07.1994
	budynek pomocniczy (pralnia)		4325 z 08.07.1994
	dom, pl. Zwycięstwa 1, poł. XIX		1532 z 23.02.1987
	spichlerz, ul. Bema 11, XVIII/XIX		3021 z 19.01.1987
	spichlerz, ul. Strzeleckiego 2		766 z 08.02.1969
	wieża ciśnień, ul. Limanowskiego 1		1460 z 21.03.1991
Miasto i Gmina Bisztynek			
Bisztynek	założenia urbanistyczne starego miasta, XIV-XIX		186 (B781) z 12.10.1957
	kościół farny p.w. św. Macieja, XIV, XVIII		A-413 z 12.10.1957
	kościół ewangelicki, u. 9 Maja, 1883-1888		2204 z 23.12.1983
	kapliczka przydrożna, pocz. XVIII, 1825		624 z 07.10.1968
	cmentarz rzym.-kat., ul. Wojska Polskiego , XX		3693 z 19.03.1987
	kościół, ob. kaplica cmentarna p.w. św. Mikołaja, 1612-1618, 1892		623 z 07.10.1967
	cmentarz ewangelicko-augsburski, ul. Grodzka, pocz. XIX		3692 z 19.03.1987
	kapliczka		2206 z 27.05.1993
	brama Lidzbarska, XV, XVI, XVIII		519 (B/82) z 12.10.1957
	remiza strażacka, ul. Grodzka, k. XIX		4215 z 11.05.1992
Grzęda Reszelska	kościół par. p.w. św. Mikołaja, XV-XIX		630 z 08.10.1967
	cmentarz przykościelny		3788 z 19.03.1987
Księżno	kaplica, rzym.-kat., k. XIX		2248 z 21.10.1996
Lądek	kaplica fil. p.w. MB Królowej Aniołów, poł. XIX		2250 z 08.02.1999
Mołdyty	zespół dworski, XVIII-XIX	dwór	618 z 07.10.1967
		park	1431 z 24.05.1978
Paluzy	kościół par. p.w. Świętego Krzyża, 2 poł. XIV		637 z 12.10.1967
	cmentarz przykościelny		637 z 12.10.1967
	dwór, ob. dom nr 18, 1870		4111 z 09.05.1989
Prosimy	kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP, XVI, 1842-1844		641 z 12.10.1967
	cmentarz przykościelny		3787 z 19.03.1987
Sątopy	kościół par. p.w. św. Jodoka, XIV, 1884-1886		2265 z 09.05.1989
	cmentarz przykościelny		3786 z 19.03.1987
	plebania, k. XVIII		642 z 12.10.1967
Sątopy-Samulewo	zespół dworski, XVIII	dwór	129 (S/27) z 13.03.1950

		park	
Sułowo	kościół par. p.w. Świętego Krzyża, 1500 - XIX		763 z 26.11.1967 oraz z 856 z 21.08.1968
	cmentarz przykościelny		3785 z 19.03.1987
	kapliczka przydrożna obok cmentarza par., k. XIX		2269 z 09.05.1989
	kapliczka przydrożna obok cmentarza par., k. XIX		2270 z 09.05.1989
	kapliczka przydrożna przy drodze do Rokietnika, k. XVIII		2273 z 09.05.1989
	cmentarz rzym.-kat.		3784 z 19.03.1987
Unikowo	kościół p.w. św. Jana Chrzciciela, XV		620 z 07.10.1967
	cmentarz grzebalny		3783 z 19.03.1987
	dwór (nr 17), 1890		4110 z 09.05.1989
Wozławki	kościół par. p.w.św. Antoniego z kaplicą rodziny Eulenburgów, XV, XVII-XVIII		53 (W/8) z 10.09.1949
	ogrodzenie		53 (W/8) z 10.09.1949
	cmentarz przykościelny		3782 z 19.03.1987
	plebania, nr 10, 2 poł. XVIII		A-4527 z 25.06.2009
	dom, nr 19, k. XIX		2283 z 18.10.1990
Gmina Górowo Iławeckie			
Bukowiec	kościół fil. p.w. św. Jana Chrzciciela, XVI, XIX		772 z 08.02.1969
	cmentarz przykościelny		772 z 08.02.1969
Galiny	zespół dworski, k. XVIII, XIX/XX	dwór	A-2108 z 02.01.2004
		park	
Janikowo	kaplica p.w. św. MB Różańcowej, k. XVI, XIX		2406 z 15.07.1996
Kandyty	kościół p.w. Narodzenia NMP, 1575, 1779-1781		771 z 08.02.1969
	cmentarz przkościelny		771 z 08.02.1969
Nerwiki	pałac, XVIII/XIX		778 z 06.02.1968
Pieszkowo	kościół par. p.w. św. Marii Magdaleny		779 z 06.02.1968
	cmentarz przykościelny		779 z 06.02.1968
Stęga Mała	oficyna folwarczna, 1853		A-4446 z 04.01.02007
Górowo Iławeckie miasto			
Górowo Iławeckie	założenie urbanistyczne starego miasta, XIV		558 (G/62) z 09.09.1959
	kościół farny, później ewangelicki, ob. gr.-kat., ul. Warmińska 21, 1367, XVII, 1866, 1911		257 (G/28) z 15.03.1957
	kościół par. p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa, ul. Kardynała Wyszyńskiego, 1892-1895		2380 z 22.07.1996
	kaplica ewangelicko-augsburska cmentarna, ob. cerkiew prawosławna p.w. Zaśnięcia MB, ul. Kardynała Wyszyńskiego, k. XIX		A-1695 z 29.09.2000
	cmentarz żydowski, ul. Sikorskiego 17 (d. Czerniakowskiego), XIX		3669 z 20.02.1986
	mury obronne, ul. Warmińska 23, Obrońców Pokoju 13, poł. XIV		559 (9/83) z 09.04.1959
	ratusz, pl. Ratuszowy, XV, 1655, XIX		591 z 12.06.1961

	dom, ul. Okrężna 10, XIX/XX		770 z 08.02.1969
	dom, pl. Ratuszowy 4, k. XIX		758 z 28.11.1967
	gazownia, ul. Wyszyńskiego 20, 1908		4326 z 27.07.1994
	zbiornik wyrównawczy		4326 z 27.07.1994
	budynek administracyjny		4326 z 27.07.1994
Sępólno miasto i gmina			
Dzietrzychowo	kościół p.w. MB Różańcowej, XV-XVIII		A-729 a 28.11.1967
	cmentarz kościelny		A-729 a 28.11.1967
Gaj	park, 2 poł. XIX		3624 z 19.10.1984
	grobowiec		3624 z 19.10.1984
Judyty	zespół pałacowy, XVIII-XIX	pałac	774 z 08.02.1968
		park	3612 z 11.09.1984
		wozownia	773 z 08.02.1968
Lipica	kościół par. p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła, XIV		A-3910 z 19.08.1996
Liski	park pałacowy		3721 z 30.12.1986
Lwowiec	kościół par. p.w. MB Szkaplerznej, XIV-XV		A-3909 z 19.08.1996
	zajazd, ob. dom mieszkalny nr 35, XIX		2724 z 01.09.1997
Masuny	zespół pałacowy, XIX-XX	pałac	3909 z 27.02.1988
		park	3622 z 19.10.1984
Miedna	park, 2 poł. XIX		1321 z 07.04.1992
Ostre Bardo	kościół fil. p.w. MB Królowej Korony Polskiej, mur.-drewn., pocz. XVI		760 z 28.11.1967
Pastawki	park dworski, XIX		3620 z 19.10.1984
Sępólno	założenie urbanistyczne starego miasta, XIV		523 (S/229) z 04.09.1958
	kościół par. p.w. św. Michała Archanioła, poł. XIV-XIX		11 (S/6, S/7, S/8) z 30.09.1949
	plebania, ul. Kościelna 3, XIX		3791 z 01.06.1987
	cmentarz komunalny, XIX		3963 z 05.05.1988
	kaplica		2727 z 01.06.1987
	ogrodzenie z bramą		2728 z 01.06.1987
	cmentarz ewangelicko-augsburski, XIX		3962 z 05.05.1988
	mury obronne (pozostałości obok kościoła), XIV		2726 z 01.06.1987
	baszta		2725 z 01.06.1987
	dom, ul. Kościuszki 4, k. XIX		2731 z 01.06.1987
	dom, ul. 22 Lipca 3, k. XIX		2732 z 01.06.1987
	dom, ul. 22 Lipca 9, k. XIX		2733 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 3, XIX		2734 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 5, XIX		2735 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 7, XIX		2736 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 19, XIX		2737 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 21, XIX/XX		2738 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 23, XIX		2739 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 27, XIX		2740 z 01.06.1987

	dom, ul. Moniuszki 31, XIX	2742 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 33, XIX	2743 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 35, XIX	2744 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 37, XIX	2745 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 39, XIX	2746 z 01.06.1987
	dom, ul. Moniuszki 41, XV/XVI-XX	1687 z 25.05.1999
	dom, ul. Mostowa 2, 2 poł. XIX	2748 z 01.06.1987
	dom, ul. Mostowa 4, 2 poł. XIX	2750 z 01.06.1987
	dom, pl. Spółdzielczy 3, XIX	2751 z 01.06.1987
	dom, pl. Spółdzielczy 4, XIX	2752 z 01.06.1987
	dom, pl. Spółdzielczy 5, XIX	2753 z 01.06.1987
	dom, pl. Spółdzielczy 6, XIX	2754 z 01.06.1987
	wodociągowa wieża ciśnieniowa, ul. Leśna, 1912	2729 z 01.06.1987
Wiatrowiec	zespół dworski, XVII-XX	dwór park
	willi, 2 poł. XIX	A-13 (W/1, W/2) z 10.09.1949 3465 z 12.03.1992
Woryny	park pałacowy, k. XVIII, XIX	A-2207 z 05.08.2005
	rządca, ob. dom mieszkalny, 1797	A-2181 z 07.03.2005

Źródło: Rejestr Zabytków Nieruchomych dla województwa warmińsko-mazurskiego prowadzony przez Narodowy Instytut Dziedzictwa

Do najciekawszych zabytków powiatu można zaliczyć:

Na terenie miasta Bartoszyce:

- **Stare Miasto Bartoszyce** z XIV wieku o doskonale zachowanym układzie urbanistycznym. Ochronie konserwatora zabytków podlega Rynek wraz z szachownicą przylegających ulic, mieszczkańskimi kamienicami i budynkami, murami obronnymi oraz obszarem okalającym.
- **Brama Lidzbarska** z 1468 roku. Doskonale zachowany fragment miejskich murów obronnych o dużym podobieństwie do okolicznych kościołów wiejskich. W budynku bramy do 1881 roku mieściło się więzienie.
- **Pozostałości miejskich murów obronnych** z XIV wieku – zabytek archeologiczny.
- **Spichlerze** z przełomu XVIII i XIX wieku. Najlepiej zachowane znajdują się przy ulicy gen. Józefa Bema 11 oraz Pawła Strzeleckiego 2. Aktualnie znajdują się w nich hotele i restauracje.
- **Kościół pw. św. Jana Ewangelisty i Matki Boskiej Częstochowskiej** gotycka budowla z II połowy XIV wieku, którą wielokrotnie przebudowywano m.in.

w 1678 r., wieża pochodzi z 1732 r. Był to początkowo niski budynek, który pod koniec XIV rozbudowano do obecnej trójnawowej formy. W okresie świetności miasta ufundowano wspaniałą późnomanierystyczny ołtarz (ok. 1660, prawdopodobnie wykonany przez Joachima Pfaffa z Królewca) oraz duże organy (organmistrz Werner z Elbląga). Wnętrze zostało zniszczone w

1945 r. Fragmenty ołtarza znajdują się w zbiorach Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie. Do rejestru zabytków wpisana jest również przykościelna plebania z XVIII/ XIX w.

- **Kościół pw. św. Jana Chrzciciela** z XV wieku. Gotycki budynek znajdujący się poza obszarem starego miasta na lewym brzegu Łyny. Istniał już w 1404 r. Według niektórych opinii uważany jest za pierwotną parafię dla nieudanej pierwszej lokacji Bartoszyce (1326). Zniszczony w czasie wojny trzynastoletniej. Ołtarz barokowy z lat 1715–1720, przypisywany Krausowi z Królewca, ambona z 1706.
- **Kościół pw. św. Brunona** – powstał w latach 1882–1883 jako pierwsza świątynia katolicka w Bartoszycach. Wyposażenie wnętrza, witraże oraz prezbiterium wykonano w stylu neogotyckim. Obecnie jest Archidiecezjalnym Sanktuarium Świętego Brunona Bonifacego z Kwerfurtu Biskupa i Męczennika, erygowanym przez Metropolitę Warmińskiego abp Edmunda Piszczka w 2002 r. Św. Brunon od 2009 roku jest Patronem miasta Bartoszyce.
- **Kamienne baby** (Baby pruskie) w Bartoszycach popularnie nazywane „Bartkami”. Dwa kamienne posągi Bartek i Gustebalda umieszczone wraz z kamienną misą na skwerze przy zbiegu ulic Marii Skłodowskiej-Curie i Bohaterów Warszawy. Prawdopodobnie są dziełem plemion pruskich zamieszkujących pierwotnie te tereny.
- **Budynek Dawnego Browaru** przy ulicy Kopernika 5 z dobrze zachowanym budynkiem, w którym obecnie mieści się obiekt gastronomiczny.
- **Cmentarz wojenny** z I wojny światowej z 1914 roku. Bardzo dobrze zachowany i wielokrotnie odrestaurowywany cmentarz niemiecki. Usytuowany w parku przy ulicy Bema obok miejsca, gdzie kiedyś mieścił się cmentarz ewangelicki. Założony na planie prostokąta, od ulicy odgradzony ceglany murem. Groby rozłożone są na 7 wspinających i zwężających się ku górze tarasach. Na każdym z tarasów umieszczonych jest 6 bloków ze sztucznego kamienia (z wyjątkiem ostatniego krótszego). Na kamiennych blokach znajdują się dane żołnierzy: imię i nazwisko, nazwa jednostki oraz data śmierci. Na najniższym z tarasów znajduje się dodatkowo kamienny blok z wykutymi inskrypcjami o liczbie pochowanych oraz danymi 9 żołnierzy oraz 3 osób cywilnych. Spoczywają tu 92 osoby: 88 żołnierzy niemieckich, w tym 10 poległych na przełomie sierpnia i września 1914 r. w walkach o Bartoszyce, żołnierz rosyjski oraz 3 cywilów.

Na terenie miasta Bisztynek:

- **Kościół farny pw. św. Macieja Apostoła i Przenajdroższej Krwi Pana Jezusa** pierwotnie kościół farny w Bisztyнку miał być pw. św. Marty, ale biskup Sorbom zmienił tytuł przy konsekracji kościoła na św. Macieja Apostoła. W czasie mszy konsekracyjnej podczas podniesienia Hostii miały upaść na ołtarz krople krwi. Od tamtych czasów świątynia jest traktowana jako sanktuarium Krwi Chrystusa. Budowę gotyckiej świątyni uzupełniono

wieżą wybudowaną w XVI w. Świątynia została rozbudowana w pierwszej połowie XVII w. Kościół po dobudowie nawy północnej konsekrował ponownie 4 sierpnia 1748 biskup Adam Stanisław Grabowski. Po pożarze kościoła w 1770 r. i późniejszej odbudowie – w formie trójnawowej hali świątynię konsekrował 5 sierpnia 1781 biskup Karol Hohenzollern w obecności biskupa Ignacego Krasickiego. Obecnie świątynia jest trójnawową halą o ośmiu przęsłach w stylu późnego baroku. Ołtarz główny jest w stylu rokokowym, a wykonany został przez Chrystiana Bernarda Schmidta z Reszla. Dziełem tego samego artysty są ołtarze boczne kończące nawę południową i północną oraz ołtarze boczne przy czwartej parze filarów. W kościele znajduje się gotycka rzeźba Madonny z Dzieciątkiem z II poł. XIV w. W ścianie północnej kościoła znajduje się kamienna tablica z herbem biskupa Szembeka z datą 1739. Z obrazów w kościele na uwagę zasługuje portret Ignacego Krasickiego oraz dziewięć obrazów Apostołów. Ozdobą obejścia kościelnego są rzeźby postaci (naturalnej wielkości) dwunastu Apostołów ustawione na otaczającym kościół murze.

- **Brama Lidzbarska** jest jedyną zachowaną bramą z niegdyś istniejących trzech bram miejskich w Bisztynku. Wybudowana została w latach 1481-1547. Brama ta ok. 1780 została obniżona i przebudowana w stylu barokowym. późnobarokowe szczyty są najprawdopodobniej projektu Ernesta Mazura.

Na terenie miasta Górowo Iławeckie:

- **Ratusz Górowski** – zabytkowy budynek wybudowany w stylu gotyku pochodzi z XIV wieku. Przebudowany został w późniejszym okresie. Budynek na planie prostokąta ma charakterystyczną drewnianą wieżyczkę.
- Średniowieczny **układ urbanistyczny starego miasta** z rynkiem pośrodku z którego naroży wychodzi 8 ulic.
- **Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa** – wybudowany jest w stylu neogotyckim, pochodzi z 1895 r. Parafia rzymskokatolicka.
- **Cerkiew greckokatolicka Podwyższenia Krzyża Świętego** – cerkiew, dawny kościół ewangelicki z XIV wieku. Do kościoła przylega smukła XV-wieczna wieża. Wewnątrz zobaczyć można największe na Warmii malowidło sufitowe oraz piękny ikonostas Jerzego Nowosielskiego, jak też piękną barokową polichromię sufitową z 1660 r.
- mury miejskie z XV wieku.
- miejska wieża ciśnień z 1910 r.
- kolejowa wieża ciśnień.
- zabytkowe kamienice.
- cmentarz żydowski.
- plebania, przy ul. Ks. Ripeckiego 1 w której w 1807 r. nocował Napoleon Bonaparte.

- budynek poczty przy ul. Armii Czerwonej oraz dom rabina przy ul. Tadeusza Kościuszki (obecnie zamienione na domy mieszkalne).

Na terenie miasta Sępól:

- **Gotycki kościół parafialny pw. św. Michała Archaniola** powstał w latach 1360-1370 (prezbiterium), korpus nawowy pod koniec XIV w., gwiaździste sklepienia dodano w XV w., a wieżę w XV/XVI w. Drewnianą część wieży z wysokim hełmem wzniesiono 1872. Od ok. 1470 był siedzibą archidiaconatu, w latach 1523-1945 był świątynią ewangelicką, w której początkowo odprawiano również nabożeństwa polskie. Po 1945 duszpasterstwo przejęli salezjanie. Kościół jest gotycką trójnawową halą z prostokątnym prezbiterium i z wieżą od zachodu. Z gotyckiego wystroju przetrwał jedynie fragment malowidła ściennego, zapewne sceny Walki św. Jerzego ze smokiem. Bogato zdobiony ołtarz główny wykonał Joachim Pfaff 1668, ambona pochodzi z 1649, chrzcielnica z 1670. Na ścianach zawieszono malowane balustrady empor z XVII w., rozebranych po II wojnie światowej. Niewiele zachowało się spośród niegdyś bardzo licznych epitafiów i płyt nagrobnych z XVI-XVII w.
- pozostałości murów miejskich (XIV w.), z fragmentami baszty.
- klasycystyczne kamieniczki z XVIII-XIX w (przy ul. Kościuszki).
- staropruskie "grodzisko", zwane obecnie potocznie "kaczym dołkiem".
- secesyjna wieża ciśnięć z 1912 r.

Obszar Powiatu Bartoszyckiego charakteryzuje się również licznymi miejscami wskazującymi na istniejące na tym obszarze dobrze rozwinięte osadnictwo. Prowadzony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Rejestr Zabytków Architektonicznych zawiera następujące obiekty:

Lokalizacja	Opis stanowiska archeologicznego
Ardapy	Grodzisko cyplowe
Bartoszyce	Dwie figurki kamienne
Bartoszyce	Nawarstwianie kulturowe starego miasta
Bartoszyce	Zamczysko średniowieczne i grodzisko wczesnośredniowieczne
Bezledy	Grodzisko wczesnośredniowieczne, półwyspowe
Bisztynek	Nawarstwianie kulturowe starego miasta
Drawa	Grodzisko cyplowe
Duża Wola	Grodzisko starożytne, nizinne, stożkowe
Galiny	Grodzisko cyplowe, wieloczołowe

Galiny	Grodzisko stożkowe
Głomno	Kurhan starożytny wraz z cmentarzem nowożytnym
Górowo Iławeckie	Nawarstwianie kulturowe starego miasta
Piaseczno	Grodzisko stożkowe
Prętławki	Grodzisko
Rygarby	Grodzisko
Sępapol	Grodzisko
Sępapol	Nawarstwianie kulturowe starego miasta
Stopki	Gródek pierścieniowy
Wiatrowiec	Grodzisko cyplowe
Wiewiórki	Grodzisko półwyspowe
Wirwały	Grodzisko
Wokiele	Grodzisko nasypowe
Woryny	Grodzisko
Wyszembork	Grodzisko cyplowe

Źródło: Rejestr Zabytków Architektonicznych Województwa Warmińsko-Mazurskiego prowadzony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Ochroną objęte są także obiekty zabytkowe ujęte w wojewódzkich i gminnych ewidencjach zabytków. Dotyczy to wszystkich kategorii obiektów zabytkowych nieruchomości: architektury, cmentarzy, parków, alei przydrożnych i stanowisk archeologicznych.

4.4 SPOŁECZEŃSTWO.

4.4.1 Sytuacja demograficzna i społeczna.

Według danych Spisu Powszechnego z 2011 roku Powiat Bartoszycki zamieszkiwało 61 288 mieszkańców.

Struktura mieszkańców poszczególnych gmin powiatu kształtuje się następująco:

Wyszczególnienie	Mieszkańcy powiatu ogółem	Mieszkańcy miast	Mieszkańcy wsi
Powiat Bartoszycki	61 288	34 127	27 161
gmina miejska Bartoszyce	25 022	25 022	-
gmina miejska Górowo Iławeckie	4 424	4 424	-
gmina wiejska Bartoszyce	11 045	-	11 045
gmina miejsko-wiejska Bisztynek	6 829	2 554	4 275
gmina wiejska Górowo Iławeckie	7 189	-	7 189
gmina miejsko-wiejska Sępól	6 779	2 127	4 652

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011 roku

Powiat liczy 256 miejscowości. Największą miejscowością jest miasto Bartoszyce. Pozostałe miasta to: Górowo Iławeckie, Bisztynek i Sępól. W miastach mieszka 34 127 mieszkańców (55,68 % populacji powiatu).

Najbardziej zaludnionym obszarem jest gmina miejska Bartoszyce wraz z gminą wiejską Bartoszyce, zamieszkałe przez ponad połowę mieszkańców powiatu (59,22%), odpowiednio 24432 i 11002 osób. Najmniej zaś zamieszkałym obszarem jest gmina miejska Górowo Iławeckie, 4198 mieszkańców.

Jednym z podstawowych czynników wpływających na rozwój jednostek samorządu terytorialnego jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian.

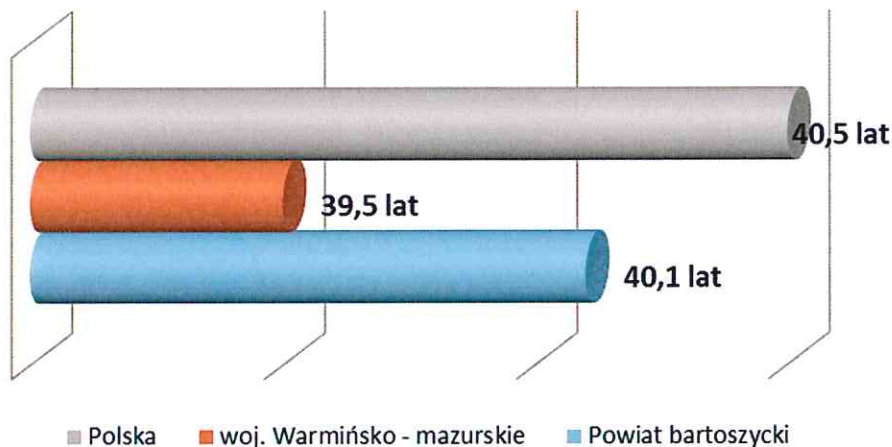
Struktura demograficzna Powiatu Bartoszyckiego:

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
gęstość zaludnienia – ludność na 1 km ²	46	47	47	46	46	46
urodzenia żywe na 1000 mieszkańców	10,9	10,8	9,5	9,5	8,4	9,5
zgony na 1000 mieszkańców	10,27	9,40	9,95	9,40	11,46	9,81
przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	0,6	1,4	-0,5	0,1	-3,0	-0,3
liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn	112	111	111	111	111	111

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2009-2014 na stałym poziomie utrzymywała się gęstość zaludnienia - ludność na 1 km². Ilość urodzeń żywych na 1000 mieszkańców w niewielkim stopniu spadła o 1,4. Zanotowano znaczny spadek przyrostu naturalnego z poziomu 1,4 w 2010 r. aż do -0,3 w 2014 roku.

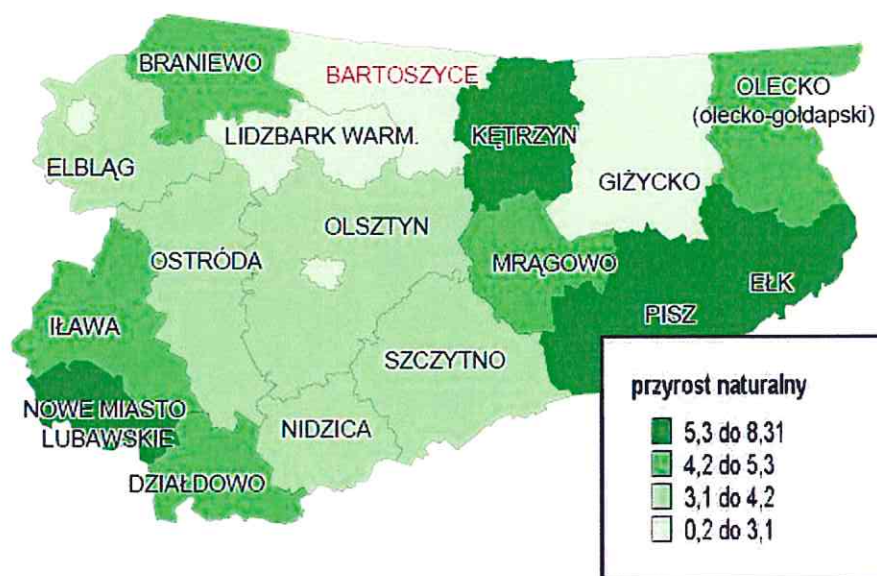
Średni wiek mieszkańców Powiatu Bartoszyckiego w 2014r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców Powiatu Bartoszyckiego w 2014r. według danych GUS wyniósł 40,1 lat i był niewiele wyższy niż średni dla województwa warmińsko – mazurskiego. Średni wiek dla Polski to 40,5 lat.

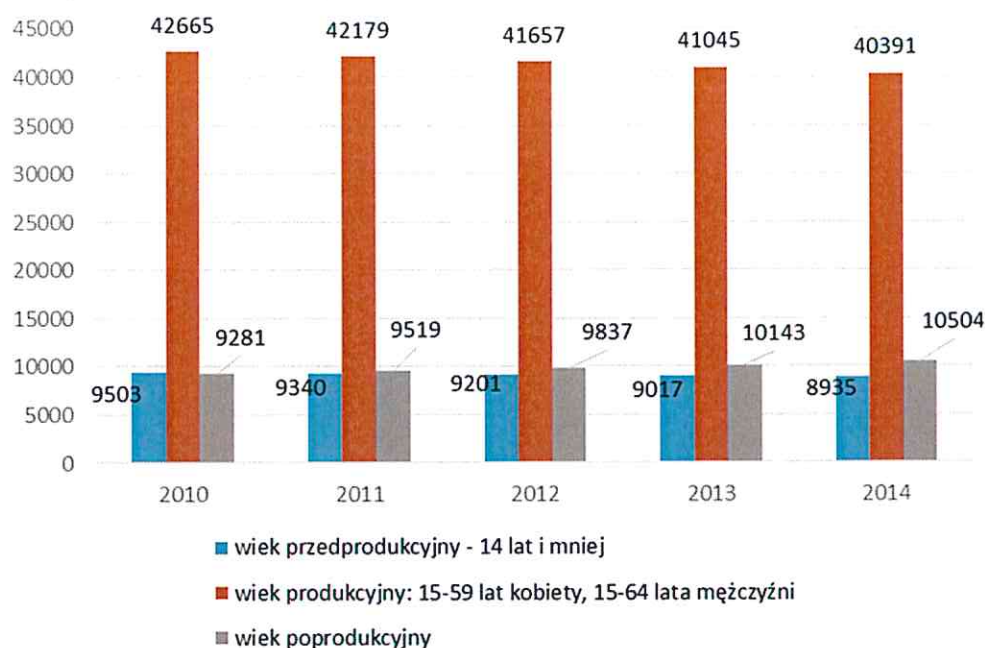
Przyrost naturalny w Powiecie Bartoszyckim na 1000 mieszkańców w 2014r. wyniósł: -0,3. W miastach to -1,3, natomiast na wsi był dodatni i stanowił 1,0. Wskaźnik niniejszy, na tle pozostałych powiatów województwa warmińsko-mazurskiego, jest niski:

Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Bartoszyckiego na lata 2001-2015

W strukturze ludności powiatu stwierdza się duży udział ludności w wieku produkcyjnym i zdecydowanie mniejszą liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym. Daje się zauważyć zmniejszający się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Mieszkańcy Powiatu Bartoszyckiego w podziale na grupy wiekowe:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Powiatu Bartoszyckiego systematycznie maleje liczba osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, natomiast wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Dane niniejsze wskazują, podobnie jak dla całego obszaru województwa warmińsko-mazurskiego, na zjawisko starzenia się społeczeństwa.

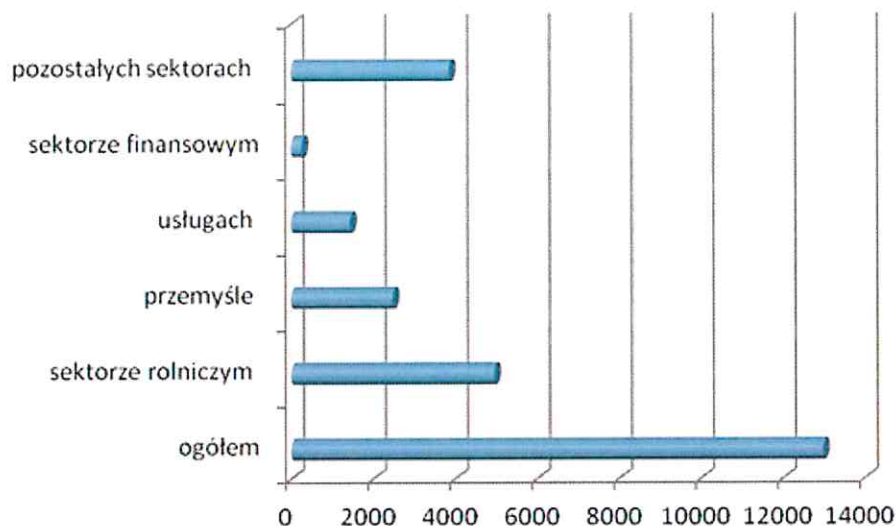
4.4.2 Rynek pracy.

Rynek pracy jest traktowany jako miejsce konfrontacji podaży i popytu na pracę, czyli ofert pracy oraz chęci jej podjęcia. Spośród kryteriów podziału rynku pracy szczególne miejsce zajmuje zasięg przestrzenny rynku pracy, a w szczególności pojęcie lokalnego rynku pracy, który w potocznym znaczeniu jest traktowany odpowiednio jako obszar oddziaływania powiatowych służb zatrudnienia.

Powiatowy Urząd Pracy w Bartoszczach jest jednostką organizacyjną powiatu realizującą zadania powiatu w zakresie polityki rynku pracy i wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. Jego główna siedziba mieści się przy ul. Grota Roweckiego 1. W strukturze urzędu działają trzy Punkty Konsultacyjno-Informacyjne zlokalizowane w miastach: Bisztynek, Górowo Iławeckie i Sępól. PUP jest jednostką z publicznych służb zatrudnienia, a jego zadania wynikają z ustaw i rozporządzeń dotyczących problematyki promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Jednym z ważniejszych czynników wpływających na rynek pracy jest poziom zatrudnienia. Zatrudnienie ogółem w Powiecie Bartoszyckim w 2013 r. wynosiło 12 972 osób, w tym w sektorze rolniczym 4 945, przemyśle 2 477, usługach 1 434, sektorze finansowym 261 oraz w pozostałych sektorach 3 855.

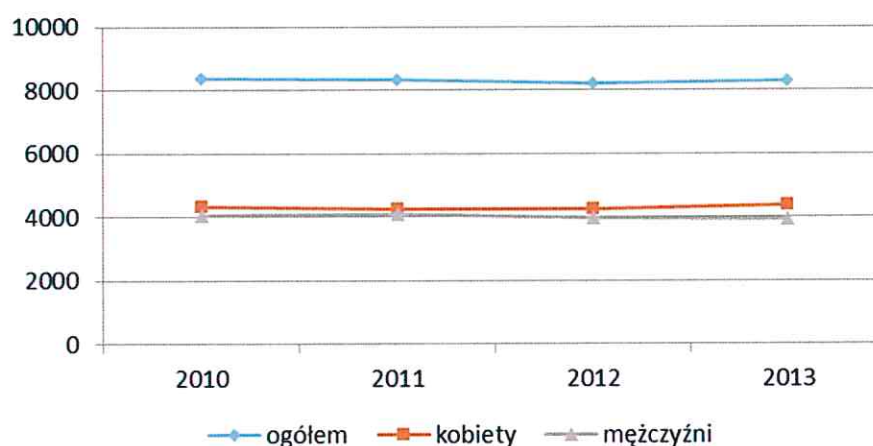
Poziom zatrudnienia w Powiecie Bartoszyckim w 2013 roku:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy wskaźnik w poziomie zatrudnienia stanowią podmioty z sektora rolniczego, najmniejszy natomiast w sektorze finansowym.

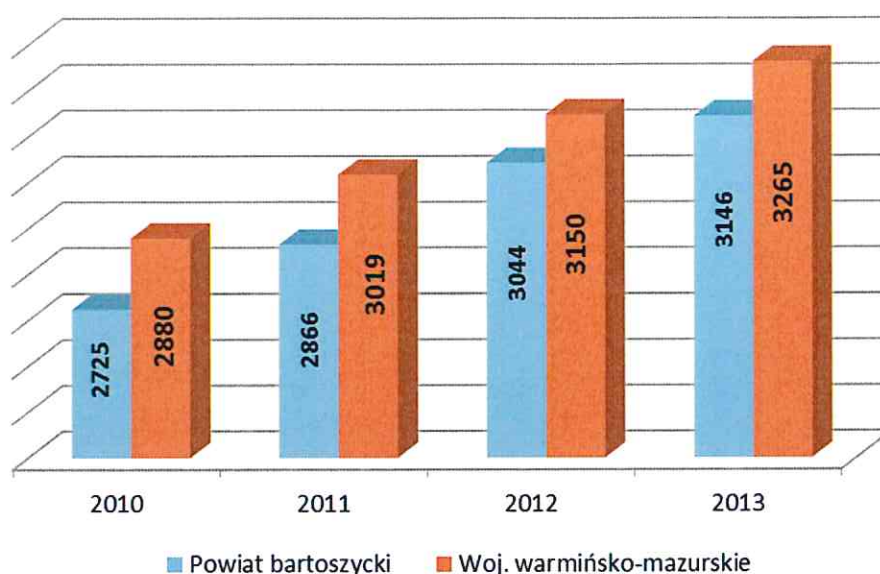
Liczba pracujących w Powiecie Bartoszyckim według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W rozkładzie pracujących ze względu na płeć przewagę stanowią kobiety.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w Powiecie Bartoszyckim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

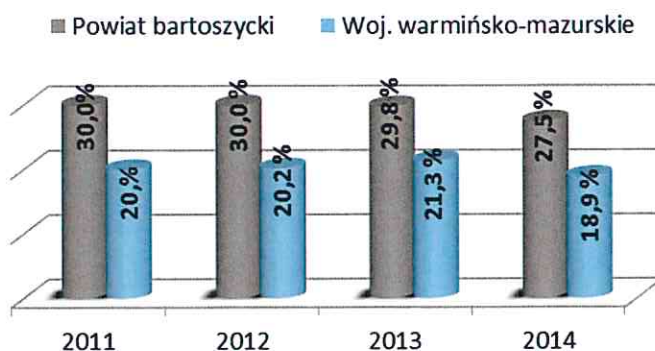
Według danych GUS za 2013r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, które stanowią przewagę w liczebności podmiotów gospodarczych) w Powiecie Bartoszyckim wyniosło 3 146 zł.

4.4.3 Bezrobocie.

Powiat Bartoszycki zajmuje czołowe miejsca pod względem stopy bezrobocia w rankingu powiatów regionu. W dużej mierze ma ono swe uwarunkowania historyczne (likwidacja na początku lat 90-tych PGR-ów), jednak w części jest spowodowane także niską aktywnością i przedsiębiorczością mieszkańców powiatu.

Zasadniczym problemem rynku pracy powiatu jest długotrwałe bezrobocie.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Bartoszyckim

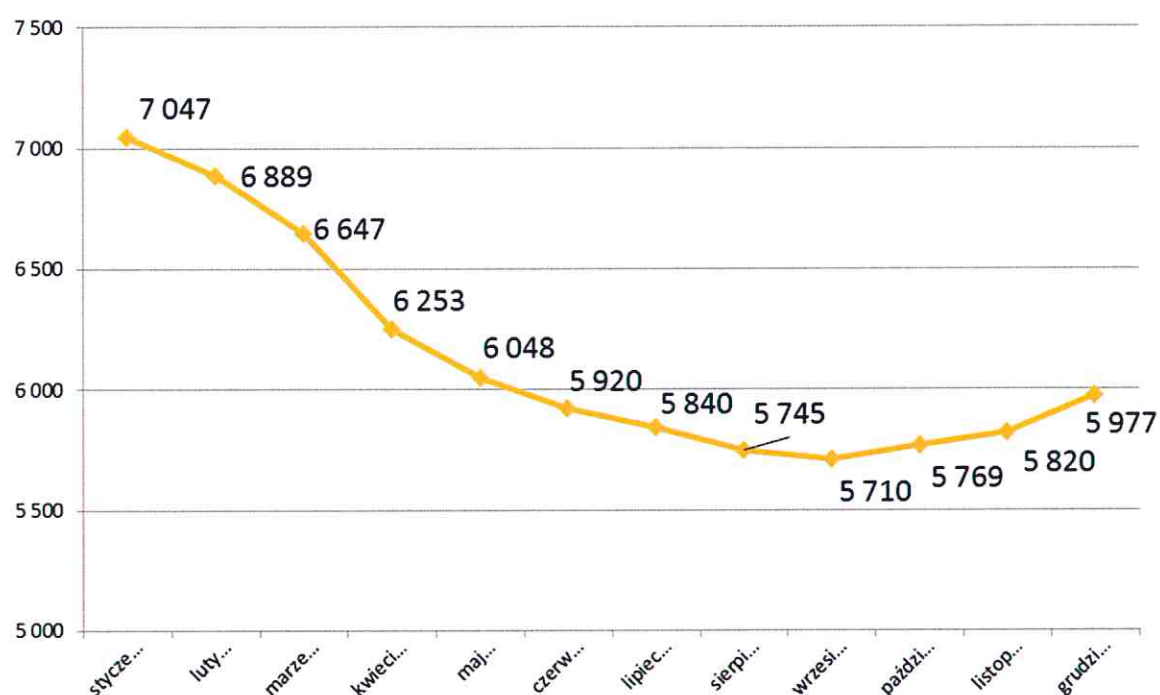

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2014 roku stopa bezrobocia w Powiecie Bartoszyckim wyniosła 27,5%. W roku 2014 w Powiecie Bartoszyckim odnotowany został spadek stopy bezrobocia w stosunku do lat poprzednich. Wskaźnik stopy bezrobocia dla Polski i województwa warmińsko-mazurskiego miał również tendencję malejącą.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bartoszczach według stanu na 31 grudnia 2014 roku zarejestrowanych było 5 977 bezrobotnych, to o 825 osób mniej niż w tym samym okresie roku poprzedniego.

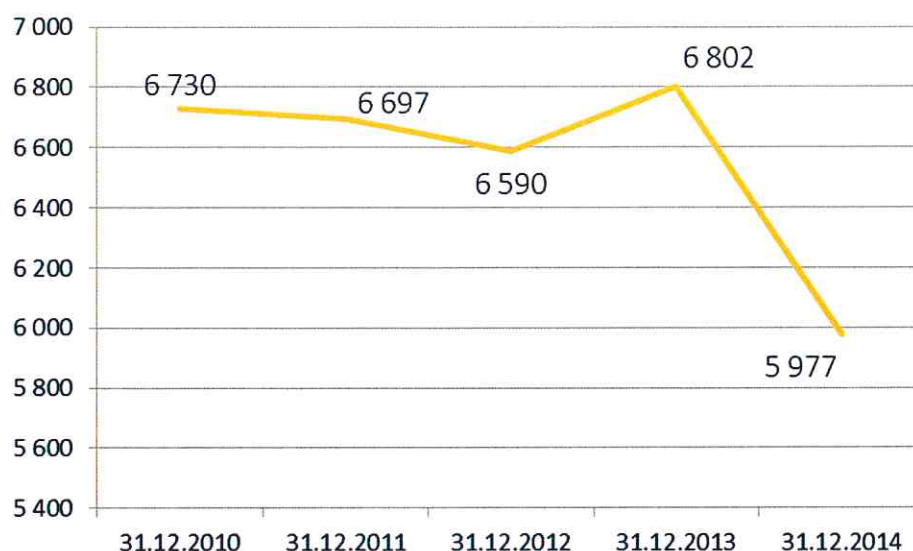
Liczba osób bezrobotnych w miesiącach 2014 roku:

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszczach.

W Powiecie Bartoszyckim potwierdza się ogólnokrajowy trend znacznego spadku liczby osób bezrobotnych w okresie nasilenia prac sezonowych, m.in. w rolnictwie, ogrodnictwie i budownictwie. Liczba osób bezrobotnych w miesiącach lipiec, sierpień i wrzesień jest najniższa dla całego roku. W całym 2014 roku zanotowano ponadto znaczny spadek liczby osób pozostających bez pracy (o 1070 osób).

Liczba osób bezrobotnych w latach 2010-2014:

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszczach.

Lata 2010-2014 to spadek liczby bezrobotnych z 6 730 osób w roku 2010 do 5 977 w roku 2014. Wyraźny jest spadek liczby bezrobotnych w 2012 roku. Rok 2013 to ponownie wzrost liczby bezrobotnych o 212 osób i rok 2014 bardzo duży spadek zarejestrowanych bezrobotnych do 5 977 osób.

Struktura bezrobotnych w Powiecie Bartoszyckim stan na 31.12.2014r.:

L.p.	Struktura osób bezrobotnych	Liczba osób	Udział % grupy do ogółu
1.	bezrobotnych z prawem do zasiłku	1022	17,10%
2.	osób do 30 roku życia	1791	29,96%
3.	osób w wieku mobilnym, (do 25 roku życia)	994	16,63%
4.	osób, które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia	39	0,65%
5.	długotrwale bezrobotnych (zarejestrowani powyżej 12 m-cy)	3819	63,89%
6.	kobiet które, nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	804	13,45%
7.	bezrobotnych, powyżej 50 roku życia	1554	26,00%
8.	bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych	2079	34,78%
9.	bez doświadczenia zawodowego	1304	21,82%
10.	bez wykształcenia średniego	3875	64,83%
11.	samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	773	12,93%

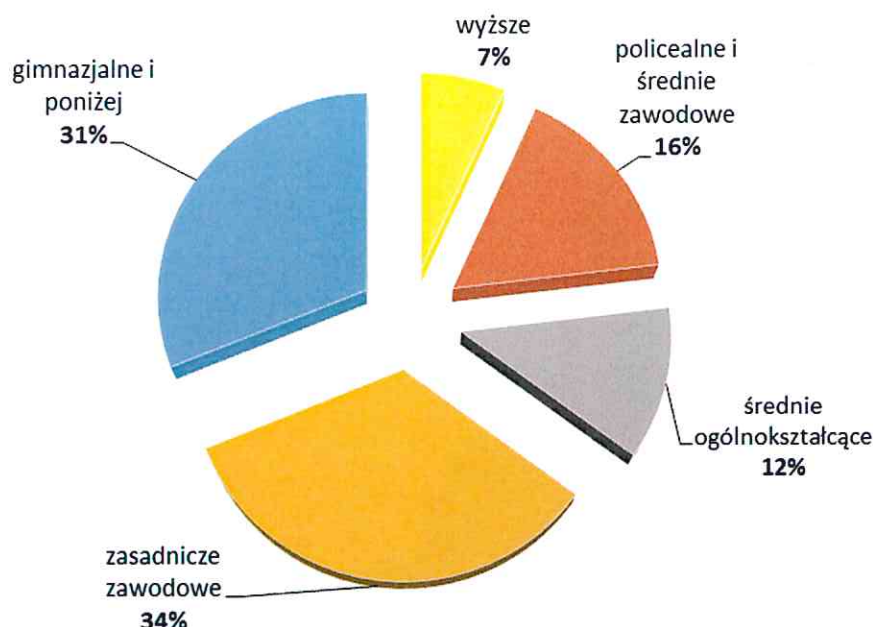
12.	osób po odbyciu kary pozbawienia wolności	174	2,91%
13.	dotychczas niepracujących	949	15,88%
14.	osób niepełnosprawnych	246	4,12%
15.	bezrobotnych mieszkańców wsi	3224	53,94%
16.	bezrobotnych kobiet	2952	49,39%

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszych.

Struktura bezrobotnych powiatu przyjmuje bardzo niepokojące wskaźniki. Społeczeństwo, w którym aż 30% bezrobotnych stanowią ludzie młodzi, do 30 roku życia a 26% to osoby po 50 roku życia nie rozwija się prawidłowo. Siła i pomysłowość ludzi młodych oraz doświadczenie zawodowe i życiowe osób 50+ nie są właściwie wykorzystane. W strukturze bezrobotnych Powiatu Bartoszyckiego dominują mieszkańcy obszarów wiejskich, ponad 53% ogólnej liczby bezrobotnych. Pod względem płci struktura bezrobotnych kształtuje się na zrównoważonym poziomie, nieznaczną przewagą ma płć męska, która względem żeńskiej ma przewagę o 0,61%. Ponad 63% to osoby długotrwale bezrobotne, czyli te które bez zatrudnienia pozostają dłużej niż rok.

Ważny z punktu analizy bezrobocia jest wiek osób pozostających bez pracy. Statystyki PUP pokazują, że bezrobotni to z reguły osoby o niskim poziomie wykształcenia i bez kwalifikacji zawodowych, co znacznie zmniejsza ich aktywność w poszukiwaniu oficjalnego zatrudnienia. Poziom wykształcenia bezrobotnych ma decydujący wpływ na pozostawanie bez pracy. Najwięcej bezrobotnych to ludzie z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym.

Bezrobotni według poziomu wykształcenia stan na 31.12.2014r.

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszycach.

4.4.4 Bezpieczeństwo publiczne.

Na terenie Powiatu Bartoszyckiego o bezpieczeństwo publiczne dba szereg wyspecjalizowanych instytucji:

- Komenda Powiatowa Policji w Bartoszycach,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bartoszycach,
- Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II w Bartoszycach
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bartoszycach,
- Powiatowy Inspektor Weterynarii w Bartoszycach,
- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Bartoszycach,
- Izba Celna w Olsztynie, Urząd Celny w Olsztynie, Oddział Celny w Bartoszycach,
- Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej im. Gen. Bryg Stefana Pasławskiego,
- Sąd Rejonowy w Bartoszycach,
- Prokuratura Rejonowa w Bartoszycach,
- Straż Miejska w Bartoszycach.

Komenda Powiatowa Policji w Bartoszycach

Sprawą bezpieczeństwa i porządku publicznego zajmuje się Komenda Powiatowa Policji. To jednostka organizacyjna policji, przy pomocy której Komendant Powiatowy realizuje na obszarze powiatu zadania policji w zakresie ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku

publicznego, określone w ustawach i wydanych na ich podstawie przepisach wykonawczych.

Terytorialny zasięg działania Komendy Powiatowej obejmuje obszar administracyjny Powiatu Bartoszyckiego. Siedzibą Komendy Powiatowej jest miasto Bartoszyce.

W ramach Komendy Powiatowej wyróżnić można wydziały:

- Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego,
- Wydział Kryminalny
- Zespół ds. Dyscyplinarnych i Kadr

Komenda Powiatowa Policji w Bartoszczycach posiada:

- Komisariat Policji w Górowie Iławeckim,
- Posterunek Policji w Bezledach,
- Posterunek Policji w Bisztynku,
- Posterunek Policji w Sępopolu,
- Dzielnicowi.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 1041 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 września 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji do zadań komendy powiatowej należy w szczególności:

- tworzenie i realizacja, we współdziałaniu z organami samorządu terytorialnego oraz organizacjami i instytucjami pozarządowymi, programów prewencyjnych ukierunkowanych na:
 1. zapewnienie osobom zamieszkającym na obszarze powiatu bezpieczeństwa i porządku w miejscach publicznych,
 2. zwalczanie przestępczości,
 3. ujawnianie, zapobieganie i zwalczanie zjawisk patologii społecznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
 4. zapewnienie mieszkańcom możliwości sygnalizowania lub zgłaszania Policji o zdarzeniach i sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu ludzi i mienia albo porządkowi publicznemu, a także stworzenie warunków umożliwiających natychmiastową reakcję Policji na takie sygnały lub zgłoszenia,
 5. organizowanie, koordynowanie i wykonywanie czynności patrolowych, interwencyjnych oraz ochronnych,
 6. edukacja mieszkańców w zakresie uwarunkowań dotyczących utrzymywania porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz aktywnego udziału w przedsięwzięciach profilaktycznych podejmowanych na obszarze powiatu,
 7. kreowanie w społecznościach lokalnych pozytywnego wizerunku Policji oraz podejmowanych przez Policję działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego,

- wykonywanie czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych
- prowadzenie i koordynowanie poszukiwań osób i rzeczy, a także identyfikacja osób i zwłok,
- realizowanie czynności w zakresie technicznej obsługi miejsc zdarzeń oraz przeprowadzanie badań kryminalistycznych śladów i dowodów,
- ochrona bezpieczeństwa ludzi oraz porządku publicznego w komunikacji publicznej oraz na obszarach wodnych,
- wykonywanie czynności zapewniających bezpieczeństwo i porządek w ruchu na drogach publicznych przez kierowanie tym ruchem oraz jego kontrolowanie,
- realizowanie zadań związanych z likwidacją skutków zdarzeń drogowych oraz zabezpieczeniem procesowym śladów i dowodów,
- edukacja mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży szkolnej, w zakresie bezpiecznego korzystania z dróg i przeciwdziałania zagrożeniom w ruchu drogowym,
- zapewnienie właściwych warunków opieki nad nieletnimi przebywającymi w izbie dziecka oraz realizacja programów wychowawczych.

Statystyki policyjne rejestrują szereg zdarzeń drogowych i przestępstw mających miejsce na obszarze Powiatu Bartoszyckiego.

Na terenie Powiatu Bartoszyckiego odnotowano następującą liczbą zdarzeń drogowych:

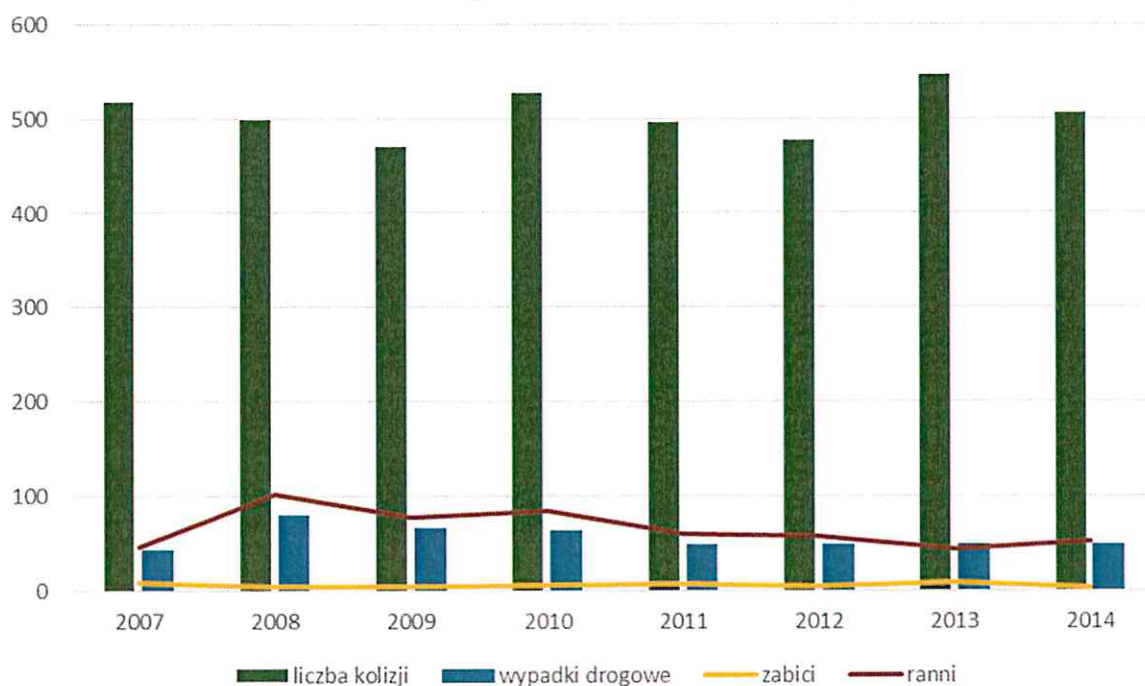
Powiat	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
liczba kolizji								
bartoszycki	518	499	470	527	496	477	546	506
braniewski	304	319	287	369	374	425	408	386
kętrzyński	416	445	490	491	436	449	457	496
lidzbarski	426	445	471	495	473	437	443	418
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>15 842</i>	<i>16 100</i>	<i>16 787</i>	<i>17 491</i>	<i>15 718</i>	<i>14 940</i>	<i>14 628</i>	<i>13 920</i>
wypadki drogowe								
bartoszycki	43	80	66	64	48	48	49	48
braniewski	42	40	51	45	44	62	57	56
kętrzyński	61	74	49	39	48	38	37	37
lidzbarski	54	51	45	47	70	52	38	37
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>1 979</i>	<i>2 246</i>	<i>1 824</i>	<i>1 723</i>	<i>1 654</i>	<i>1 610</i>	<i>1 620</i>	<i>1 645</i>
zabici								
bartoszycki	8	5	4	6	7	5	8	3
braniewski	14	4	7	3	7	2	5	7
kętrzyński	7	7	11	12	5	4	5	9
lidzbarski	8	9	4	5	7	4	5	7

województwo warmińsko-mazurskie	271	224	176	168	179	145	154	148
ranni								
bartoszycki	47	102	78	84	60	58	44	52
braniewski	48	55	69	57	51	79	67	69
kętrzyński	66	104	50	46	57	40	38	33
lidzbarski	64	70	55	70	82	65	48	42
województwo warmińsko-mazurskie	2 611	2 957	2 396	2 332	2 107	2 070	1 967	2 052

Źródło: Zasoby Internetowe www.warmińsko-mazurska.policja.gov.pl

Liczba zdarzeń drogowych oraz liczba poszkodowanych w wyniku niniejszych zdarzeń na terenie Powiatu Bartoszyckiego kształtuje się podobnie jak w powiatach sąsiednich. Z uwagi na liczbę zdarzeń drogowych na terenie całego Województwa Warmińsko-Mazurskiego Powiat Bartoszycki stanowi jedynie od 2 do 3,5 % wszystkich zdarzeń województwa.

Zdarzenia drogowe w Powiecie Bartoszyckim

Źródło: Opracowanie własne

Liczba kolizji drogowych na terenie Powiatu Bartoszyckiego oscyluje w granicach około 500 rocznie. Liczba rannych w kolizjach i wypadkach drogowych natomiast od roku 2008 powoli ale zdecydowanie spada z poziomu 102 do poziomu 52 rannych (2014 r.).

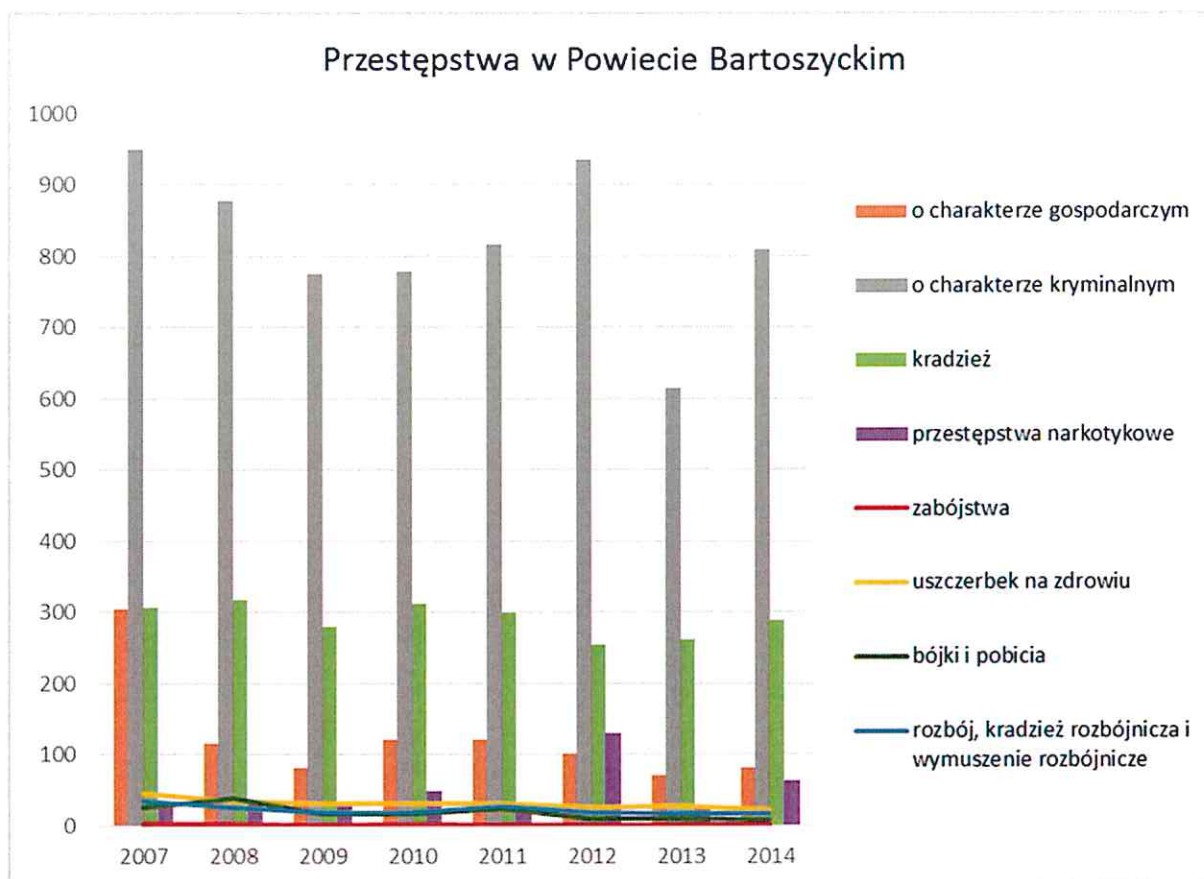
Przestępstwa stwierdzone na terenie Powiatu Bartoszyckiego:

Powiat	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem przestępstwa stwierdzone								
bartoszycki	1722	1323	1148	1195	1197	1206	978	1002
braniewski	1163	1073	1167	1179	1041	1319	1076	802
kętrzyński	2463	2039	1535	1345	1459	1426	1016	873
lidzbarski	1064	1100	935	827	959	1000	807	725
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>44876</i>	<i>39364</i>	<i>38841</i>	<i>37666</i>	<i>39193</i>	<i>37375</i>	<i>32571</i>	<i>29046</i>
zabójstwa								
bartoszycki	3	2	1	2	0	0	1	1
braniewski	1	1	0	0	1	1	0	0
kętrzyński	3	2	2	0	1	0	2	0
lidzbarski	0	3	2	1	0	1	2	1
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>27</i>	<i>29</i>	<i>40</i>	<i>25</i>	<i>21</i>	<i>26</i>	<i>18</i>	<i>17</i>
przestępstwa o charakterze gospodarczym								
bartoszycki	305	115	81	122	122	102	71	81
braniewski	221	202	301	140	161	345	113	129
kętrzyński	746	560	229	67	147	121	127	123
lidzbarski	105	116	69	48	70	130	49	46
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>7516</i>	<i>4853</i>	<i>4943</i>	<i>3799</i>	<i>4465</i>	<i>3628</i>	<i>2956</i>	<i>4732</i>
przestępstwa o charakterze kryminalnym								
bartoszycki	950	877	775	778	816	935	614	809
braniewski	569	531	554	639	576	681	678	576
kętrzyński	1169	1036	896	951	992	970	591	630
lidzbarski	658	693	612	573	642	675	572	595
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>27183</i>	<i>25257</i>	<i>25482</i>	<i>26275</i>	<i>26618</i>	<i>26431</i>	<i>22884</i>	<i>21732</i>
uszczerbek na zdrowiu								
bartoszycki	46	35	31	32	31	25	28	23
braniewski	23	28	29	27	23	28	25	31
kętrzyński	47	45	33	26	33	20	14	14
lidzbarski	23	25	23	19	25	43	16	31
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>746</i>	<i>771</i>	<i>694</i>	<i>767</i>	<i>828</i>	<i>772</i>	<i>685</i>	<i>592</i>
bójki i pobicia								
bartoszycki	26	39	17	16	24	10	9	8
braniewski	28	20	18	11	6	14	6	16
kętrzyński	31	34	17	20	30	29	14	11
lidzbarski	16	30	19	14	22	21	16	13
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>722</i>	<i>687</i>	<i>618</i>	<i>536</i>	<i>535</i>	<i>562</i>	<i>413</i>	<i>289</i>
kradzież i kradzież poprzez włamanie do samochodu								

bartoszycki	12	11	4	3	2	1	1	2
braniewski	14	5	2	4	1	4	8	1
kętrzyński	16	7	10	5	8	4	8	13
lidzbarski	5	1	3	1	3	4	4	8
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>528</i>	<i>354</i>	<i>381</i>	<i>367</i>	<i>443</i>	<i>383</i>	<i>264</i>	<i>384</i>
kradzież z włamaniem								
bartoszycki	149	167	122	146	120	84	113	123
braniewski	53	59	63	92	62	106	179	88
kętrzyński	141	171	188	189	238	223	147	148
lidzbarski	82	118	129	97	139	111	140	136
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>4760</i>	<i>4211</i>	<i>4633</i>	<i>5163</i>	<i>5261</i>	<i>4985</i>	<i>4448</i>	<i>4444</i>
kradzież cudzej rzeczy								
bartoszycki	145	140	154	164	177	170	147	163
braniewski	109	102	107	152	138	175	151	90
kętrzyński	229	219	173	212	271	288	189	175
lidzbarski	125	123	132	150	156	141	140	134
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>7221</i>	<i>6550</i>	<i>6528</i>	<i>7152</i>	<i>7458</i>	<i>7529</i>	<i>6641</i>	<i>5752</i>
rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze								
bartoszycki	35	26	18	19	27	19	16	16
braniewski	21	5	11	11	21	3	10	6
kętrzyński	29	18	23	23	14	19	7	15
lidzbarski	17	13	20	15	12	25	3	6
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>775</i>	<i>633</i>	<i>605</i>	<i>659</i>	<i>730</i>	<i>622</i>	<i>520</i>	<i>375</i>
przestępstwa narkotykowe								
bartoszycki	26	33	33	49	32	130	25	62
braniewski	30	49	13	21	15	15	18	28
kętrzyński	153	53	100	135	92	50	24	20
lidzbarski	48	43	63	41	42	55	44	35
<i>województwo warmińsko-mazurskie</i>	<i>2072</i>	<i>1685</i>	<i>1739</i>	<i>1960</i>	<i>1994</i>	<i>2136</i>	<i>1623</i>	<i>1479</i>

Źródło: Zasoby Internetowe www.warmińsko-mazurska.policja.gov.pl

Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie Powiatu Bartoszyckiego jest podobna do liczby przestępstw takiego samego typu co w powiatach sąsiednich. Niepokojący jest wzrost przestępstw o charakterze kryminalnym w roku 2014, w którym liczba przestępstw stwierdzonych jest o około 200 większa niż w powiatach sąsiednich. Należy ponadto zwrócić uwagę na wzrost liczby przestępstw narkotykowych w roku 2012 do 130 zdarzeń oraz w 2014 do 62. Są to poziomy zdecydowanie wyższe niż w powiatach sąsiednich.

Źródło: Opracowanie własne

Największą liczbę przestępstw w Powiecie Bartoszyckim stanowią przestępstwa o charakterze kryminalnym oraz kradzieże, w tym kradzieże z włamaniem do samochodu, kradzieże z włamaniem, kradzieże cudzej rzeczy. Zdecydowanie mniejszą liczbę przestępstw Komenda Powiatowa Policji zarejestrowała jako zabójstwa, uszczerbek na zdrowiu, bójki i pobicia oraz rozboju.

Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bartoszycach

Sprawami bezpieczeństwa przeciwpożarowego, ratownictwa ogólnego zajmuje się Powiatowa Państwowa Straż Pożarna w Bartoszycach.

Zgodnie z ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej do podstawowych zadań Straży należy:

- rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
- organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń,
- wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze,
- kształcenie kadr dla potrzeb Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz powszechnego systemu ochrony ludności,

- nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych,
- prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony ludności,
- współpraca z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych,
- współdziałanie ze strażami pożarnymi i służbami ratowniczymi innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi na podstawie wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych oraz odrębnych przepisów,
- realizacja innych zadań wynikających z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych na zasadach i w zakresie w nich określonych.

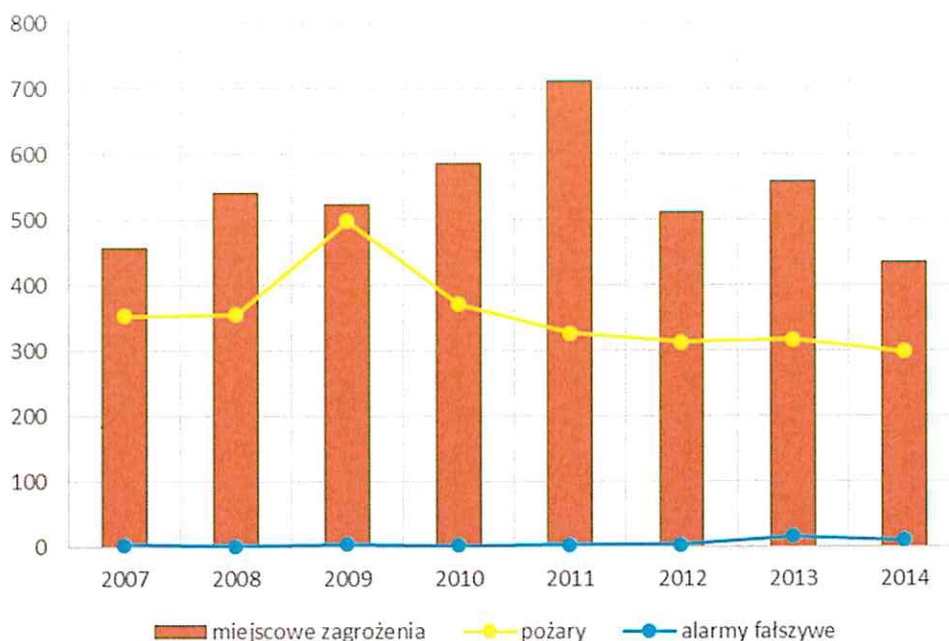
Na terenie Powiatu Bartoszyckiego funkcjonuje 27 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym 9 jednostek OSP działa w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego, a mianowicie:

- Ochotnicza Straż Pożarna - Bisztynku,
- Ochotnicza Straż Pożarna - Sątopy-Samulewo,
- Ochotnicza Straż Pożarna - Galiny,
- Ochotnicza Straż Pożarna - Wojciechy,
- Ochotnicza Straż Pożarna - Bezledy,
- Ochotnicza Straż Pożarna - Górowo Iławeckie,
- Ochotnicza Straż Pożarna - Sępól,
- Ochotnicza Straż Pożarna - Kamińsk,
- Ochotnicza Straż Pożarna - Lipica,

W ramach Komendy Powiatowej Straży Pożarnej wyróżnić można:

- Jednostka ratowniczo-gaśnicza,
- Wydział operacyjno-szkoleniowy,
- Wydział organizacyjno-kadrowy,
- Wydział kontrolno-rozpoznawczy,
- Wydział finansowy,
- Wydział kwatermistrzowski-techniczny,
- Oficer prasowy.

Zdarzenia w Powiecie Bartoszyckim

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie Powiatu Bartoszyckiego odnotowuje się najwięcej miejscowych zagrożeń, które stanowią ok. 60% wszystkich interwencji straży pożarnej. W latach 2013 i 2014 nastąpił 3 i 4-krotny wzrost liczby odnotowanych alarmów fałszywych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bartoszczach

W celu ochrony zdrowia ludzkiego przed wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych na terenie Powiatu Bartoszyckiego prowadzi działalność Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bartoszczach.

Do głównych zadań Stacji należy sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w zakładach pracy,
- higieny procesów nauczania i wychowania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Zgodnie z zapisami Raportu o stanie sanitarno-higienicznym Powiatu Bartoszyckiego za rok 2014 pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bartoszczach znajdowało się 1346 obiektów, w których przeprowadzono 1079 kontroli sanitarnych oraz wizytacji. Wydano 340 decyzji

administracyjnych w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, zatwierdzeniami obiektów, dokonywaniem zmian w rejestrach, wykreśleniem obiektów z rejestrów, z ekshumacjami oraz 249 decyzji płatniczych na kwotę 18 971 zł.

W wyniku naruszeń higienicznych nałożono 59 mandatów karnych na kwotę 10 650 zł. Wszczęto 28 postępowań egzekucyjnych, w związku z niewykonaniem nałożonych obowiązków.

W 2014 roku do PSSE w Bartoszycach wpłynęło 901 zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne, co stanowi wzrost w porównaniu do roku poprzedzającego, w którym odnotowano 559 zgłoszeń. Odnotowano 11 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej. W związku z zachorowaniami przeprowadzono 143 dochodzenia epidemiologiczne.

W ramach nadzoru pobrano 296 prób do badań laboratoryjnych i przekazano do laboratorium. Wpłynęło 30 zgłoszeń z prośbą o interwencję, z czego 12 uznano za zasadne, a 3 przekazano do rozpatrzenia według kompetencji innym organom.

W analogicznym okresie 2013 roku pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bartoszycach znajdowały się 1334 obiekty, w których przeprowadzono 1307 kontroli sanitarnych oraz wizytacji. Wydano 385 decyzji administracyjnych, oraz 324 decyzje płatnicze na kwotę 22 124 zł.

W wyniku naruszeń higienicznych nałożono 73 mandaty karne na kwotę 13 800 zł. Wszczęto 5 postępowań egzekucyjnych.

W związku z zachorowaniami przeprowadzono 222 dochodzenia epidemiologiczne.

W ramach nadzoru pobrano 394 próby do badań laboratoryjnych. Wpłynęło 38 zgłoszeń z prośbą o interwencję, z czego 9 uznano za zasadne, 10 przekazano do rozpatrzenia według kompetencji innym organom. Odnotowano 8 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej.

Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Bartoszycach

Inspekcja realizuje zadania z zakresu ochrony zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego w celu zapewnienia ochrony zdrowia publicznego.

Działalność statutowa Powiatowego Inspektoratu Weterynarii na obszarze Powiatu Bartoszyckiego obejmuje:

- zapobieganie chorobom zakaźnym zwierząt i ich zwalczanie,
- badanie zwierząt rzeźnych i ich mięsa, mięsa zwierząt łownych i ich mięsa, przeznaczonego do spożycia przez ludzi,
- sprawowanie nadzoru nad przeznaczeniem warunków weterynaryjnych,
- sprawowanie nadzoru nad jakością zdrowotną środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego, w tym nad warunkami sanitarnymi ich pozyskania, produkcji, składowania transportu oraz sprzedaży bezpośredniej,

- sprawowanie nadzoru nad obrotem zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego,
- sprawowanie nadzoru nad jakością zdrowotną środków żywienia zwierząt,
- sprawowanie nadzoru nad wytwarzaniem pasz leczniczych, obrotem produktami leczniczymi weterynaryjnymi i wyrobami medycznymi przeznaczonymi wyłącznie dla zwierząt,
- kontrola występowania pozostałości chemicznych i biologicznych, leków oraz skażeń promieniotwórczych w tkankach zwierząt, środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz środkach żywienia zwierząt,
- sprawowanie nadzoru nad zdrowiem zwierząt przeznaczonych do rozrodu oraz nad jakością zdrowotną materiału biologicznego,
- sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt,
- sprawowanie kontroli nad przestrzeganiem zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz kontroli ich przemieszczania.

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego

Kompetencje Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego obejmują:

- wydawanie decyzji nakazujących rozbiórkę obiektów budowlanych lub ich części, będących w budowie albo wybudowanych bez wymaganych pozwoleń na budowę lub zgłoszeń,
- wydawanie postanowień wstrzymujących prowadzenie robót wykonanych:
 - bez wymaganego pozwolenia albo zgłoszenia,
 - w sposób mogący spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia bądź zagrożenia środowiska,
 - w sposób istotny odbiegający od ustaleń i warunków w pozwoleniu na budowę bądź w przepisach,
- wydawanie decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych,
- wydawanie decyzji nakazujących przeprowadzenie kontroli lub ekspertyzy w przypadku stwierdzenia nieodpowiedniego stanu technicznego obiektu budowlanego,
- wydawanie decyzji nakazujących rozbiórkę nieużytkowanych lub wykończonych obiektów budowlanych,
- wydawanie decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w użytkowanych obiektach budowlanych,
- nakazywanie opróżnienia w całości lub w części budynku przeznaczonego na pobyt ludzi bezpośrednio grożącego zawaleniem oraz stosowanie niezbędnych środków w celu usunięcia niebezpieczeństwa dla ludzi i mienia,
- wydawanie decyzji nakazujących przywrócenie poprzedniego stanu użytkowania obiektów w przypadku samowolnej zmiany sposobu użytkowania,
- prowadzenie postępowań w sprawie katastrof budowlanych
- wnioskowanie o wszczęcie postępowań w sprawach odpowiedzialności zawodowej w budownictwie,

Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego sprawuje nadzór nad:

- działalnością inspekcyjną, polegającą na wykonywaniu inspekcji terenowej w zakresie prawidłowości przebiegu procesu budowlanego i utrzymania obiektów budowlanych,
- postępowaniami administracyjnymi,
- postępowaniami egzekucyjnymi,
- postępowaniami wyjaśniającymi w sprawach przyczyn katastrof budowlanych,
- prawidłowym współdziałaniem z organami administracji architektoniczno-budowlanej i organami kontroli państwowej.
- obsługą prawną Inspektoratu.
- kontrolą wewnętrzną w Inspektoracie.

Oddział Celny w Bartoszczach

Urząd Celny w Olsztynie na terenie Powiatu Bartoszyckiego posiada dwa oddziały: Oddział Celny w Bartoszczach oraz Oddział Celny w Bezledach.

Do zadań służb celnych należy realizacja polityki celnej w części dotyczącej przywozu i wywozu towarów oraz wykonywanie innych zadań w szczególności:

- wykonywanie czynności związanych z nadawaniem towarom przeznaczenia celnego,
- wymiar i pobór należności celnych i innych opłat związanych z przywozem i wywozem towarów, podatku od towarów i usług z tytułu importu towarów, podatku akcyzowego, podatku od gier, opłaty paliwowej, podatku od wydobywania niektórych kopalin,
- wykonywanie zadań wynikających z przepisów wspólnotowych regulujących statystykę dotyczącą obrotu towarowego pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej (INTRASTAT) oraz obrotu towarowego państw członkowskich Unii Europejskiej z pozostałymi państwami (EXTRASTAT),
- rozpoznawanie, wykrywanie, zapobieganie i zwalczanie przestępstw i wykroczeń związanych z naruszeniem przepisów dotyczących wprowadzania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyprowadzania z jej terytorium towarów objętych ograniczeniami lub zakazami obrotu ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny lub bezpieczeństwo międzynarodowe, w szczególności takich jak odpady, substancje chemiczne i ich mieszaniny, materiały jądrowe i promieniotwórcze, środki odurzające i substancje psychotropowe, broń, amunicja, materiały wybuchowe oraz towary i technologie o znaczeniu strategicznym,
- rozpoznawanie, wykrywanie, zapobieganie i zwalczanie przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych oraz ściganie ich sprawców, w zakresie określonym w ustawie z dnia 10 września 1999 r. - Kodeks karny skarbowy,
- rozpoznawanie, wykrywanie, zapobieganie i zwalczanie przestępstw i wykroczeń przeciwko: zdrowiu, dobrom kultury, prawom własności intelektualnej,

przyrodzie, środowisku, w zakresie niestosowania się do zakazu wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych, ograniczeniom obrotu towarami i technologiami o znaczeniu strategicznym,

- wykonywanie kontroli w zakresie przepisów prawa.

Obok Oddziału Celnego w Bartoszych w strukturze Urzędu Celnego w Olsztynie funkcjonują:

- Oddział Celny w Olsztynie,
- Oddział Celny w Korszach,
- Oddział Celny w Bezledach,
- Oddział Celny w Ełku,
- Oddział Celny w Gołdapi.

Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej im. gen. bryg Stefana Pasławskiego w Kętrzynie

Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej im. gen. bryg Stefana Pasławskiego pełni służbę ochrony granic Rzeczypospolitej Polskiej, w tym na obszarze Powiatu Bartoszyckiego. Do zadań Straży Granicznej należy:

- organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego w podporządkowanych przejściach granicznych,
- rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń związanych z nielegalnym przekraczaniem granicy RP, przewożeniem przez granicę państwową towarów i wyrobów akcyzowych, broni, materiałów wybuchowych, zabytków,
- przeprowadzanie kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP, kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia przez nich działalności gospodarczej, powierzania im wykonywania pracy,
- przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, ustalanie miejsca pobytu małżonka lub innego członka rodziny cudzoziemca, a także osoby, z którą cudzoziemca łączą więzi o charakterze rodzinnym i sprawdzenie lokalu we wskazanym przez cudzoziemca miejscu jego pobytu,
- konwojowanie do granicy cudzoziemca, wobec którego wydano decyzję o wydaleniu,
- organizowanie i realizację czynności związanych z przyjmowaniem od cudzoziemców wniosków o nadanie statusu uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej,
- prowadzenie czynności w celu rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom terroryzmem

W ramach Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej funkcjonują:

L.p.	Nazwa		Rodzaj przejście granicznego	Rodzaj obsługiwanego ruchu granicznego
1	PSG w Braniewie	przejście graniczne w Gronowie	drogowe	osobowy, towarowy (międzynarodowy ruch pojazdów ciężarowych o masie całkowitej do 6 t)
2		Przejście graniczne w Braniewie	kolejowe	osobowy, towarowy
3	PSG w Bezledach	przejście graniczne w Bezledach	drogowe	osobowy, towarowy (międzynarodowy do 8 ton nacisku na oś)
4		przejście graniczne w Głomnie (nieczynne)	kolejowe	towarowy
5	PSG w Olsztynie	lotnicze przejście graniczne Mazury	lotnicze	osobowy
6	PSG w Barcianach	przejście graniczne w Skandawie	kolejowe	towarowy (międzynarodowy polsko-rosyjski z wyjątkiem towarów wwożonych do Polski podlegających kontroli fitosanitarnej)
7	PSG w Gołdapi	przejście graniczne w Gołdapi	drogowe	osobowy, towarowy (międzynarodowy z dopuszczalną masą całkowitą do 7,5t)
8	PSG w Grzechotkach	przejście graniczne w Grzechotkach	drogowe	osobowy, towarowy (międzynarodowy)

Źródło: Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej im. Gen. Bryg. Stefana Paślawskiego, www.wm.strazgraniczna.pl

Na obszarze Powiatu Bartoszyckiego funkcjonują ponadto Placówki Straży Granicznej w Bezledach, Górowie Iławeckim oraz Sępólnie.

Statystyki W-MOSG zarejestrowały w 2015 roku (01.01.2015 do 27.08.2015 r.) 4 080 339 osób przekraczających granicę Polski z sąsiadami, w tym Polacy stanowili prawie 54%. Jednocześnie od początku 2015 r. ujawniono przemyt na kwotę 7 767 420 złotych.

Sąd Rejonowy w Bartoszczach

Sąd Rejonowy w Bartoszczach swoim obszarem właściwości obejmuje miasta Bartoszyce, Górowo Iławeckie oraz gminy Bartoszyce, Górowo Iławeckie i Sępól.

Struktura organizacyjna sądu mieści się w pięciu wydziałach:

- I Wydział Cywilny, który rozpatruje sprawy z zakresu prawa cywilnego,
- II Wydział Karny dla spraw z zakresu prawa karnego,
- III Wydział Rodziny i Nieletnich prowadzi sprawy z zakresu prawa rodzinnego,
- IV Wydział Pracy, który rozpatruje sprawy z zakresu prawa pracy, również dla obszarów miasta i gminy Lidzbark Warmiński oraz gminy Orneta,
- V Wydział Ksiąg Wieczystych dla spraw wieczysto-księgowych.

Prokuratura Rejonowa w Bartoszczach

Prokuratura Rejonowa w Bartoszczach swoim obszarem właściwości obejmuje miasta Bartoszyce, Górowo Iławeckie oraz gminy Bartoszyce, Górowo Iławeckie i Sępól. Prokuratura Rejonowa w Bartoszczach, obok Prokuratora Generalnego, powszechnych i wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz prokuratorów Instytutu Pamięi Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, należy do struktury Prokuratury w Polsce (ustawa z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze, Dz. U. z 2011 nr 270).

Straż Miejska w Bartoszczach

Straż Miejska w Bartoszczach wykonuje zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta Bartoszyce. Do zadań Straży należy m.in. utrzymanie porządku i bezpieczeństwa mieszkańców na terenie miasta, obsługa imprez masowych oraz współpraca z pozostałymi jednostkami w tym policją, służbą celną.

Komisja Bezpieczeństwa i Porządku Powiatu Bartoszyckiego

Powiat Bartoszycki w celu realizacji zadań Starosty Bartoszyckiego w zakresie zwierzchnictwa nad powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami oraz zadań określonych w ustawach w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli utworzył Komisję Bezpieczeństwa i Porządku Powiatu Bartoszyckiego.

Do zadań Komisji należy:

- Ocena zagrożeń porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na terenie powiatu.
- Opiniowanie pracy Policji i innych powiatowych służb, inspekcji i straży, a także jednostek organizacyjnych wykonujących na terenie powiatu zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.

- Przygotowywanie projektu powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.
- Opiniowanie projektów innych programów współdziałania Policji i innych powiatowych służb, inspekcji i straży oraz jednostek organizacyjnych wykonujących na terenie powiatu zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.
- Opiniowanie projektu budżetu powiatu – w zakresie, o którym mowa w pkt 1.
- Opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów w sprawach związanych z wykonywaniem zadań, o których mowa w pkt 1,2 i 4.
- Opiniowanie, zleconych przez starostę, innych niż wymienione w pkt 2 i pkt 4–6 zagadnień dotyczących porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.

Kadencja Komisji trwa 3 lata. W skład Komisji na lata 2015 – 2017 wchodzi:

- Starosta – jako przewodniczący,
- Dwóch radnych delegowanych przez Radę Powiatu.
- Trzy osoby powołane przez Starostę spośród osób wyróżniających się wiedzą o problemach będących przedmiotem prac komisji oraz cieszących się wśród miejscowej społeczności osobistym autorytetem i zaufaniem publicznym, w szczególności przedstawicieli samorządów gminnych, organizacji pozarządowych, pracowników oświaty, a także instytucji zajmujących się zwalczaniem zjawisk patologii społecznych i zapobieganiem bezrobociu.
- Dwóch przedstawicieli delegowanych przez Komendanta Powiatowego Policji w Bartoszych.
- W pracach komisji uczestniczy także prokurator wskazany przez właściwego prokuratora okręgowego.
- Powołani przez Starostę funkcjonariusze i pracownicy innych niż Policja powiatowych służb, inspekcji i straży oraz pracownicy innych organów administracji publicznej wykonujący zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na terenie powiatu (uczestnicy z głosem doradczym):
 - Komendant Straży Miejskiej w Bartoszych;
 - Komendant Placówki Straży Granicznej w Bezledach;
 - Kierownik Oddziału Celnego w Bartoszych;
 - Z-ca Dyrektora Szpitala Powiatowego w Bartoszych ds. technicznych.

Komisja swoje działania realizuje w oparciu o ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2013 poz. 595) – art. 38 a, b, c,

Regulamin działania komisji oraz roczny plan pracy, opracowywany na podstawie propozycji złożonych przez jej członków.

Komisja przy wykonywaniu swoich zadań współpracuje z samorządami gmin z terenu powiatu, służbami, inspekcjami i strażami, a także ze stowarzyszeniami, fundacjami, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz innymi organizacjami i instytucjami.

4.5 GOSPODARKA.

Położenie Powiatu Bartoszyckiego na głównym szlaku komunikacyjnym – droga krajowa nr 51 oraz droga krajowa nr 57 w kierunku przejścia granicznego w Bezledach, do Kaliningradu i dalej na Litwę, Łotwę, Estonię oraz kraje skandynawskie – kształtuje tranzytowy i usługowy profil gospodarczy powiatu (szczególnie miasta i gminy Bartoszyce).

Na terenie powiatu, zlokalizowane są tereny Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Podstrefą Bartoszyce objęty jest obszar o powierzchni 96,4 ha. W skład tej Podstrefy wchodzi trzy kompleksy:

- Kompleks Piersele o powierzchni 36,1 ha – położony przy drodze krajowej nr 51, w sąsiedztwie Międzynarodowego Przejścia Granicznego Bezledy.
- Kompleks Bema o powierzchni 50,0 ha – położony przy ul. Generała Bema stanowiącej odcinek drogi krajowej nr 51 i zarazem drogi wylotowej z Bartoszczyk w kierunku Międzynarodowego przejścia Granicznego Bezledy.
- Kompleks Kętrzyńska o powierzchni 10,3 ha – położony przy ul. Kętrzyńskiej, która jest drogą wylotową z Bartoszczyk w kierunku Kętrzyna.
- W Podstrefie Bartoszyce według danych na rok 2014 do zagospodarowania pozostało 63,4 ha gruntów.

Przedsiębiorcy, którzy działają na terenie W-M SSE, w ramach zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej mają prawo do korzystania z pomocy publicznej w postaci zwolnienia dochodu z podatku dochodowego. Zwolnienie to przysługuje z dwóch tytułów – z tytułu nowej inwestycji oraz z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy.

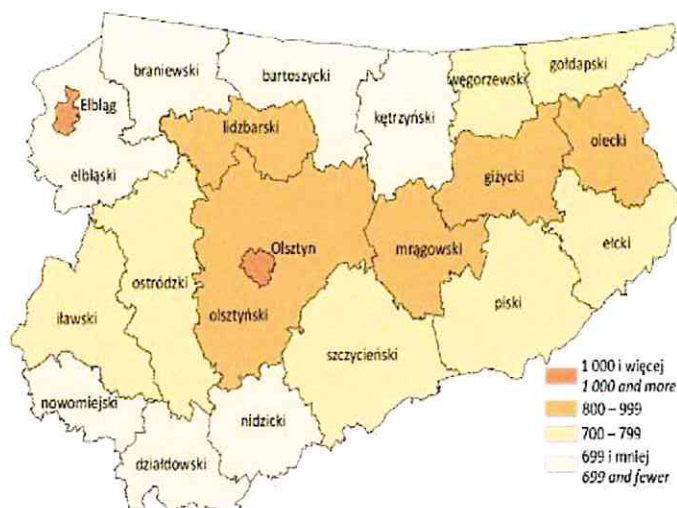
Największe zakłady produkcyjne zlokalizowane na terenie Powiatu Bartoszyckiego należą do branży meblarskiej i odzieżowej. Pod względem liczby zatrudnionych do największych zakładów należą:

- MM International sp. z o.o. w Bartoszczykach (produkcja mebli),
- „Mazur-Look International” w Bartoszczykach (produkcja mebli),
- Przedsiębiorstwo Produkcyjne „Infinity Group” sp. z o.o. w Bartoszczykach (produkcja odzieży),
- „Stalmot” sp. z o.o. w Bartoszczykach (produkcja okuć meblowych),
- W-M Glass Sp. z o.o. w Bartoszczykach (obróbka szkła).

4.5.1 Działalność gospodarcza.

Dynamikę aktywności gospodarczej charakteryzuje się między innymi na podstawie analizy struktury i liczby podmiotów gospodarczych, co przedstawiono na poniższych rysunków i tabel.

Podmioty gospodarki narodowej na 10 000 ludności w 2013 r. według powiatów województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: Analiza sytuacji na rynku pracy w Województwie Warmińsko-Mazurskim w 2014 roku

W Powiecie Bartoszyckim w 2014 r. wpisanych do rejestru REGON było 4 115 podmiotów gospodarki narodowej. Poniżej tabela przedstawiająca wskaźnik powiatu w odniesieniu do województwa i kraju.

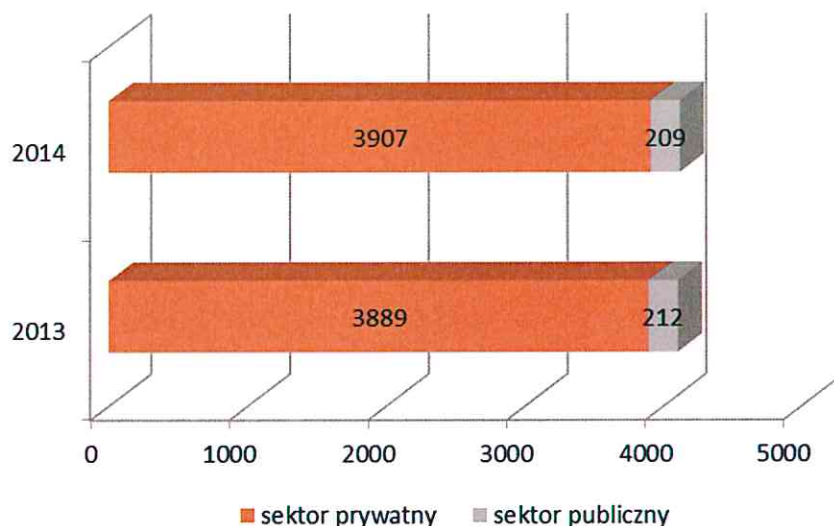
Podmioty gospodarki narodowej wpisane w rejestrze REGON w latach 2013-2014

Obszar	2013	2014	Zmiana	
			w liczbach	w %
Polska	4 070 259	4 119 671	49 412	1,2
województwo warmińsko-mazurskie	122 226	123 361	1 135	0,9
Powiat Bartoszycki	4 101	4 115	14	0,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Analizy sytuacji na rynku pracy w Województwie Warmińsko-Mazurskim w 2014 roku

Dominującym sektorem działalności gospodarczej w Powiecie Bartoszyckim jest od wielu lat sektor prywatny.

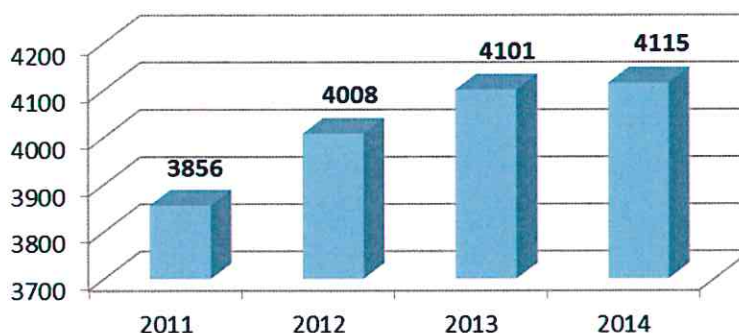
Ilość podmiotów według sektorów działalności gospodarczej Powiatu Bartoszyckiego w latach 2012-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych statystycznych w Powiecie Bartoszyckim przeważającym sektorem jest sektor prywatny, w którym zarejestrowanych jest 3 907 podmiotów gospodarczych.

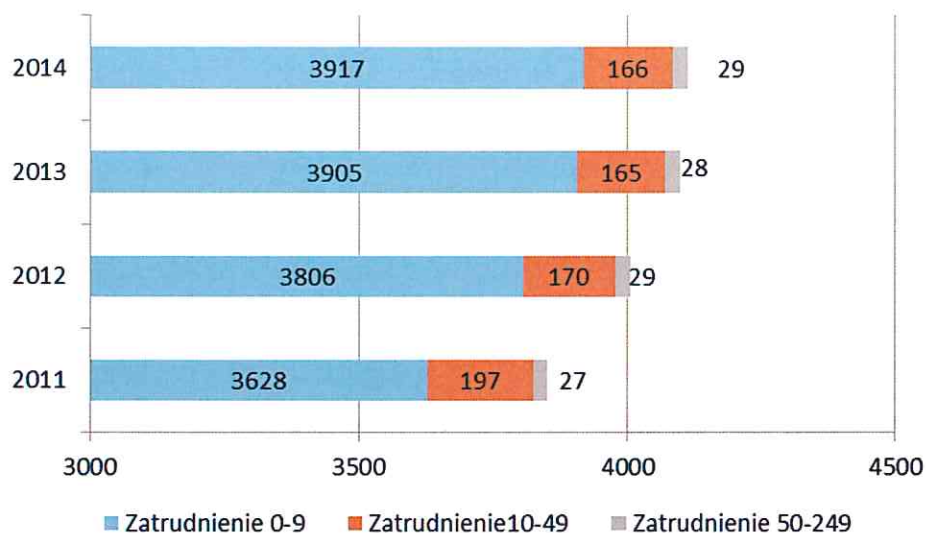
Liczba przedsiębiorców ogółem w Powiecie Bartoszyckim w latach 2011-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2011-2014 nastąpił wzrost liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw o 256 firm.

Liczba przedsiębiorców w Powiecie Bartoszyckim według ilości zatrudnionych pracowników w latach 2011-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przewagę wśród przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Powiatu Bartoszyckiego stanowią mikro firmy zatrudniające do 9 pracowników. Odnotowuje się widoczny wzrost tego typu podmiotów o 224 podmioty, z 3 681 w roku 2010 do 3905 w roku 2013. Kolejną grupę stanowią mali przedsiębiorcy zatrudniający od 10 do 49 pracowników. Najmniej jest średnich firm zatrudniających od 50 do 249 pracowników.

Podmioty gospodarcze według formy prowadzenia działalności w podziale na poszczególne jednostki samorządowe:

Jednostka terytorialna	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		Spółdzielnie ogółem		Spółki handlowe ogółem		Spółki cywilne ogółem	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Powiat Bartoszycki	2766	2822	24	25	185	184	240	239
gminy miejskie	1769	1774	9	11	105	105	187	188
gminy miejsko – wiejskie	456	473	8	8	35	34	20	19
gminy wiejskie	541	575	7	6	45	45	33	32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS w Powiecie Bartoszyckim przeważającą liczbę podmiotów gospodarczych według formy prowadzenia działalności stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

4.6 Infrastruktura techniczna.

4.6.1 Układ drogowy.

Układ komunikacyjny Powiatu Bartoszyckiego zbudowany jest z sieci drogowej oraz kolejowej.

Infrastruktura kolejowa

Na terenie Powiatu Bartoszyckiego istnieje szlak komunikacji kolejowej - trasa: Korsze – Kętrzyn – Bartoszyce – granica państwa z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej,

W chwili obecnej nie funkcjonują regularne połączenia kolejowe w ruchu osobowym. Większość dworców kolejowych została zamknięta a działalność Polskich Kolei Państwowych zawieszona. W Bartoszycach dworzec kolejowy jest nieczynny, PKP ostatnie osobowe połączenia do Korsza zawiesiło w 2002 r. Trasa kolejowa używana jest przez składy towarowe.

Samorząd Powiatu Bartoszyckiego czyni starania na rzecz uruchomienia kolejowego osobowego i towarowego przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim (przejście graniczne Głomno - Bagrationowsk) a tym samym przywrócenie ruchu kolejowego w powiecie.

Infrastruktura drogowa

Sieć drogowa składa się z szeregu dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Drogi krajowe przebiegające przez Powiat Bartoszycki:

- **droga nr 51 Olsztynek – Olsztyn – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Bezledy – przejście graniczne (Rosja – Obwód Kaliningradzki).** Na odcinku Olsztyn – granica państwa założono dla niej klasę techniczną GP (główna ruchu przyspieszonego). Droga przenosi ruch w kierunku międzynarodowego przejścia granicznego w Bezledach. Jest ważnym szlakiem komunikacyjnym siedziby Powiatu – miasta Bartoszyce ze stolicą regionu – miastem Olsztyn.
- **droga nr 57 łącząca się z drogą nr 61 w okolicach Pułtуска – Maków Mazowiecki – Szczytno – Biskupiec – do ronda przed miastem Bartoszyce.** Droga łączy obszar powiatu z centralną częścią Polski.

Drogi wojewódzkie przebiegające przez Powiat Bartoszycki:

- **droga nr 512 Pieniężno – Górowo Iławeckie – Piasek – Tolko – Bartoszyce – Szczurkowo.** Droga przenosi ruch lokalny łączy ze sobą ważniejsze ośrodki powiatu.

- **droga nr 511 granica państwa (Rosja – Obwód Kaliningradzki) – Górowo Iławeckie – Lidzbark Warmiński.** Droga klasy Z, przenosi ruch lokalny turystyczny z terenów przygranicznych, wiąże ze sobą dwa ośrodki miejskie: Górowo Iławeckie i Lidzbark Warmiński.

- **droga nr 592 przejście graniczne z Obwodem Kaliningradzkim (poprzez drogę krajową nr 51) – Bartoszyce – Kętrzyn – Giżycko.** Droga przenosi ruch lokalny oraz ponad lokalny z terenów przygranicznych.

- **droga nr 594 Bisztynek – Reszel – Kętrzyn.** Droga przenosi ruch lokalny gospodarczy.

Drogi powiatowe przebiegające na terenie Powiatu Bartoszyckiego:

Drogi powiatowe pozamiejskie:

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi
1.	1320N	Żelazna Góra – Lelkowo – Kandyty – Górowo Iławeckie
2.	1354N	Głądy – Pieszkowo – Tolko
3.	1357N	Górowo – Babiak
4.	1380N	Dęby – Toprzązyny
5.	1382N	Wojmiany – Wiewiórki
6.	1384N	Solno – Bezledy
7.	1386N	Kicina – Piasek – Bezledy – Łoskajmy
8.	1388N	Toplikajmy – Barciszewo – Markiny – droga krajowa nr 51
9.	1390N	droga wojewódzka nr 512 (Leginy) – Liski – Sępólno – Ostre Bardo – Szczurkowo
10.	1392N	Bartoszyce – Szylina – Smolanka
11.	1394N	Witki – Sępólno – Dietrichowice – Gierkiny
12.	1396N	Sępólno – Lwowiec – Michałkowo
13.	1400N	Krekole – Galiny – Maszewy
14.	1402N	Kosy – Bajdyty
15.	1404N	Grzęda – Reszel
16.	1408N	Kiersnowo – Trutnow
17.	1410N	Rokitnik – Sułowo – Bisztynek
18.	1420N	Tolniki Wielkie – Książno – Troszkowo – Unikowo

19.	1422N	Bisztynek – Frąknowo – Jeziorany
20.	1424N	Tłokowo – Lutry – Sątopy Samulewo
21.	1489N	Księżno – Żardeniki
22.	1495N	Sątopy Samulewo – Kolno – Bęsia
23.	1499N	Troksy – Kominki – Samławki – droga wojewódzka nr 590
24.	1513N	Stegna Mała – Zięby
25.	1515N	Robity – Kandyty – Worławki
26.	1517N	Augamy – Dzikowo Iławeckie
27.	1519N	Górowo Iławeckie – Dęby – Orsy –Paustry
28.	1521N	droga powiatowa nr 1386 N Barciszewo – Wojciechy
29.	1523N	Dwórzno – Janikowo – Ignalin
30.	1525N	Kicina –Lidzbark Warmiński
31.	1537N	Kumkiejmy – Krasnołąka – droga wojewódzka nr 511
32.	1539N	Lejdy – Bezledy
33.	1541N	Kosty – Wajsnory – Rodnowo – Kotowo – Rogóż
34.	1553N	Posłusze – Bąsze
35.	1555N	Kiertyny Małe – Dąbrowa – Bartoszyce
36.	1557N	Spytajny – Adrapy
37.	1559N	Bartoszyce – Perkujki – Osieka –Galiny
38.	1561N	droga krajowa nr 57 (Galiny) – Trutnowo – Wozławki
39.	1563N	Sędławki – Wardomy
40.	1565N	droga wojewódzka nr 512 (Park) – Judyty –droga powiatowa nr 1390 N (Liski)
41.	1567N	Szczurkowo – Wodukajmy – Sępapol – Glitajny
42.	1569N	Wiatrowiec – Łabędnik
43.	1571N	Łabędnik – Bisztynek
44.	1573N	Paluzy – Grzęda – Sątopy Samulewo

45.	1575N	Sępapol – Różyna – Śmiardowo
46.	1577N	Masuny – Masuńskie Włoki
47.	1579N	Lipica – Smodajny
48.	1581N	Dzietrzychowo –Drogosze – Kiemławki Wielkie
49.	1583N	droga wojewódzka nr 594 – Nowa Wieś Reszelska – Wojkowo
50.	1956N	droga wojewódzka nr 592 (Kowalewo) – Łędlawki
51.	1558N	Maszewy – Gruda
52.	1960N	Wyręba – Kiersity – Tolko
53.	1981N	droga wojewódzka nr 592 (Sporwiny) – Sątoczno
54.	1976N	Wozławki – Łędlawki

Źródło: Zasoby internetowe www.zdpdabrawa.pl

Ulice miejskie posiadające kategorię drogi powiatowej:

Miasto Górowo Iławeckie			Bisztynek	
Lp.	Nr drogi	Nazwa ulicy	Nr drogi	Nazwa ulicy
1.	2596N	Krasickiego	1410N	Grodzka
2.	2597N	Kościuszki	2571N	Buczka
3.	2609N	Olsztyńska	2573N	Fryzjerska
4.	1320N	Sikorskiego	2574N	Grunwaldzka
5.	2591N	Armii Czerwonej (od ul. Kościuszko do ul. Zwycięstwa)	2575N	Kajki
6.	2617N	Zwycięstwa	2576N	Kochanowskiego
7.			2577N	Krótką
8.			2578N	Mazurska
9.			2579N	Morcinka
10.			2080N	Nowe Osiedle
11.			2581N	Obwodowa
12.			2582N	Ogrodowa

13.		2583N	Orzeszkowej
14.		2584N	Owacza
15.		2585N	Słoneczna
16.		2587N	Stare Osiedle
17.		2588N	Szkolna
18.		2589N	Wiktora

Źródło: zasoby internetowe www.zdpdabrawa.pl

Na terenie Powiatu Bartoszyckiego istnieje ogółem 808,2 km dróg powiatowych w tym: 367,9 km dróg o nawierzchni twardej, 353,0 km dróg o nawierzchni twardej ulepszonej, oraz 87,3 km dróg o nawierzchni gruntowej. Na obszarze Powiatu, poza kilkusetmetrowym odcinkiem przy przejściu granicznym w Bezledach oraz odcinka ul. Boh. Warszawy w Bartoszczach, nie występują drogi dwujezdniowe.

Zarządzaniem i obsługą dróg powiatowych w Powiecie Bartoszyckim zajmuje się Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie k/Bartoszcz.

Zadaniem ZDP jest administrowanie oraz zapewnienie właściwego stanu technicznego dróg powiatowych.

Przedmiotem działania jednostki jest pełnienie obowiązków zarządcy dróg powiatowych w rozumieniu ustawy o drogach publicznych w zakresie:

- opracowywania projektów planów finansowania budowy, utrzymania i ochrony dróg oraz obiektów mostowych,
- opracowywania projektów planów rozwoju sieci drogowej,
- pełnienia funkcji inwestora,
- utrzymania nawierzchni dróg, chodników, obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą,
- realizacji zadań w zakresie inżynierii ruchu,
- koordynacji robót w pasie drogowym,
- przygotowywania infrastruktury drogowej dla potrzeb obronnych oraz wykonywanie innych zadań na rzecz obronności kraju,
- wydawania zezwoleń na zajęcia pasa drogowego, na zjazdy z dróg, na przejazdy po drogach publicznych pojazdów o masie, naciskach osi lub wymiarach przekraczających wielkości określone w przepisach,
- prowadzenia ewidencji dróg i drogowych obiektów mostowych,
- przeprowadzania kontroli stanu dróg i obiektów mostowych,
- wykonywania robót inwentaryzacyjnych, utrzymaniowych i zabezpieczających,
- przeciwdziałania niszczeniu dróg przez ich użytkowników,

- przeciwdziałania niekorzystnym przeobrażeniom środowiska mogącym powstać lub powstającym w następstwie budowy lub utrzymania dróg,
- wprowadzenia ograniczeń bądź zamykanie dróg i drogowych obiektów mostowych dla ruchu oraz wyznaczanie objazdów, gdy występuje zagrożenie bezpieczeństwa osób lub mienia,
- sadzenia, utrzymywania, usuwania drzew i krzewów oraz pielęgnacji zieleni w pasie drogowym poza obszarem zabudowanym,
- prowadzenia gospodarki gruntami i innymi nieruchomościami pozostającymi w zarządzie organu zarządzającego drogą.

4.6.2 Gospodarka wodno-ściekowa.

Głównym źródłem zaopatrzenia mieszkańców Powiatu Bartoszyckiego w wodę są ujęcia podziemne i głębinowe. W roku 2013 zużycie w gospodarstwach domowych wody z wodociągów w całym powiecie wynosiło 1 801,2 dm³, co stanowi wskaźnik 29,8 dm³ na 1 mieszkańca.

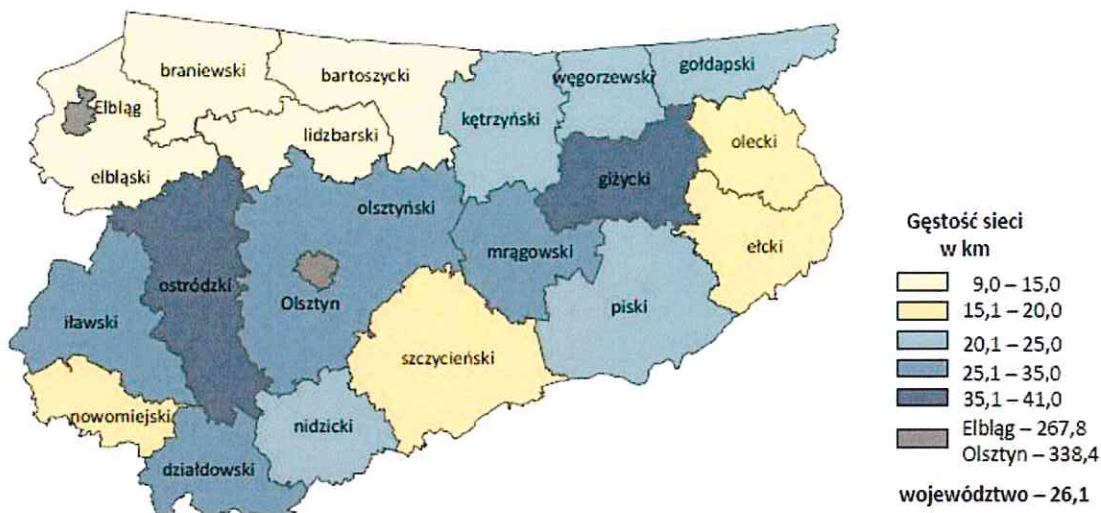
Wskaźnik zwodociągowania powiatu w 2013r. w rozbiciu na miejscowości:

Wyszczególnienie	Ludność wg. faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	Wskaźnik zwodociągowania w %
Województwo warmińsko-mazurskie	1 450 697	1 295 782	89,32
Powiat Bartoszycki	60 695	54 405	89,64
Bartoszyce miasto	24 719	24 293	98,28
Górowo Iławeckie miasto	4 350	4 233	97,31
Bartoszyce obszar wiejski	11 063	9 668	87,39
Bisztynek – miasto	2 524	2 486	98,49
Bisztynek – obszar wiejski	4 224	2 986	70,69
Górowo Iławeckie – obszar wiejski	7 126	5 441	76,35
Sępól – miasto	2 093	2 034	97,18
Sępól – obszar wiejski	4 596	3 264	71,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

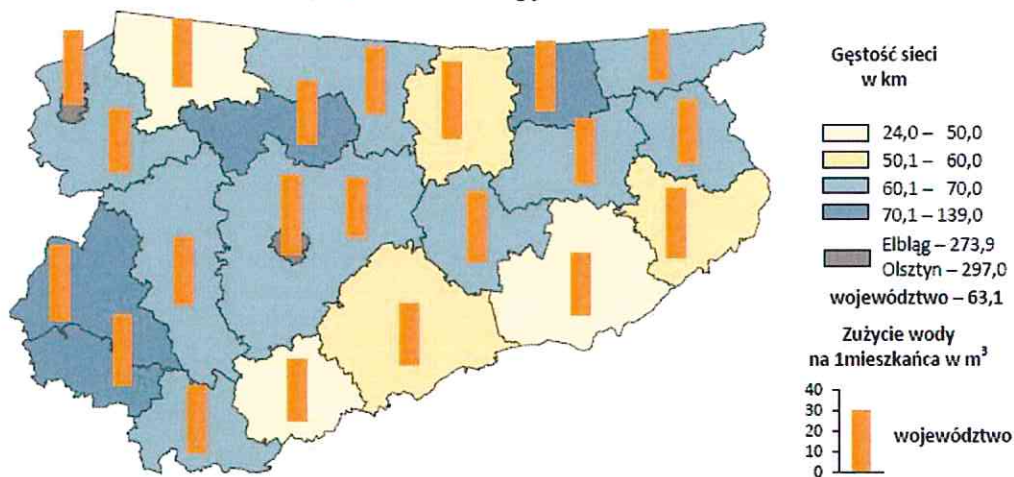
Ścieki z Powiatu Bartoszyckiego do oczyszczalni trafiają za pośrednictwem kolektorów kanalizacji sanitarnej lub poprzez transport samochodami asenizacyjnymi (ścieki z szamb). Stopień skanalizowania Powiatu Bartoszyckiego jest znacznie niższy niż stopień zwodociągowania.

Sieć kanalizacyjna rozdzielcza na 100 km² powierzchni ogólnej według powiatów w 2013 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Sieć wodociągowa rozdzielcza na 100 km² powierzchni ogólnej oraz zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca według powiatów w 2013 r.

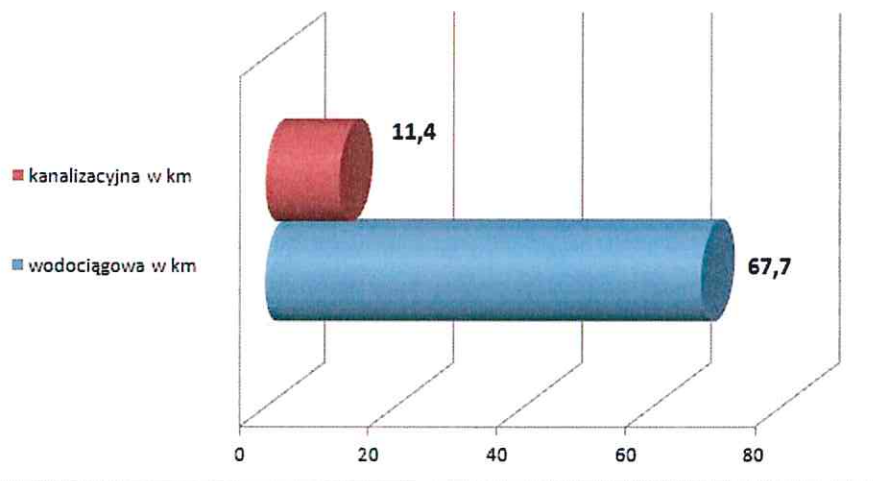

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Długość sieci kanalizacyjnych jest znacznie niższa niż długość wodociągów. Taka sytuacja jest niekorzystna przede wszystkim z punktu widzenia ochrony środowiska. Dostęp do bieżącej wody powoduje, że zużycie wody

wzrasta. Rosnącemu zużyciu wody towarzyszy rosnąca produkcja ścieków. Brak systemu kanalizacyjnego i uciążliwości związane z wywozem ścieków za pomocą samochodów asenizacyjnych sprzyjają rozwiązywaniu problemu ścieków w sposób zagrażający środowisku (nieszczelne szamba, odprowadzanie ścieków wprost do wód powierzchniowych).

Długość sieci wodno-kanalizacyjnej (km) w Powiecie Bartoszyckim w 2013 roku

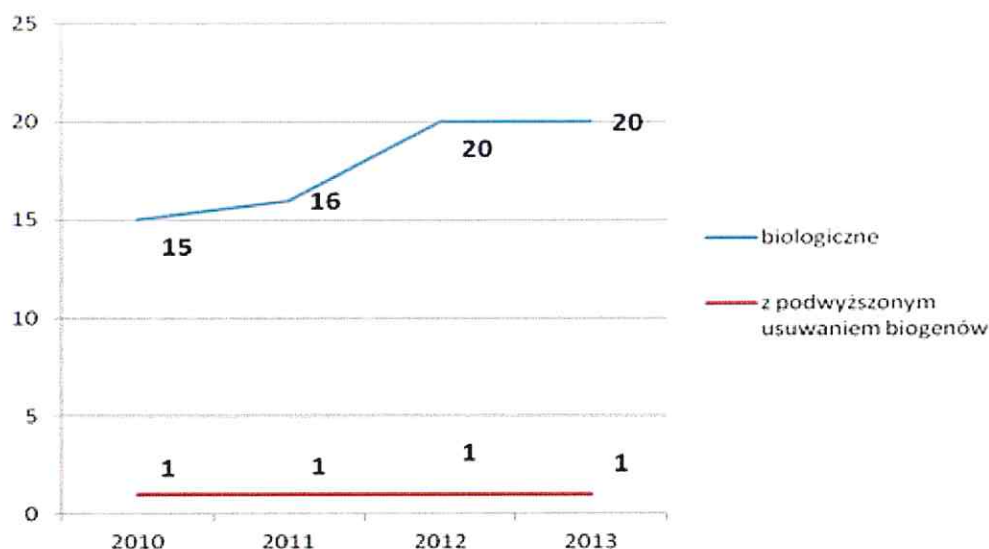
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mieszkańcy nieskanalizowanych miejscowości korzystają ze zbiorników bezodpływowych (szamb), które powinny być opróżniane za pomocą taboru asenizacyjnego, a ścieki powinny trafiać do oczyszczalni ścieków. Urządzenia te nie zawsze są właściwie eksploatowane (nieszczelność, przelewy). Dokładna liczba szamb na terenie powiatu nie jest znana.

W miastach powiatu z sieci wodociągowej na koniec 2013 roku korzystało 98,49% mieszkańców Bisztynka, 98,28% Bartoszyc, 97,18% Górowa Iławeckiego oraz 95,7% mieszkańców Sępola.

Na terenie powiatu znajduje się 21 oczyszczalni ścieków oraz ponad 13 oczyszczalni przydomowych. Prawie wszystkie oczyszczalnie komunalne to oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne (oprócz 1), przy czym oczyszczalnie w: Bartoszczach, Górowie Iławeckim, Sępole, Pierselach i Wojtkowie to oczyszczalnie z możliwością usuwania fosforu na drodze chemicznej. Część oczyszczalni to obiekty nowe lub zmodernizowane, stosujące nowoczesne technologie oczyszczania ścieków. W czterech oczyszczalniach, w Bartoszczach, Sępole, Kamińsku i Sątopach, zastosowano podwyższone biologiczne usuwanie biogenów (technologie tlenowo-beztlenowe, przepływowe lub sekwencyjne).

Liczba oczyszczalni ścieków w Powiecie Bartoszyckim w latach 2010-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ponad 68% mieszkańców Powiatu Bartoszyckiego korzysta z oczyszczalni ścieków, największy wskaźnik odnotowuje się w Gminie Miejskiej Bartoszyce ponad 90%.

4.6.3 System elektroenergetyczny.

System elektroenergetyczny Powiatu Bartoszyckiego nierozwalnie związany jest z systemem elektroenergetycznym województwa warmińsko-mazurskiego.

Województwo warmińsko-mazurskie jest zasilane z krajowego systemu elektroenergetycznego linią WN 400 kV relacji Gdańsk Błonie–Olsztyn Mątki oraz liniami WN 220 kV: Ostrołęka–Olsztyn 1, Włocławek–Olsztyn 1 i Ostrołęka–Ełk. Transformacja energii z ww. linii na napięcie 110 kV następuje w stacjach transformatorowych 400/110 kV Olsztyn Mątki oraz 220/110 kV Olsztyn.

Układ linii elektroenergetycznych wysokich napięć dla północnej części województwa jest wystarczający i nie stwarza ograniczeń rozwoju.

4.6.4 System gazowy.

Województwo warmińsko-mazurskie, w tym obszar Powiatu Bartoszyckiego zaopatrywane jest w gaz ziemny z krajowego systemu sieci gazowniczych od węzła Rembelszczyzna k. Warszawy współpracującego z układem dosyłowym gazu importowanego z Europy Wschodniej. Gaz jest dostarczany gazociągami DN 700 Podlasie–ZPG Rembelszczyzna. Województwo warmińsko-mazurskie jest

zasilane z układu przesyłowego wysokiego ciśnienia relacji Rembelszczyzna–Włocławek 2 × DN 500.

Główne zasilanie województwa jest wykonane z kierunku:

- Płońsk–Ciechanów dwoma rurociągami wysokiego ciśnienia DN 200, DN 400 do Nidzicy i DN 200, DN 150 do Olsztyna,
- Włocławek–Wybrzeże rurociągiem DN 400 przechodzącym poprzez województwa: kujawsko-pomorskie i pomorskie.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego nie ma spiecia powyższych gazociągów zasilających. W województwie jedynie 24 miasta (czyli około 50% wszystkich miast) zaopatrywane są w gaz ziemny przewodowy. Tylko nieliczne miejscowości gminne (2% ludności wiejskiej) posiadają gaz przewodowy. Generalnie brak jest uzbrojenia terenów wiejskich w sieć gazową średniego i niskiego ciśnienia.

Mimo posiadania ostatecznych źródeł gazu ziemnego w postaci gazociągów magistralnych zagrożeniem dla dalszego rozwoju gazownictwa jest brak sieci przesyłowej wysokiego ciśnienia do poszczególnych jednostek osadniczych.

W części wschodniej, północno-zachodniej i południowo-zachodniej województwa brak jest gazociągów magistralnych i sieci podstawowej wysokiego ciśnienia.

4.6.5 Zagospodarowanie przestrzenne.

Pod względem fizjograficznym największa część Powiatu Bartoszyckiego (środkowa i wschodnia) leży w Pasie Pobrzeży Bałtyckich, w regionie Niziny Staropruskiej, mezoregionie Niziny Sępopolskiej. Zachodnia część powiatu leży w mezoregionie Wzniesień Górowskich. Południowo-zachodnia część powiatu (południowy kraniec gminy Bartoszyce oraz zachodnia część gminy Bisztynek) leży w Pasie Pojezierzy Bałtyckich, w regionie Pojezierza Mazurskiego, mezoregionie Pojezierza Olsztyńskiego. Natomiast krańce południowe i wschodnie (południowe i wschodnie krańce gminy Bisztynek) leżą w mezoregionie Pojezierza Mrągowskiego.

Źródło: Program ochrony środowiska dla powiatu bartoszyckiego na lata 2012-2015 z perspektywą lat 2016-2019.

Nizina Sępopolska stanowi rozległą nieckę, która wznosi się na obrzeżu do 80-100 m n.p.m. i obniża ku środkowi do 40-50 m n.p.m. Mezoregion jest pozostałością po rozległym jeziorze zastoiskowym, który utworzył się przed cofającym się ostatnim zlodowaceniem plejstoceńskim. Konsekwencją tego jest urodzajna pokrywa glebowa i stosunkowo słaby rozwój lodowcowych form marginalnych, zwłaszcza w środkowej części regionu i prawie zupełny brak jezior (J. Kondracki 2001 r.). Na obszarze Niziny Sępopolskiej przeważa krajobraz równinny, który urozmaicają doliny rzeczne i niewielkie spadki terenu.

W części powiatu położonej w obszarze Wzniesień Górowskich dominuje ukształtowanie pagórkowate. Urozmaicony jest również krajobraz pojezierzy z licznymi pagórkami i dolinami.

Powiat Bartoszycki obejmuje obszar o powierzchni 130 749 ha. Od zachodu graniczy z powiatem braniewskim, od południowego zachodu z powiatem lidzbarskim, od południa z powiatem olsztyńskim i od wschodu z powiatem kętrzyńskim. Północna granica powiatu stanowi granicę państwową z Federacją Rosją.

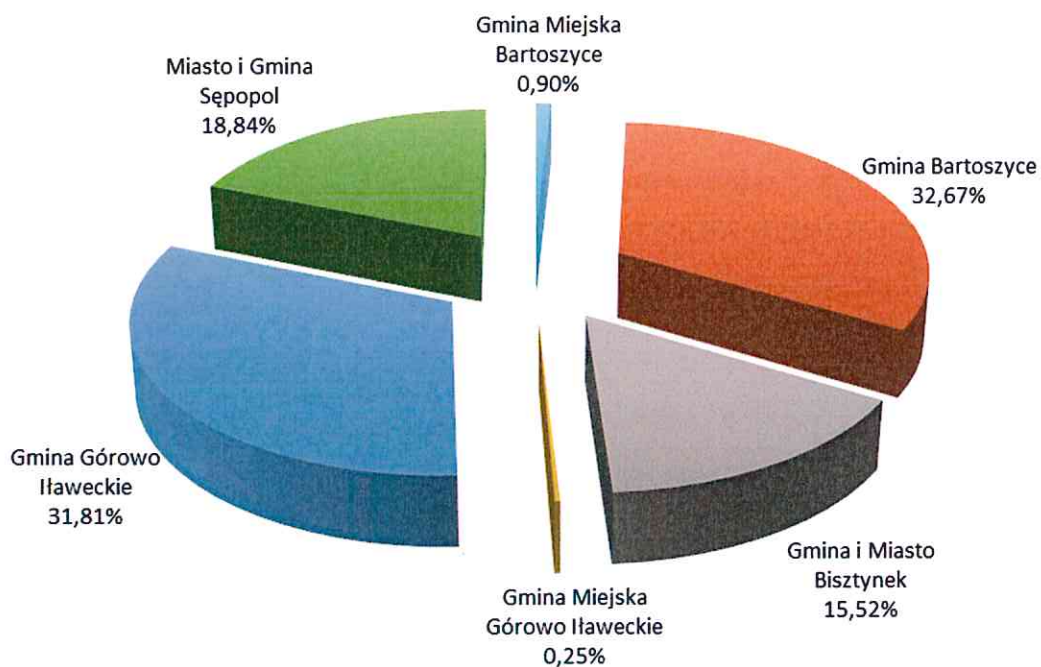
W skład powiatu wchodzi 6 gmin, tj.:

Jednostka administracyjna	Powierzchnia w ha
Gmina Miejska Bartoszyce	1 179
Gmina Bartoszyce	42 721
Gmina i Miasto Bisztynek	20 288
Gmina Miejska Górowo Iławeckie	332

Gmina Górowo Iławeckie	41 591
Miasto i Gmina Sępól	24 638
Powiat Bartoszycki ogółem	130 749

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

Struktura powierzchni powiatu

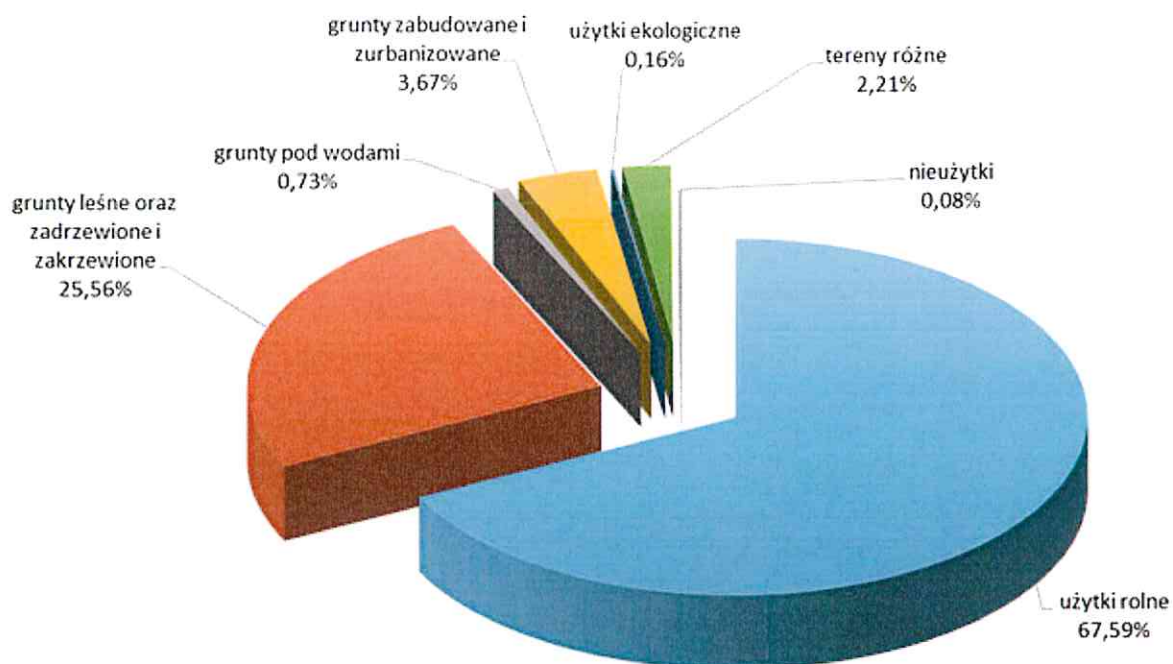
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS

Na terenie Powiatu Bartoszyckiego struktura zagospodarowania gruntów przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha
użytki rolne	88 376
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	33 417
grunty pod wodami	957
grunty zabudowane i zurbanizowane	4 797
użytki ekologiczne	207
tereny różne	2885
nieużytki	110

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Bartoszczach, Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska

Struktura zagospodarowania gruntów

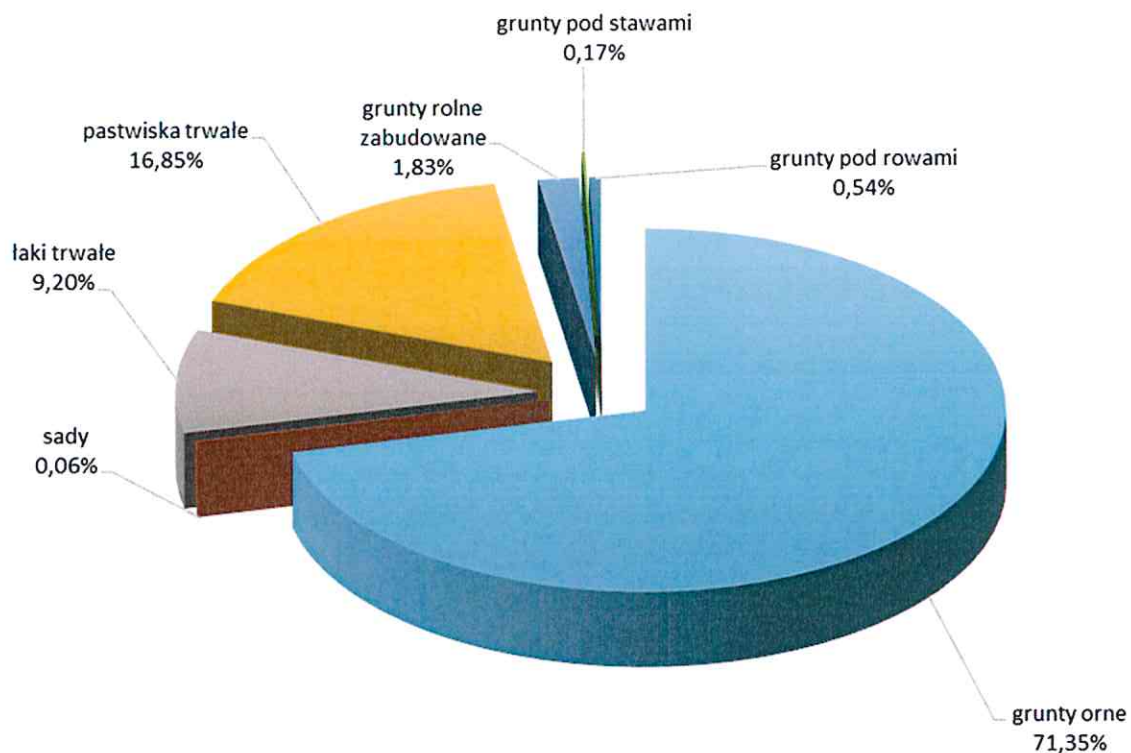

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Bartoszczycach

Na terenie Powiatu Bartoszyckiego dominującym sposobem zagospodarowania gruntów są użytki rolne stanowiące prawie 67,5% ogólnej powierzchni powiatu. Grunty zajęte pod kompleksy leśne, w tym grunty zadrzewione i zakrzewione stanowią 25,5 % powierzchni powiatu, natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane to zaledwie 3,6% powiatu.

Struktura użytkowania użytków rolnych przedstawia się następująco:

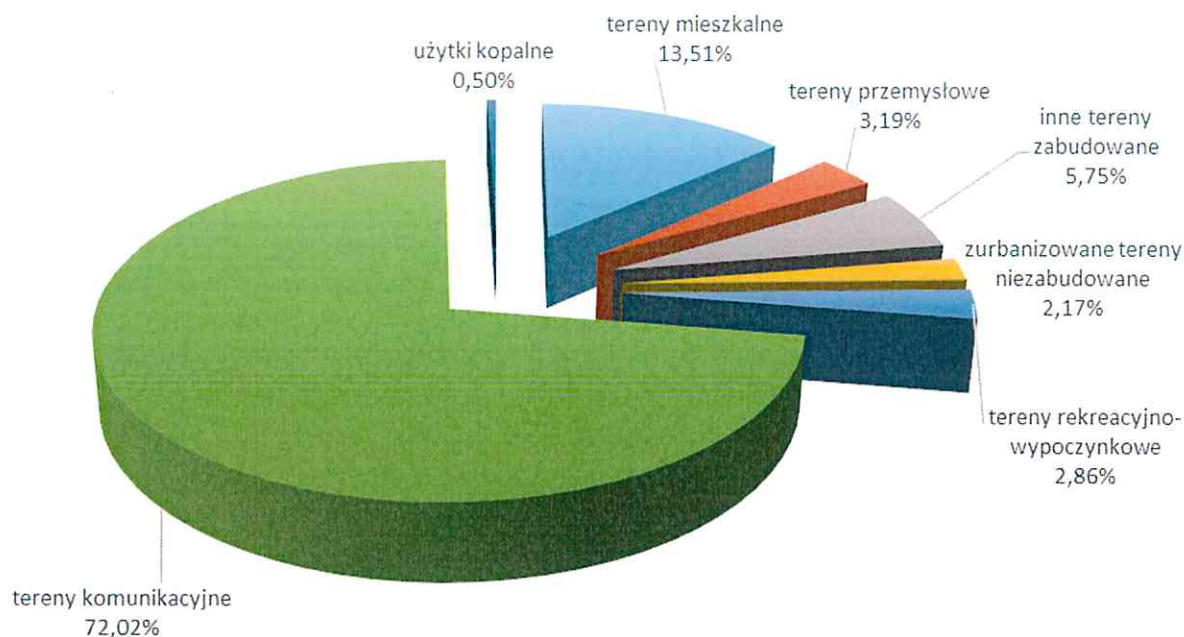
Struktura użytkowania użytków rolnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Bartoszycach

Struktura gruntów rolnych wskazuje na ich różnorodny sposób użytkowania. Dominują grunty orne oraz pastwiska i łąki. Struktura niniejsza potwierdza prorolniczy charakter Powiatu Bartoszyckiego.

Grunty zabudowane i zurbanizowane

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Bartoszycach.

Struktura gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wskazywać może na dość dobre wewnętrzne skomunikowanie obszaru powiatu, o czym świadczyć może bardzo duży udział terenów komunikacyjnych (72%), przy jednoczesnym zamieszkałym obszarze stanowiącym jedynie 13,5% powierzchni. Tereny komunikacyjne to poza drogami (63,7% terenów zurbanizowanych) również tereny kolejowe (8,3%) oraz inne nie zakwalifikowane do żadnej z wymienionych wcześniej (0,02%).

4.7 Infrastruktura społeczna.

4.7.1 Oświata i wychowanie.

Na terenie powiatu znajdują się 24 szkoły podstawowe, w których łącznie w roku 2013 kształciło się 3 371 uczniów, 12 gimnazjów z liczbą uczniów 1 849, 4 zasadnicze szkoły zawodowe, 4 technika, 11 liceów ogólnokształcących w tym uzupełniające oraz 1 uczelnia wyższa (Wydział Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Bartoszycach). Wszystkie szkoły ponadgimnazjalne mieszczą się w dwóch miastach: w Bartoszycach oraz Górowie Iławeckim. Poniżej wykaz wszystkich jednostek znajdujących się na terenie Powiatu Bartoszyckiego.

Gmina Bartoszyce

- Punkt Przedszkolny w Bezledach,
- Przedszkole Gminne nr 1 w Bartoszczycach,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Wojciechach,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Sokolicy,
- Szkoła Podstawowa im. 20 Bartoszyckiej Brygady Zmechanizowanej w Bezledach
- Szkoła Podstawowa im. Leśników Polskich w Galinach,
- Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Krawczykach,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Henryka Dąbrowskiego w Żydowie.
- Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Kinkajmach,
- Gimnazjum im. Straży Granicznej w Bezledach

Miasto Bartoszyce

- Przedszkole Niepubliczne Stokrotka w Bartoszczycach ,
- Przedszkole Publiczne nr 2 w Bartoszczycach,
- Przedszkole Publiczne nr 6 w Bartoszczycach,
- Przedszkole Publiczne nr 9 w Bartoszczycach
- Integracyjne Przedszkole Publiczne nr 4 w Bartoszczycach,
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Bartoszczycach,
- Szkoła Podstawowa nr 3 w Bartoszczycach,
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. 1 Pułku Artylerii Lekkiej w Bartoszczycach,
- Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Józefa Wybickiego w Bartoszczycach,
- Szkoła Podstawowa nr 8 im. Łesi Ukrainki w Bartoszczycach,
- Gimnazjum nr 2 im. Generała Józefa Bema w Bartoszczycach,
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Nr 1 w Bartoszczycach,
- Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Bartoszczycach,
- Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Bartoszczycach,
- Niepubliczne Policealne Studium Zawodowe dla Dorosłych,
- Zespół Szkół nr 1 im. Romualda Traugutta w Bartoszczycach,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Kresowiaków w Bartoszczycach
tworzony przez:
 - o Technikum
 - o Zasadniczą Szkołę Zawodową
 - o Liceum Ogólnokształcące
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Elizy Orzeszkowej w Bartoszczycach tworzony przez:
 - o Technikum
 - o Zasadniczą Szkołę Zawodową dla młodocianych pracowników
 - o Liceum Ogólnokształcące
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Kawalerów Maltańskich w Bartoszczycach tworzony przez:

- Szkołę podstawową specjalną
- Gimnazjum specjalne
- Zasadniczą Szkołę Zawodową specjalną
- Szkołę Przysposabiającą do Pracy
- Zespół Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Bartoszych
- Ośrodek Szkolenia Ustawicznego i Kursów Zawodowych w Bartoszych,
- Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji w Bartoszych, które w swoich strukturach posiada:
 - Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną
 - Powiatową Bibliotekę Pedagogiczną
- Warmińsko-Mazurskie Zakład Doskonalenia Zawodowego w Olsztynie, Centrum Edukacji w Bartoszych tworzone przez Gimnazjum dla Dorosłych, Liceum Ogólnokształcące, Policealne Studium Zawodowe

Gmina Górowo Iławeckie

- Ośrodek Edukacji Przedszkolnej w Kamińsku
- Ośrodek Edukacji Przedszkolnej w Kandytach
- Ośrodek Edukacji Przedszkolnej w Pieszkowie
- Ośrodek Edukacji Przedszkolnej w Toprznach
- Szkoła Podstawowa w Pieszkowie
- Szkoła Podstawowa w Kamińsku
- Szkoła Podstawowa w Kandytach
- Gimnazjum Publiczne w Kandytach

Miasto Górowo Iławeckie

- Przedszkole Miejskie w Górowie Iławeckim
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Górowie Iławeckim
- Gimnazjum Nr 1 w Górowie Iławeckim
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Górowie Iławeckim
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Górowie Iławeckim
- Zespół Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim tworzony przez:
 - Gimnazjum z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim
 - Liceum Profilowane z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim
 - Liceum Ogólnokształcące z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim
- Zespół Szkół w Górowie Iławeckim tworzony przez
 - Liceum Ogólnokształcące w Górowie Iławeckim
 - Szkoła Policealna w Górowie Iławeckim
 - Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące w Górowie Iławeckim
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Górowie Iławeckim

Miasto-Gmina Sępól

- Przedszkole Samorządowe w Sępólnie
- Szkoła Podstawowa w Sępólnie
- Szkoła Podstawowa w Wiatrowcu
- Szkoła Podstawowa w Dietrichowie
- Szkoła Podstawowa w Ponikach
- Gimnazjum w Sępólnie

Miasto- Gmina Bisztyn

- Przedszkole Samorządowe w Bisztynie
- Szkoła Podstawowa w Bisztynie
- Szkoła Podstawowa w Sądach
- Szkoła Podstawowa w Grzędzie
- Gimnazjum Publiczne w Bisztynie
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Bisztynie
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Bisztynie

Szkoły ponadgimnazjalne oraz inne placówki, których organem prowadzącym jest Powiat Bartoszycki, rok szkolny 2014/15:

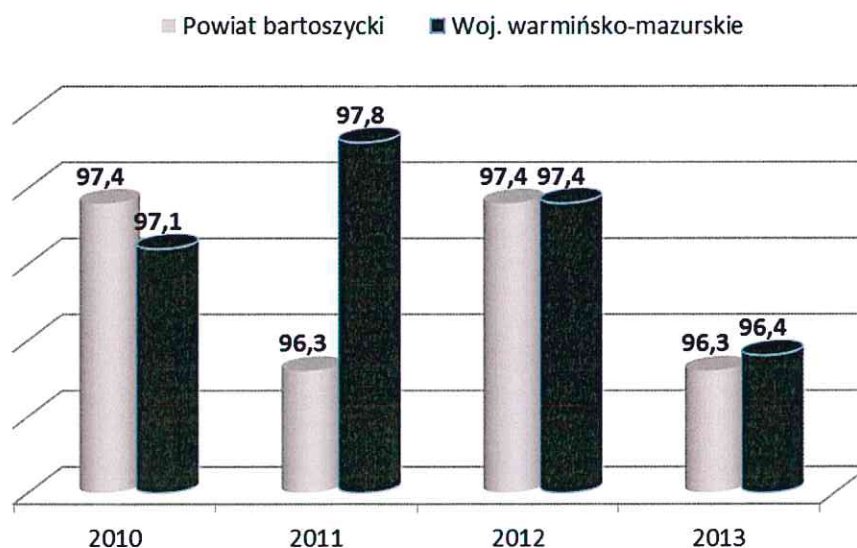
Szkoła / Placówka	Typy szkół	Zawody i rozszerzenia tematyczne
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Kresowiaków	Technikum Zasadnicza Szkoła Zawodowa Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych	Technik informatyk, Technik hotelarz, Technik Pojazdów Samochodowych, Technik Mechatronik monter mechatronik, mechanik pojazdów samochodowych, ślusarz
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Elizy Orzeszkowej	Technikum Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla młodocianych pracowników Liceum Ogólnokształcące	Technik ekonomista, Technik handlowiec, Technik organizacji reklamy sprzedawca, kucharz, fryzjer, piekarz, cukiernik, mechanik pojazdów samochodowych, stolarz, tapicer, krawiec <i>rozszerzenia tematyczne:</i> bezpieczeństwo wewnętrzne, lingwistyczno-artystyczne, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, matematyczno-fizyczna, prawno-administracyjna, medyczno-ekologiczna
Zespół Szkół w Górowie Iławeckim	Liceum Ogólnokształcące Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Stolarz, kucharz, tapicer, sprzedawca, kształcenie w „klasach mundurowych” współpracując z jednostkami wojska, policji i innych służb mundurowych
Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego	Liceum Ogólnokształcące	<i>rozszerzenia tematyczne:</i> humanistyczno-prawne, biologiczno-chemiczne, matematyczno-informatyczne, proeuropejskie, ekonomiczne

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Kawalerów Maltańskich	Szkoła Podstawowa – specjalna Gimnazjum – specjalne Zasadnicza Szkoła Zawodowa – specjalna Specjalna Szkoła Przysposabiająca do Pracy Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka	ślusarz, technolog robót wykończeniowych, murarz
Młodzieżowy Dom Kultury w Bartoszych		Zajęcia: języki obce, ekologia, kolarstwo, piłka ręczna, lekkoatletyka, aerobik, mini siatkówka, fortepian, gitara, perkusja, koszykówka, siatkówka, plastyka, socjoterapia, wokal, zespoły rockowe, teatr, taniec, stretching, studio piosenki, logopedia
Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji w Bartoszych	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna	

Źródło: Powiatowy Zespół Administracji Oświaty w Bartoszych.

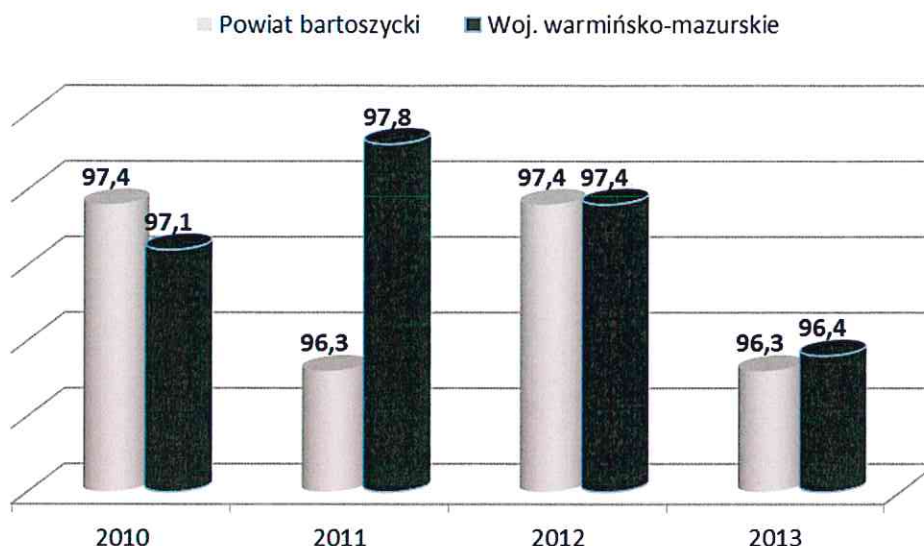
Stopę skolaryzacji tj. odsetek osób uczących się obliczany w stosunku do liczby ludności w określonym przedziale wiekowym, według podziału na odpowiednie etapy kształcenia: 7-12 lat - szkoła podstawowa, 13-15 lat - gimnazjum, 16-18 lat - szkoła średnia, zawodowa, 19-24 - szkoła wyższa przedstawiają wykresy poniżej.

Szkolnictwo gimnazjalne wskaźnik skolaryzacji w Powiecie Bartoszyckim w okresie 2010-2013. Dane podane w procentach:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

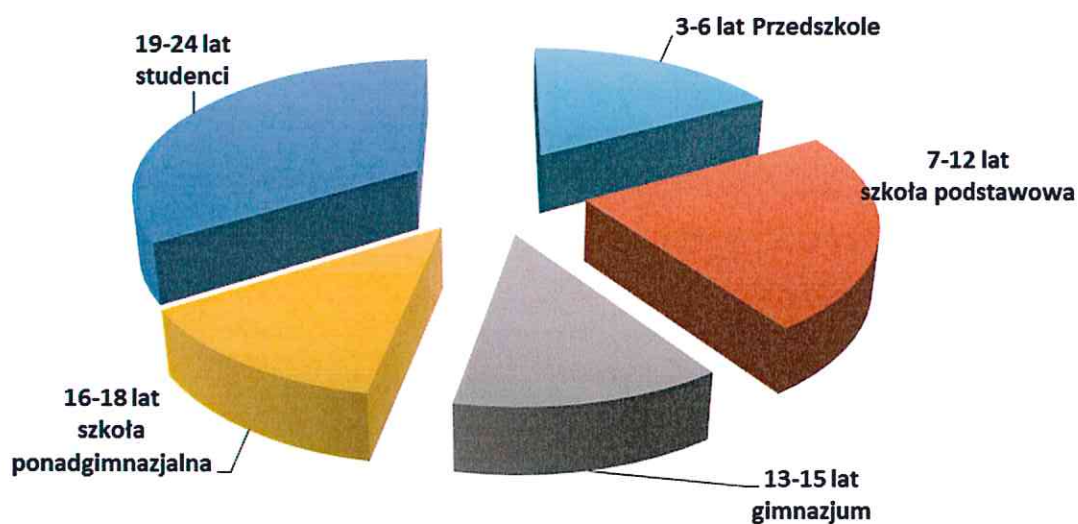
Szkolnictwo podstawowe – wskaźnik skolaryzacji w Powiecie Bartoszyckim w okresie 2010-2013:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2010-2013 utrzymuje się na stałym poziomie zarówno w szkolnictwie podstawowym jak również w gimnazjalnym. Najwyższy wskaźnik odnotowuje się w szkołach podstawowych i wynosi prawie 100%, w miarę przechodzenia do następnych etapów kształcenia maleje.

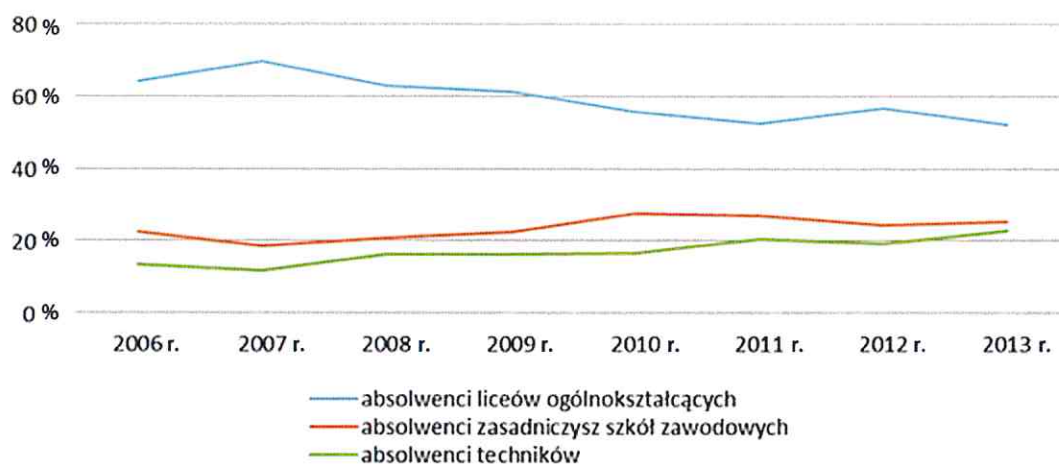
Edukacyjne grupy wieku – Powiat Bartoszycki w 2013r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Powiecie Bartoszyckim przeważającą grupę 33,9% stanowią studenci w wieku 19-24 lat, kolejną 23,4% uczniowie w wieku 7-12 lat i 17% dzieci w wieku 3-6 lat.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w Powiecie Bartoszyckim w latach 2006-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych Powiatu Bartoszyckiego w latach 2006-2013 pokazuje znaczny spadek absolwentów liceów ogólnokształcących z 64,2% w 2006r. do 52,1% w 2013r. Zauważalny jest natomiast wzrost absolwentów zasadniczych szkół zawodowych z 22,5% w 2006r. do 25,3% w roku 2013r.

Powiat Bartoszycki rozwija szkolnictwo zawodowe. Technika rozszerzyła swoją ofertę o nowe kierunki: mechatronikę, informatykę, hotelarstwo, mechanikę pojazdów samochodowych, handel i ekonomię. Szkoły zawodowe natomiast kształcą m.in. mechaników samochodowych, mechatroników, tapicerów i handlowców. Dzięki bogatej ofercie szkolnictwa zawodowego coraz więcej absolwentów gimnazjów wybiera szkoły zawodowe, jako kierunki dalszego kształcenia się. W 2010 roku niespełna 50% absolwentów wybrało kształcenie zawodowe, natomiast w 2014 wskaźnik ten osiągnął poziom 55%.

Powiat stale modernizuje bazę szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Ostatnie lata przyniosły inwestycje w postaci, m.in.:

- termomodernizacji obiektów na terenie ośrodka przy ul. Limanowskiego,
- remontu i wymiany podłogi w hali sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1,
- budowy toru kartingowego,

- budowy boiska „Orlik”,
- remontu hali sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2,
- wymiany dachów i elewacji w budynkach Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2,
- przebudowy i modernizacji poddaszy w obiektach Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2,
- modernizacji budynku nr 13 przy ul. Limanowskiego z przeznaczeniem na cele edukacyjno-wychowawcze: internat Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego i siedzibę Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji w Bartoszychach,
- rewitalizacji dróg i chodników na terenie ośrodka przy ul. Limanowskiego.

Nowoczesne i ciekawe kierunki kształcenia przekładają się na wysokie osiągnięcia uczniów. Prace uczniów Technikum Mechatronicznego w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Kresowiaków wyróżniono na konkursach w Warszawie, Brukseli i Seulu.

Wiele działań promujących kształcenie zawodowe na stałe weszły do kalendarza imprez powiatu np. „Mój zawód – moja pasja” w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. E. Orzeszkowej oraz Wojewódzki Konkurs Mechatroniczny organizowany przez Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1.

W roku 2014 Liceum Ogólnokształcące im. St. Żeromskiego zajęło 10-tą lokatę w województwie pod względem zdawalności egzaminu maturalnego.

Liceum przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 oferuje swoim uczniom dodatkowe zajęcia muzyczne, teatralne, sportowe oraz uczestniczy w programach wymiany międzynarodowej ze Szwecją, Ukrainą, Niemcami i Rosją.

Liceum w Zespole Szkół w Górowie Iławeckim jako jedyne w powiecie oraz nieliczne w województwie proponuje uczniom kształcenie w „klasach mundurowych” współpracując z jednostkami wojska, policji i innych służb mundurowych.

Stale rozwija się Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy im. Kawalerów Maltańskich rozszerzając swoją ofertę edukacyjno – wychowawczą. Poza pracą z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną Ośrodek od 2 lat prowadzi wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. W SOSW na stałe przybywa ok. 70 wychowanków oraz kształci prawie 200 uczniów w na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum, zasadniczej szkoły zawodowej oraz szkoły przysposabiającej do pracy zawodowej. Od wielu lat SOSW organizuje imprezy mające na celu integrację środowisk osób niepełnosprawnych: Wojewódzki Przegląd Artystyczny Szkół i Ośrodków Specjalnych, tematyczne pikniki rodzinne, olimpiady, konkursy, zawody.

Powiat Bartoszycki na bazie Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej utworzył Powiatową Bibliotekę Pedagogiczną w Bartoszychach, która wspólnie z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną tworzy Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji.

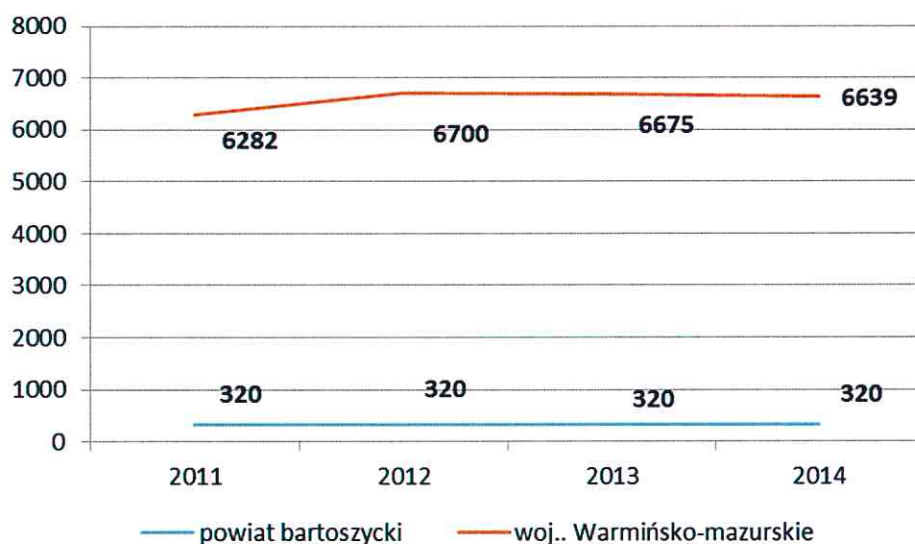
4.7.2 Opieka zdrowotna.

Na terenie Powiatu Bartoszyckiego funkcjonują dwie placówki stacjonarnej opieki zdrowotnej:

Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II w Bartoszczach, który działa w strukturze Samorządu Powiatu Bartoszyckiego i posiada następujące oddziały:

- Oddział Noworodkowy
- Oddział Ginekologiczno- Położniczy
- Oddział Rehabilitacji Dziecięcej i Terapii Matki
- Oddział Rehabilitacji Neurologicznej
- Szpitalny Oddział Ratunkowy
- Oddział Urazowo-Ortopedyczny
- Oddział Chorób Wewnętrznych z OIOK
- Oddział Chorób Płuc
- Oddział Chorób Dziecięcych
- Oddział Chirurgii Ogólnej i Małoinwazyjnej
- Oddział Intensywnej Terapii i Anestezjologii
- Stacja Dializ

Wskaźnik łóżek w szpitalach ogólnych w okresie 2011-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ilość łóżek w Powiecie Bartoszyckim od ponad 4 lat utrzymuje się na stałym poziomie 320 sztuk, natomiast w skali całego województwa warmińsko-mazurskiego wskaźnik ten zmalał, z 6700 łóżek w 2012 roku do 6639 sztuk w 2014 r.

Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II w Bartoszycach posiada jeden z najnowocześniejszych Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych w województwie. SOR w Bartoszycach usługi swoje kieruje do mieszkańców Powiatu Bartoszyckiego oraz osoby które uległy wypadkowi na terenach powiatów lidzbarskiego, braniewskiego oraz kętrzyńskiego. SOR w Bartoszycach udziela ok 5 tysięcy świadczeń zdrowotnych rocznie, a liczba ta stale rośnie. Inwestycja w SOR w Bartoszycach związana była z modernizacją części szpitala wraz z dobudowaniem nowej izby przyjęć. Koszt inwestycji wyniósł ok. 3 mln zł, w tym Samorząd Powiatu Bartoszyckiego wsparł inwestycję kwotą 1,15 mln złotych.

Oddział Chirurgii Ogólnej i Miniinwazyjnej Szpitala Powiatowego w Bartoszycach 40% zabiegów wykonuje metodą małoinwazyjną: laparoskopią, toraskopią, krurioskopią i endoskopią. Jest to jeden z nielicznych oddziałów w Polsce wykorzystujących tzw. operacje w technice jednego cięcia (SILS). Lekarze ze Szpitala Powiatowego w Bartoszycach jako pierwsi na świecie wykonali wycięcie zmienionego zapalnie wyrostka robaczkowego, przez centymetrowe cięcie w pępku (bez blizny pooperacyjnej). Oddział przez Ministerstwo Zdrowia został wpisany na listę oddziałów upoważnionych do prowadzenia szkoleń programowych dla lekarzy specjalizujących się w chirurgii ogólnej.

W lipcu 2014 roku w ramach Oddziału Chirurgii Ogólnej i Miniinwazyjnej Szpitala Powiatowego w Bartoszycach powstał Ośrodek Chirurgicznego Leczenia Otyłości i Chirurgii Metabolicznej. Ośrodek jest odpowiedzią na coraz poważniejszą chorobę cywilizacyjną jaką jest otyłość i nadwaga. Pacjentami Ośrodka opiekuje się specjalny zespół interdyscyplinarny: chirurg, anestezjolog, internista, kardiolog, pulmonolog, dietetyk kliniczny oraz psycholog kliniczny.

Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny w Górowie Iławeckim, którego organem założycielskim jest Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Jednostka posiada 70 łóżek w pobycie stacjonarnym, 45 w pobycie dziennym, a także świadczy usługi ambulatoryjne.

Szpital swoim pacjentom zapewnia leczenie w zakresie rehabilitacji ogólnoustrojowej, a także kompleksową, nowoczesną rehabilitację w zakresie schorzeń:

- neurologicznych i neurochirurgicznych:
 - stany po udarach mózgu w okresie poudarowym,
 - stany po urazach czaszkowo- mózgowych,
 - rdzenia kręgowego z uszkodzeniem splotów nerwowych i nerwów obwodowych,
 - stany po operacyjnym leczeniu schorzeń OUN w okresie,
 - stany po leczeniu operacyjnym dyskopatii przepuklin jąder miażdżystych w okresie pooperacyjnym,
 - stwardnienie rozsiane.
- ortopedycznych:

- stany po urazach narządów ruchu leczonych zachowawczo i operacyjnie w okresie pourazowym,
- stany po implantacji endoprotez stawów w przebiegu zmian zwyrodnieniowych w okresie pooperacyjnym.
- chirurgicznych:
 - stany po amputacji kończyn w okresie pooperacyjnym,
 - stany po rozległych oparzeniach z przerosłymi, powodującymi przykurcze stawów, bliznami.
- reumatologicznych:
 - RZS w okresie zaostrzeń, stany po leczeniu operacyjnym i rekonstrukcyjnym powikłań schorzeń reumatoidalnych,
 - ZZSK

W powiecie funkcjonuje łącznie 14 aptek. Najwięcej zlokalizowanych jest w mieście Bartoszyce. Tabela poniżej przedstawia ilość aptek i punktów aptecznych w analizowanym okresie 2011-2014 wg danych GUS w poszczególnych miejscowościach.

Liczba aptek w Powiecie Bartoszyckim w latach 2011-2014

Wyszczególnienie	Apteki			
	2011	2012	2013	2014
Województwo warmińsko-mazurskie	380	388	401	416
Powiat Bartoszycki	13	13	13	14
Miasto Bartoszyce	7	8	8	9
Gmina Bartoszyce	0	0	0	0
Miasto Górowo Iławeckie	2	2	2	2
Gmina Górowo Iławeckie	2	2	2	2
Bisztynek	2	2	2	2
Sępól	2	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenach poszczególnych gmin powiatu obserwuje się znacznie zróżnicowaną strukturę organizacyjną placówek służby zdrowia świadczących podstawową opiekę zdrowotną. Na koniec grudnia 2014 roku w powiecie funkcjonowały 34 przychodnie w różnych strukturach organizacyjnych: gminnych zakładów leczenia otwartego, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, zespołów zakładów opieki zdrowotnej, niepublicznych zakładów

lecznictwa otwartego, niepublicznych przychodni lekarskich i indywidualnych praktyk lekarskich.

Według danych GUS na koniec 2013 roku czynnie pracujących było 19 lekarzy stomatologów i 142 lekarzy pracujących m.in. w prywatnych i publicznych gabinetach lekarskich świadczących usługi w różnych specjalnościach (np.: neurologii, laryngologii, ginekologii itp.).

Liczba pomocniczego personelu medycznego Powiatu Bartoszyckiego na tle województwa warmińsko mazurskiego

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
	osoby			
Położne, Powiat Bartoszycki	32	33	b.d.	34
Położne, Województwo Warmińsko-Mazurskie	933	980	968	925
+/-	-901	-947	-968	-891
Pielęgniarki, Powiat Bartoszycki	310	309	b.d.	308
Pielęgniarki, Województwo Warmińsko-Mazurskie	7172	7767	7959	8235
+/-	-6862	-7458	-7959	-7927

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba ludności przypadająca na poszczególne kategorie służby zdrowia Powiatu Bartoszyckiego w latach 2010-2013

Rok	Liczba ludności na				
	Apteka ogólnodostępna	Lekarza	Dentystę	Pielęgniarki i położne na 10 tys. mieszkańców	Łóżko w szpitalu ogólnym
2010	4097	86	16	56	321
2011	4695	86	16	56	320
2012	4669	b.d.	b.d.	b.d.	320
2013	4631	97	19	57	320

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.7.3 Pomoc społeczna.

W Powiecie Bartoszyckim pomocą i wspieraniem rodziny zajmuje się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszczach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszczach jest jednostką budżetową Powiatu Bartoszyckiego utworzoną na mocy uchwały nr III/13/99 Rady Powiatu Bartoszyckiego z dnia 26 stycznia 1999 r.

Centrum Pomocy realizuje zadania określone:

- ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015.163 z późniejszymi zmianami)
- ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. nr 127 z 2011 r., poz. 721 z późniejszymi zmianami).
- ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013.135 z późniejszymi zmianami) oraz przepisami wykonawczymi wydanymi na podstawie delegacji powyższych ustaw.

Do zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, których realizacją zajmuje się Centrum Pomocy należy:

- opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami,
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się,

- pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mającym trudności w integracji ze środowiskiem,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób,
- prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,
- szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu,
- doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu,
- sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w powiecie,
- podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,

Do zadań powiatu realizowanych przez Centrum Pomocy, wynikających z ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych należy:

- opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej,
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,
- dofinansowywanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowywanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowywanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- dofinansowywanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- dofinansowywanie rehabilitacji dzieci i młodzieży,
- dofinansowywanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej,
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy pracodawcy zatrudniającemu osoby niepełnosprawne
- udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,

- zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na przystosowanie tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności,
- dofinansowywanie oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego przez osobę niepełnosprawną na kontynuowanie działalności gospodarczej lub rolniczej,
- szkolenie osób niepełnosprawnych,
- finansowanie wydatków na usługi i instrumenty rynku pracy dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędzie pracy jako poszukujące pracy nie pozostające w zatrudnieniu.

W strukturach Centrum funkcjonuje, powołany w oparciu o przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Zespół został powołany Zarządzeniem nr 17/99 Starosty Bartoszyckiego z dnia 1 października 1999 r. Obejmuje swoim zasięgiem teren powiatu bartoszyckiego, a jego zadaniem jest orzekanie do celów poza rentowych, do których należą: odpowiednie zatrudnienie, szkolenie, uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej, konieczność zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, konieczność opieki i pomocy innej osoby w samodzielnej egzystencji, prawo do oddzielnego pokoju oraz prawo do tzw. karty parkingowej.

Do zadań powiatu realizowanych przez Centrum Pomocy, wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy organizowanie pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, a w szczególności:

- opracowywanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,

- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa,
- finansowanie świadczeń pieniężnych dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej na terenie powiatu i na terenie innych powiatów oraz pomocy pieniężnej na usamodzielnienie osobom opuszczającym pieczę zastępczą.

Zarządzeniem Starosty Bartoszyckiego nr 34/2011 z dnia 14 grudnia 2011 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zostało wyznaczone jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej. W związku z powyższym do zadań Centrum Pomocy jako organizatora należy:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,

- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- dokonywanie okresowej sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania rodzin przysposabiających,
- organizowanie opieki nad dzieckiem w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

PCPR realizuje również w imieniu Powiatu zadania zawarte w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do których należą w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy,
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz ośrodkach interwencji kryzysowej,
- opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Strukturę organizacyjną i zakres działania PCPR określają:

- Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie przyjęty uchwałą nr XVIII/101/2012 Rady Powiatu Bartoszyckiego z dnia 28 marca 2012 r.,
- Regulamin organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie przyjęty uchwałą nr 52/111/2012 Zarządu Powiatu Bartoszyckiego z dnia 14.05.2012r.

Ponadto PCPR sprawuje nadzór nad działalnością jednostek organizacyjnych prowadzonych przez powiat, do których należą:

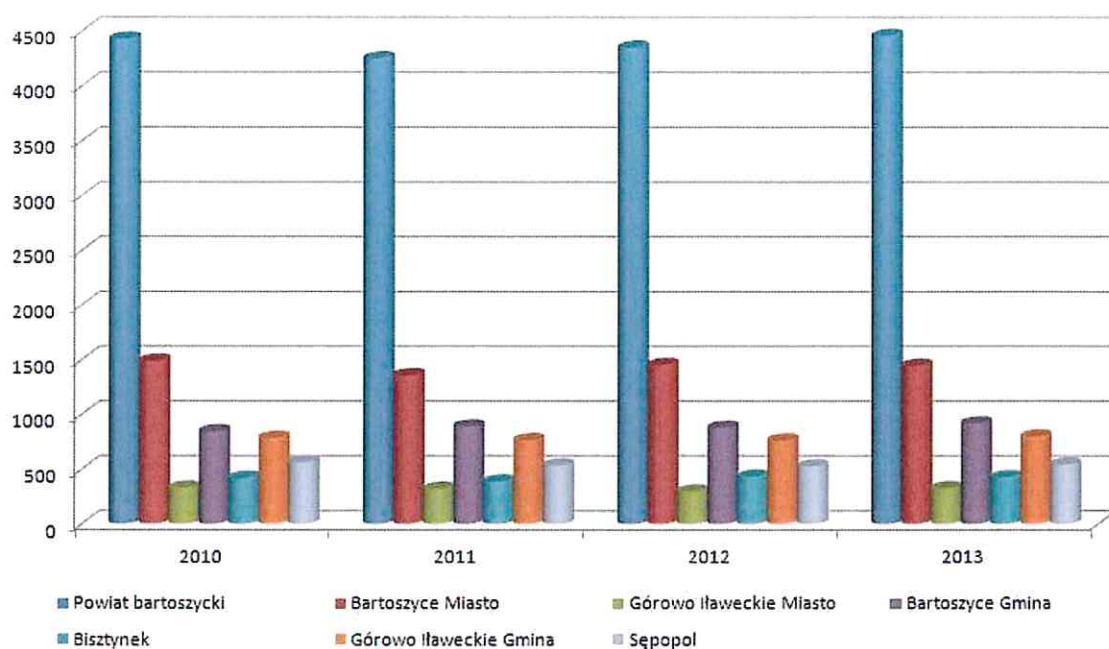
- Dom Pomocy Społecznej w Bartoszczach,
- Dom Pomocy Społecznej w Bisztynku,
- Dom Pomocy Społecznej w Szczurkowie,
- Dom Pomocy Społecznej w Kamińsku,
- Mieszkania chronione,
- Rodzinny Dom Dziecka w Żydowie,
- Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Bartoszczach im. Janusza Korczaka w Bartoszczach.

Wskaźnik gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w okresie 2010-2013.

Jednostka terytorialna	Wskaźnik gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej			
	2010	2011	2012	2013
Powiat Bartoszycki	4425	4248	4346	4455
Bartoszyce Miasto	1487	1357	1452	1445
Górowo Iławeckie Miasto	327	319	297	325
Bartoszyce Gmina	843	888	877	917
Bisztynek	420	386	432	427
Górowo Iławeckie Gmina	785	765	763	798
Sępól	563	533	525	543

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarstwa domowe w Powiecie Bartoszyckim korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w okresie 2010-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

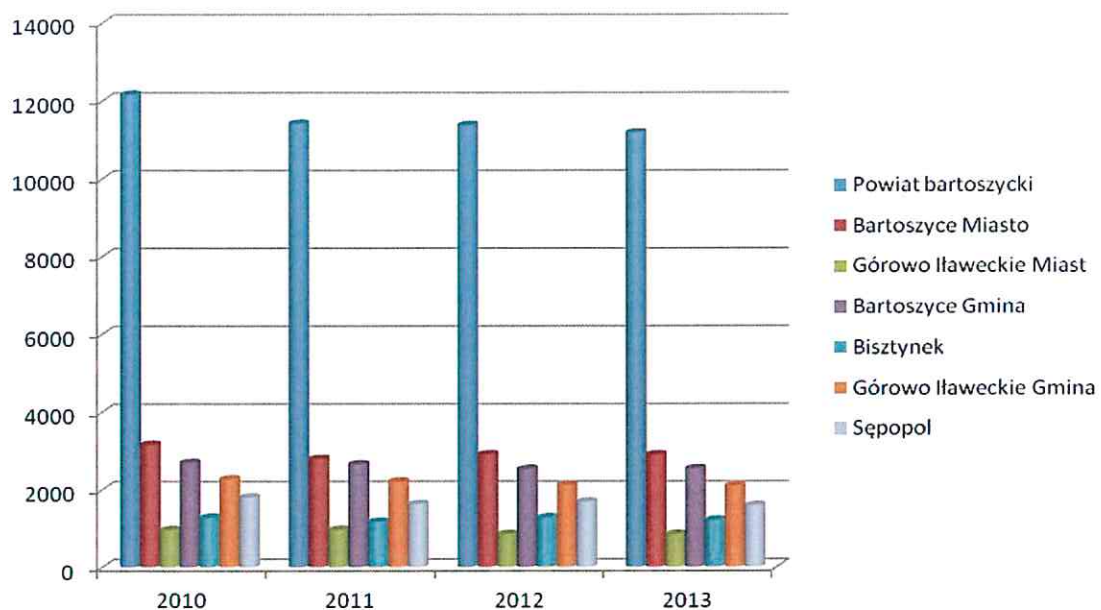
Największy wskaźnik ilościowy gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się w Mieście i Gminie Bartoszyce oraz Mieście Górowo Iławeckie.

Liczba osób w Powiecie Bartoszyckim korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2013:

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013
Powiat Bartoszycki	12162	11414	11376	11181
Bartoszyce Miasto	3159	2790	2908	2902
Górowo Iławeckie Miasto	962	968	852	849
Bartoszyce Gmina	2689	2648	2526	2535
Bisztynek	1283	1175	1281	1214
Górowo Iławeckie Gmina	2270	2210	2125	2096
Sępól	1799	1623	1684	1585

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analityczne zestawienie liczby osób w Powiecie Bartoszyckim korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2010-2013 znacząco zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy społecznej, z 12 622 w roku 2010 do 11 181 w roku 2013.

Zadania wykonywane przez jednostki samorządów miejskich i gminnych należą do zadań własnych jak też zadań zleconych przez administrację rządową.

Ośrodki pomocy społecznej przyznają i wypłacają świadczenia pieniężne (m.in. zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd) oraz niepieniężne(m.in. praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, poradnictwo specjalistyczne, posiłek, specjalistyczne usługi opiekuńcze) .

Wykaz jednostek pomocy społecznej na terenie Powiatu Bartoszyckiego

L.p.	Instytucja	Miejscowość	Adres
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszczach	Bartoszyce	ul. Pieniężnego 10a 11-200 Bartoszyce tel. 89 762 50 30
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszczach	Bartoszyce	ul. Pieniężnego 10 11-200 Bartoszyce tel.: 89 762 18 90
3.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Górowie Iławeckim	Górowo Iławeckie	ul. Armii Czerwonej 7 11-220 Górowo Iławeckie tel. 89 761 16 90
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górowie Iławeckim	Górowo Iławeckie	Ul. Kościuszki 17 11-220 Górowo Iławeckie tel. 89 761 07 89
5.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie	Sępólno	Ul. Lipowa 1a 11-210 Sępólno tel. 89 761 31 61
6.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bisztyńku	Bisztynek	Ul. Kościelna 39 11-230 Bisztynek Tel. 89 718 80 31

Źródło: Opracowanie na podstawie Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Powiecie Bartoszyckim na lata 2014-2020.

Ośrodki Pomocy Społecznej w Powiecie Bartoszyckim są miejscem pierwszego kontaktu osób poszukujących pomocy społecznej. Kierują osoby potrzebujące do domów pomocy społecznej lub kwalifikują do wypłaty zasiłku. Prowadzą szeroko zakrojoną pracę socjalną z ludźmi dotkniętymi patologią, marginalizacją, wykluczeniem lub niedostosowaniem społecznym.

4.7.4 Organizacje i stowarzyszenia.

W Powiecie Bartoszyckim w czerwcu 2015 roku zarejestrowanych było 150 stowarzyszeń, 25 klubów sportowych oraz 10 fundacji. Aktywność niżej wymienionych organizacji jest bardzo zróżnicowana.

Według danych Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w czynnie działających organizacjach Powiatu Bartoszyckiego działa aktywnie średnio od 3 do 15 członków oraz od 3 do 41 wolontariuszy. Największa liczba wolontariuszy działa w organizacjach młodzieżowych i klubach sportowych.

Wykaz Stowarzyszeń, Fundacji i Klubów Sportowych działających na terenie Powiatu Bartoszyckiego. Stan na czerwiec 2015r.

Lp.	Nazwa
1	Stowarzyszenie lokatorów TRANSFORMACJA w Bartoszczach
2	Stowarzyszenie bezrobotnych w Górowie Iławeckim
3	Bartoszyckie Stowarzyszenie w Bartoszczach
4	Stowarzyszenie bezrobotnych gminy i miasta Bisztynek
5	Stowarzyszenie STOKROTKA w Bartoszczach
6	Warmińsko – Mazurskie Stowarzyszenie Przyjaciół Opieki Paliatywnej w Bartoszczach
7	Stowarzyszenie Klub Motocyklowy WIRAŻ w Bartoszczach
8	Bartoszyckie Stowarzyszenie Taksówkarzy w Bartoszczach
9	Stowarzyszenie SOLIDARNI 2000 w Górowie Iławeckim
10	Stowarzyszenie Agroturystyczne Ziemi Żywkowskiej BOCIANIA WIEŚ w Żywkowie
11	Stowarzyszenie Społeczno – kulturalne BASZTA w Bisztynku
12	Stowarzyszenie Klub Inteligencji Katolickiej w Bartoszczach
13	Stowarzyszenie WSPÓLNY DOM na rzecz mieszkańców Gminy Bartoszyce
14	Stowarzyszenie Polski Komitet Pomocy Społecznej. Zarząd Rejonowy w Bartoszczach
15	Stowarzyszenie na rzecz edukacji i pomocy psychologiczno – pedagogicznej AKME w Bartoszczach
16	Stowarzyszenie na rzecz profilaktyki terapii uzależnień ŹRÓDŁÓ w Bartoszczach
17	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków. Zarząd miejsko – gminny w Bisztynku
18	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży IMPULS w Bisztynku
19	Niemieckie Stowarzyszenie NATANGIA w Górowie Iławeckim
20	Stowarzyszenie Komitet Obywatelski Miasta Bartoszyce
21	Warmińsko – Mazurskie Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych INICJATYWA w Bartoszczach

22	Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej w Sępopolu
23	Bartoszyckie Stowarzyszenie Kupców w Bartoszczach
24	Północno – Wschodnie Stowarzyszenie Wspierania i Rozwoju Inicjatyw DIALOG w Bartoszczach
25	Stowarzyszenie Przedsiębiorczości PARTNER w Bartoszczach
26	Bartoszyckie Stowarzyszenie Agroturystyki WARMIACY w Bartoszczach
27	Warmińsko – Mazurskie Stowarzyszenie Lekarzy Okulistów w Bartoszczach
28	Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszczach
29	Stowarzyszenie Komitet Budowy Basenu i Hali Sportowo – Widowiskowej w Bartoszczach
30	Stowarzyszenie Oratorium Św. Dominika SAUIO w Lwowcu
31	Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych JAWORYNA w Bartoszczach
32	Miejsko – Gminne Stowarzyszenie Bezrobotnych w Sępopolu
33	Stowarzyszenie Byłych Pracowników Kombinatu Rolnego PPGR Górowo Iławeckie. Gospodarstwo Rolne LIPNIKI
34	Stowarzyszenie Telewizja Kablowa BART-SAT w Bartoszczach
35	Bartoszyckie Stowarzyszenie Brydża Sportowego w Bartoszczach
36	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym JESTEŚMY- MY w Bartoszczach
37	Stowarzyszenie DORZECZE SAJNY w Sątopach – Samulewo
38	Stowarzyszenie Zakład Doskonalenia Zawodowego w Górowie Iławeckim
39	Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej w Górowie Iławeckim
40	Miejskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej w Bartoszczach
41	Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej przy Spółdzielni Mieszkaniowej BUDOWLANII w Bartoszczach
42	Warmińsko-Mazurskie Towarzystwo Ringo w Bartoszczach
43	Ukraińskie Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Koło w Oстрыm Bardzie Gmina Sępopol
44	Ukraińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Koło w Stopkach Gmina Sępopol

45	Ukraińskie Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Koło w Trosinach Gmina Sępól
46	Ukraińskie Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Koło w Bartoszych
47	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych – Koło Miejsko – Gminne w Sępólnie
48	Związek Młodzieży Wiejskiej w Bisztyńku
49	Ukraińskie Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Koło w Toprznach Gmina Górowo Iławeckie
50	Ukraińskie Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Koło w Kumkijmach Gmina Górowo Iławeckie
51	Związek Ukraińców w Polsce – Koło w Górowie Iławeckim
52	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Koło Miejsko – Gminne w Sępólnie
53	Liga Obrony Kraju. Oddział Rejonowy w Bartoszych
54	Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii. Oddział Terenowy w Bartoszych
55	Forum Aktywnych Mieszkańców SAMORZĄDNOŚĆ w Bartoszych
56	Towarzystwo Społeczno – kulturalne Mniejszości Niemieckiej Bartoszy i okolic w Bartoszych
57	Stowarzyszenie na rzecz mieszkańców Kamińska NASZ KAMIŃSK Gm. Górowo Iławeckie
58	Stowarzyszenie historyczno-kolekcjonerskie ziemi Górowskiej DREYSE Woryny
59	Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych i profilaktyki zdrowia JESTEŚMY RAZEM w Górowie Iławeckim
60	Stowarzyszenie Samorządów Przygranicznych Euroregionu ŁYNA – ŁAWA z siedzibą w Bartoszych
61	Środkowo – europejskie Centrum Szkolenia Młodzieży w Górowie Iławeckim
62	Stowarzyszenie OŻYWIĆ ŁYNĘ w Bartoszych
63	Stowarzyszenie Zwycię CHATKA w Górowie Iławeckim
64	Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno – Gospodarczych INICJATYWA OBYWATELSKA w Bartoszych
65	Stowarzyszenie Absolwentów, Sympatyków, Przyjaciół Szkoły ZESPOŁU

	SZKÓŁ z U.J.N. KAŁYNA z siedzibą w Bartoszczach
66	Towarzystwo Kulturalno – historyczne WORIA w Górowie Iławeckim
67	Stowarzyszenie Wspierania i Rozwoju Powiatu Bartoszyckiego
68	Warmińskie Towarzystwo Fotograficzne w Bartoszczach
69	Stowarzyszenie SENIOR w Bartoszczach
70	Stowarzyszenie Obrony Członków Spółdzielni
71	Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Bartoszczach
72	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Miejsko – gminne w Górowie Iławeckim
73	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Zarząd Rejonowy w Bartoszczach
74	Polskie Stowarzyszenie DIABETYKÓW Zarząd Powiatowy w Bartoszczach
75	Koło Młodych Diabetyków w Bartoszczach
76	Stowarzyszenie RAZEM w Sątopach
77	Centrum Aktywności Młodzieży MONUMENT
78	Stowarzyszenie Amazonek Bartoszczach
79	Stowarzyszenie 3-MAJMY SIĘ w Bartoszczach
80	Bartoszycki Związek Hodowców Gołębi Rasowych i Drobiu Ozdobnego
81	Stowarzyszenie PODPORA z/s w Gruszytach
82	Stowarzyszenie WIEŻ Sułowo Gm. Bisztynek
83	Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Integracji Ziemi Sępoleckiej WROTA
84	Stowarzyszenie Miłośników Sportów Ekstremalnych KLEKS z siedzibą w Bartoszczach
85	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Bartoszczach ul. Słowackiego 1
86	Stowarzyszenie Bartoszycki Uniwersytet Trzeciego Wieku
87	ROTARY CLUB w Bartoszczach
88	Stowarzyszenie GÓROWSKA MAŁA OJCZYŻNA
89	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gospodarczego Miasta i Gminy Górowo Iławeckie IZBA GOSPODARCZA

90	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Bartoszycach
91	Stowarzyszenie Właścicieli Wyodrębnionych Lokali Mieszkalnych w Spółdzielni Mieszkaniowej BUDOWLANI (zwykłe)
92	Miejski Bartoszycki Klub Sportowy VICTORIA w Bartoszycach
93	Bartoszycki Klub KYOKUSHIN KARATE w Bartoszycach
94	Klub Jeździecki Galiny
95	Klub Sportowy Wojciechy
96	Stowarzyszenie Ludowy Klub Sportowy REDUTA w Bisztynku
97	Ludowy Klub Sportowy ORKAN Sątopy w Sątopach Samulewo
98	LKS ŁYNA w Sępopolu
99	Usunięto z ewidencji stowarzyszeń
100	Gminny Klub Sportowy GRANICA w Bezledach
101	Szkolny Klub Sportowy ZRYW przy Szkole Podstawowej w Sępopolu
102	Klub Tańca Towarzyskiego BART – DANCE w Bartoszycach
103	Yacht Klub NENUFAR w Bartoszycach
104	Klub Żeglarski KOMBINAT w Bezledach
105	Górowski Klub Sportowy CRESOWIA w Górowie Iławeckim
106	Klub Abstynenta FENIKS w Bartoszycach
107	Klub Żeglarski BARTEK w Bartoszycach
108	Ludowy Klub Jeździecki w Liskach
109	Koło Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy WP w Bartoszycach
110	Nowatorski Ośrodek Rozwoju Artystycznego
111	Stowarzyszenie Rozwoju i Aktywności Młodzieży „Czas na Nas”
112	Stowarzyszenie Miłośników Szczypiorniaka w Bartoszycach
113	Stowarzyszenie Obywatelskie „Nasza Wieś – Nasza Przyszłość” z siedzibą w Kandytach
114	Stowarzyszenie „Krótsza Droga Na Granicę”

115	Bartoszyckie Stowarzyszenie Pasjonatów Historii „Odkrywcy”
116	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Janikowo
117	Bartoszyckie Stowarzyszenie na Rzecz Honorowych Krwiodawców, Dawców Szpiku Kostnego i Dawców Organów Rubin
118	Stowarzyszenie Dar Przymierza na Rzecz Domu Pomocy Społecznej Dla Osób w Podeszłym Wiek, Przewlekłe i Somatycznie Chorych w Bartoszczach
119	Stowarzyszenie „4 Strony Świata”
120	Stowarzyszenie Rozwoju Sportu Gminy Bartoszyce HERKUS
121	Stowarzyszenie „Piwnica Artystyczna”
122	Bartoszycka Szkoła Boksu i Mieszanych Sztuk Walki NMA ARACHION
123	Stowarzyszenie „Klub Jeździecki AZ Miedna”
124	Centrum Kultury i Aktywności Społecznej „Biszynek Kulturowo”
125	Stowarzyszenie „Ruch Społeczny Obywatele” w Górowie Iławeckim
126	Stowarzyszenie „Aktywni Seniorzy” w Górowie Iławeckim
127	Stowarzyszenie kobiet „Bursztynowe korale” w Górowie Iławeckim
128	Stowarzyszenie Sympatyków Młodzieżowego Domu Kultury w Bartoszczach „PASJA”
129	Stowarzyszenie Społeczne „DZIETRZYCHOWO ... BO RAZEM OSIĄGNIEMY WIĘCEJ”
130	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej PAX
131	Stowarzyszenie STWÓRZ – MY JUTRO
132	Stowarzyszenie B-CE NON-PROFIT
133	Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Zwierzętom i Ochrony Przyrody „AZYL” w Bartoszczach
134	Stowarzyszenie Ruch Społeczny Razem dla Bartoszc
135	Stowarzyszenie Uśmiech Dziecka zs. W Górowie Iławeckim
136	Miejsko-Gminne Stowarzyszenie BAŁGA z siedzibą w Górowie Iławeckim
137	Katolickie Stowarzyszenie Edukacyjne „ARKA NOEGO” z siedzibą w Bartoszczach

138	Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych Oddział Korsze z siedzibą w Sępopolu
139	Stowarzyszenie Bartoszycka Grupa Literacka „Barcja” w Bartoszczach
140	Stowarzyszenie Przyjaciół Galin „Nasze Galiny” w Galinach
141	Stowarzyszenie „Spokojna Wieś” w Płesach
142	Stowarzyszenie Inicjatyw Rolno – Gospodarczych AGROPORT
143	Stowarzyszenie Poszukiwaczy Śladów Historii OSTPREUSSE
144	Stowarzyszenie POMAGAJ-MY
145	Stowarzyszenie Nasze Bartoszyce Aktywnie
146	Stowarzyszenie Bartoszyckie Forum Biznesu
147	Bartoszyckie Stowarzyszenie Miłośników Kolei
148	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Rodnowo i Okolic „Szansa i Rozwój”
149	Stowarzyszenie Bartoszyckie Środowisko Narodowo-Patriotyczne PATRIA
150	Stowarzyszenie Dolina Róż
Kluby Sportowe	
1	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy KOLIBER w Kandytach
2	Uczniowski Klub Sportowy OLIMPIA przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Bartoszczach
3	Uczniowski Klub Sportowy OLIMP przy Zespole Szkół Bud – Gimnazjum Nr2 w Bartoszczach
4	Uczniowski Klub Sportowy SPRINT przy Zespole Szkół w Wiatrowcu
5	Uczniowski Klub Sportowy PRZYJAŹŃ Szkoła Podstawowa Nr 4 w Bartoszczach
6	Uczniowski Klub Sportowy BERNAT Bartoszyce
7	Szkolny Klub Europejski JEDNOŚĆ przy Gimnazjum Publicznym w Kandytach
8	Klub Sportowy ŁABĘDNIK w Łabędniku
9	Gminny Klub Sportowy ZALEW w Kamińsku
10	Uczniowski Klub Sportowy JEDYNKA przy Zespole Szkół Nr 1 w Bartoszczach
11	Klub Bartoszycka Szkoła TAEKWON-DO z siedzibą w Bartoszczach

12	Gminny Klub Sportowy ORZEŁ w Czyprkach
13	Uczniowski Klub Sportowy JUNIOR przy Szkole Podstawowej Nr 2 w Górowie Iławeckim
14	Klub Jeździecki BAJDYTY
15	Miejski Ludowy Klub Sportowy SIŁA w Bartoszych
16	Klub Siatkarski BARTOSZYCE
17	Uczniowski Klub Sportowy PIAST w Piastach Wielkich
18	Uczniowski Klub Sportowy OYAMA przy Gimnazjum Nr 1 w Górowie Iław.
19	Bartoszycki Klub Kolarski RANT
20	Uczniowski Klub Sportowy BOCIEK z siedzibą przy Gimnazjum Nr 1 w Górowie Iławeckim
21	Fan Klub LEGII WARSZAWA I VICTORII BARTOSZYCE
22	Akademia Ruchu
23	Uczniowski Klub Sportowy Szkołka Piłkarska LEGIA – BART w Bartoszych
24	Wspólnotowy Klub Sportowy Tenisa Stołowego Szybka Piłeczka w B-cach
25	Klub Jeździecki Bracia Romanowscy, Wozławki
Fundacje	
1	Fundacja Pomocy Społecznej „Samopomoc” w Górowie Iławeckim
2	„Fundacja na Rzecz Zdrowia” w Bartoszych
3	Fundacja Rozwoju Oświaty i Szkolnictwa Ukraińskiego ZAHRAWA w Górowie Iławeckim
4	Fundacja Zachęta w Pieszkowie
5	Fundacja „Dobra Strona” w Bartoszych
6	Fundacja im. HIPOKRATESA w Górowie Iławeckim
7	Fundacja „POSTAW NA ROZWÓJ”
8	Fundacja Filokracja im. Jerzego Janiaka
9	Fundacja na rzecz ofiar przemocy w rodzinie „BEZPIECZNY DOM”
10	Fundacja BARCJA VITA

Źródło: Zasoby internetowe bip.warmia.mazury.pl

Na terenie powiatu działa 5 organizacji oraz 1 klub sportowy posiadający statut organizacji pożytku publicznego (OPP).

Organizacje pożytku publicznego Powiatu Bartoszyckiego stan na koniec maja 2015r.

LP.	Nazwa organizacji	Miejscowość	Nr KRS
1	Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Przyjaciół Opieki Paliatywnej w Bartoszczach	Bartoszyce	0000052186
2	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Jesteś-My”	Bartoszyce	0000071714
3	Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszczach	Bartoszyce	0000051822
4	Stowarzyszenie Absolwentów, Sympatyków, Przyjaciół Szkoły Zespołu Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania „KAŁYNA”	Bartoszyce	0000208516
5	Uczniowski Klub Sportowy „Przyjaźń”	Bartoszyce	0000342860

Źródło: Zasoby internetowe <http://www.pozytek.gov.pl>

5. ANALIZA SWOT.

5.1 Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na obszarze powiatu Bartoszyckiego.

Dnia 8 czerwca 2015 r. w Młodzieżowym Domu Kultury w Bartoszczach przeprowadzono warsztaty społeczne, których celem było:

- zapoznanie społeczności lokalnej z celami sporządzenia Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego,
- określenie najważniejszych, z punktu widzenia mieszkańców powiatu, problemów w określonych aspektach życia.

Rozważano następujące aspekty życia mieszkańców powiatu:

- I. Aspekt społeczno-kulturowy – analizie poddano elementy dotyczące ludności, edukacji i wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, integracji społeczności lokalnej, warunków życia, instytucji i usług społecznych, kultury,
- II. Aspekt środowiskowy – analizie poddano elementy dotyczące komponentów i zasobów środowiska przyrodniczego, stanu zanieczyszczenia środowiska, infrastruktury ekologicznej, świadomości i edukacji ekologicznej,
- III. Aspekt infrastrukturalny – analizie poddano elementy dotyczące infrastruktury technicznej, społecznej, środowiskowej, luki infrastrukturalnej oraz rezerw infrastrukturalnych,
- IV. Aspekt gospodarczy – analizie poddano elementy dotyczące zasobów gospodarczych, działalności gospodarczej według sektorów i branż w odniesieniu do potencjału powiatu, dostępności do rynków lokalnych, regionalnych i krajowych, konkurencyjności powiatu, warunków funkcjonowania i prowadzenia działalności gospodarczej,
- V. Aspekt przestrzenny – analizie poddano elementy dotyczące zagospodarowania przestrzennego, układu funkcjonalno przestrzennego, dostępności przestrzennej, kompozycji i ładu przestrzennego.

W ramach każdego analizowanego aspektu uczestnicy warsztatów mieli możliwość wpisania na karcie innych ważnych dla danego aspektu elementów oraz zaproponowania rodzajów, tematyki projektów, które mogłyby zostać przez powiat zrealizowane w okresie objętym Planem Rozwoju Lokalnego.

W warsztatach wzięło udział 19 osób – przedstawicieli różnych grup społecznych Powiatu Bartoszyckiego, m.in. pracownicy samorządowi szczebla powiatowego i gminnego, przedsiębiorcy, jednostek oświatowych, medycznych, organizacji pozarządowych.

Do najważniejszych problemów Powiatu Bartoszyckiego można zaliczyć:

I. Aspekt społeczno-kulturowy

1. duże bezrobocie oraz niechęć do podejmowania aktywności zawodowej,
2. niski przyrost naturalny oraz starzejące się społeczeństwo,
3. duża migracja,
4. duża liczba osób z terenów popegeerowskich
5. alkoholizm
6. niedoposażone i niedoinwestowane placówki edukacyjne, w tym kształcenia zawodowego
7. niewystarczająca oferta placówek edukacyjnych w tym placówek kształcenia ustawicznego
8. niskie kwalifikacje młodych ludzi oraz brak potrzeby ich podnoszenia
9. niska aktywność organizacji pozarządowych
10. niewystarczająca współpraca pomiędzy gminnymi jednostkami samorządu terytorialnego
11. trudne warunki mieszkaniowe, w tym niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych oraz wielopokoleniowość w jednym domu
12. mało zróżnicowana oferta kulturalna, której celem byłaby m.in. integracja społeczności powiatu
13. niewystarczająca ilość miejsc rekreacji, sportu, wypoczynku letniego.

II. Aspekt środowiskowy

1. zanieczyszczone środowisko naturalne – lasy, wody, powietrze
2. zbyt agresywna gospodarka leśna,
3. niewystarczająca ilość ekologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków,
4. niedostateczna ilość i jakość infrastruktury ochrony środowiska,
5. słabe wykorzystanie źródeł energii odnawialnych,
6. niewystarczająca ilość działań podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców powiatu,
7. strach przed inwestowaniem na obszarach chronionych NATURA 2000,
8. trudności w utworzeniu uzdrowiska na terenie gminy Górowo Iławeckie.

III. Aspekt infrastrukturalny

1. zły stan dróg oraz ciągów pieszych w tym dla niepełnosprawnych,
2. niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych oraz ścieżek zdrowia,
3. brak infrastruktury kolejowej,
4. infrastruktura miast wymagająca rewitalizacji,
5. niedostateczna ilość i jakość zasobów komunalnych,
6. niewystarczająca ilość infrastruktury sportowej,
7. niedostatecznie zorganizowane miejsca atrakcyjne turystycznie,
8. niewystarczająca ilość infrastruktury wykorzystującej odnawialne źródła energii,
9. słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna.

IV. Aspekt gospodarczy

1. zbyt mała liczba miejsc pracy,
2. zbyt mała liczba podmiotów gospodarczych, w szczególności podmiotów wykorzystujących zasoby powiatu, m.in. przemysł, rolno-spożywczy, przetwórczy, drzewny, produkcyjny,
3. zbyt duża liczba podmiotów działających w szarej strefie,
4. niewystarczające wsparcie lokalnych przedsiębiorstw w promocji gospodarczej,
5. spowolnienie wymiany handlowej z Rosją,
6. znaczne oddalenie od rynków zbytu,
7. niewykorzystane walory turystyczne powiatu,
8. niewystarczająca liczba inicjatyw wspierających rozwój turystyki.

V. Aspekt przestrzenny

1. brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących cały obszar powiatu,
2. brak wyznaczonych wspólnych kierunków zagospodarowania przestrzennego powiatu,
3. słabo zachowany charakterystyczny układ przestrzenny,
4. nierównomierny rozkład szlaków komunikacyjnych na terenie powiatu,
5. peryferyjne położenie powiatu,
6. słaba dostępność komunikacyjna,

5.2. SWOT.

Problemy sformułowane podczas warsztatów przeprowadzonych w dniu 8 czerwca 2015 r. warsztatów, problemy stają się podstawą do sporządzenia analizy SWOT Powiatu Bartoszyckiego.

Analiza SWOT, z ang. Strengths (silne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia) służy zidentyfikowaniu i sformułowaniu podstawowych problemów i zagrożeń strategicznych przy jednoczesnym przeciwstawieniu ich mocnym stronom danego obszaru jak i szansom rozwoju konkretnej jednostki. Narzędzie to identyfikuje słabe i silne strony powiatu oraz bada szanse i zagrożenia, jakie stoją przed daną jednostką samorządu terytorialnego (lub innego podmiotu). Poszczególne cztery grupy czynników oznaczają:

- silne strony – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony powiatu, i które należy wykorzystać będą służyć jego rozwojowi,
- słabe strony – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią słabe strony powiatu, i które należy wyeliminować z uwagi na konieczność usunięcia barier rozwoju jednostki samorządu terytorialnego,
- szanse – uwarunkowania zewnętrzne, a zatem takie, które nie zależą od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach są wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi powiatu,
- zagrożenia – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są również bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT Powiatu Bartoszyckiego

Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
Aspekt społeczno-kulturowy	
SILNE STRONY	SZANSE
– położenie przygraniczne, – duży potencjał taniej siły roboczej, – duża rezerwa terenu pod budownictwo, – baza lokalowo-oświatowa, – duży potencjał do uprawiania aktywnej formy rekreacji, – duża ilość atrakcji turystycznych, – wielokulturowość, – bogata historia poszczególnych miejscowości, – duża liczba zabytków, miejsc pamięci, – ambicje lokalne, które powodują pęd,	– kształcenie młodzieży i dorosłych zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy, – zwiększenie dostępu do Internetu, – rozwój bazy oświatowej, szczególnie zawodowej, – poprawa jakości usług służby zdrowia, w tym zwiększenie dostępu do specjalistów, – rozwój sektora ekonomii społecznej, – pomoc ludziom uzależnionym, – podniesienie kwalifikacji osób poszukujących pracy,

– chęć rozwoju uaktywniają społeczeństwo, – funkcjonowanie towarzystw kulturalnych mniejszości narodowych, – funkcjonowanie kościołów różnych wyznań.	– wzbogacenie oferty zajęć pozaszkolnych uwzględniających zainteresowania dzieci i młodzieży, – społeczeństwo wielokulturowe, – utworzenie uzdrowiska, – współpraca z Obwodem Kaliningradzkim,
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
– wysoki poziom bezrobocia, – niski poziom warunków życia, – niskie dochody, – niski przyrost naturalny, – migracja ludności, – starzejące się społeczeństwo, – brak bazy do praktycznej nauki zawodu, – niedostosowanie oferty szkoleniowej do potrzeb rynku pracy, – nieatrakcyjna oferta kursów kwalifikacyjnych dla młodzieży i dorosłych, – zbyt mała oferta zajęć pozaszkolnych, – brak wszechstronnego rozwoju zainteresowań i uzdolnień dzieci i młodzieży, – niski poziom aktywności i integralności społecznej, – niski poziom wykształcenia ludności, – niewielka liczba zorganizowanych miejsc do wypoczynku i rekreacji, – ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej.	– migracja zarobkowa mieszkańców powiatu, – ograniczony dostęp do szkolnictwa wyższego, – spadek poziomu życia ludności skłaniający do migracji, – ubożenie społeczeństwa, – wzrost liczby osób pobierających świadczenia społeczne, – brak środków finansowych na aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu, – nasilenie się zjawiska patologii społecznej, – utrwalanie się obszarów bezrobocia, zacofania cywilizacyjnego.
Aspekt środowiskowy	
SILNE STRONY	SZANSE
– duży udział wysokiej i średniej klasy gruntów rolnych – atrakcyjne położenie geograficzno-przyrodnicze (bliskość jezior, terenów zieleni, lasów, obszarów wodnych) – walory przyrodniczo-krajobrazowe i historyczne – wysoka jakość środowiska naturalnego, – sprawne ograny ochrony środowiska, – likwidacja lokalnych mało sprawnych kotłowni, – ciepłownie w miastach,	– zmiana polityki państwa na zdecydowanie proekologiczną, – wejście do UE, – systematyczna poprawa czystości wód i właściwe zagospodarowanie terenów zielonych – pełne wykorzystanie dostępnych zasobów i walorów środowiskowych – rozwój terenów rekreacyjnych, – możliwość pozyskania środków finansowych na ochronę środowiska i ekologię,

– realizacja przedsięwzięć służących ochronie środowiska w gminach, – spływy kajakowe, – rozwój turystyki aktywnej, – szlak Bocianich Gniazd,	– wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, – wykorzystanie położenia geograficznego i innych walorów regiony „Zielonych Płuc Polski”.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
– zaniedbane i niewykorzystane tereny zielone, – niska świadomość proekologiczna społeczeństwa, – dzikie wysypiska śmieci, – zły stan techniczny istniejących oraz zbyt mała liczba szlaków turystycznych – zbyt mała wydajność lokalnych oczyszczalni ścieków, – słabo rozwinięta infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna, – niewykorzystany potencjał zasobów naturalnych, – brak segregacji odpadów, w tym pojemników, sortowni, zakładów utylizacji, – zanieczyszczone jeziora i rzeki	– wzrost poziomu zanieczyszczenia środowiska, – małe nastawienie państwa na ochronę środowiska i ekologię w zakresie finansowym i edukacyjnym, – niska świadomość o zagrożeniu środowiska.
Aspekt infrastrukturalny	
SILNE STRONY	SZANSE
– liczne tereny inwestycyjne, – zachowany układ urbanistyczny architektury miejskiej i wiejskiej, – luźna zabudowa wiejska, – dobry układ komunikacyjny, – liczne zabytki architektury, – prorozwojowa polityka powiatu.	– możliwość ubiegania się o dofinansowanie zewnętrzne inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, – pojawianie się nowych technologii.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
– zły stan nawierzchni dróg – zły stan ciągów pieszych – zły stan infrastruktury dla osób niepełnosprawnych – zaniedbane zasoby komunalne – brak mieszkań socjalnych – liczne obszary wymagające rewitalizacji – zły stan zabytków architektury – brak linii kolejowej łączącej stolicę powiatu miasto Bartoszyce ze stolicą regionu,	– wysokie koszty inwestycji infrastrukturalnych – niewystarczające nakłady na inwestycje infrastrukturalne – wzrost natężenia ruchu drogowego

powiatami sąsiednimi, Obwodem Kaliningradzkim – brak dostępu do szerokopasmowego internetu – brak basenu, hali sportowo-widowiskowej, amfiteatru – niewystarczająca ilość zorganizowanych, bezpiecznych miejsc przeznaczonych na pobyt i rekreację mieszkańców powiatu – brak zorganizowanych i oznakowanych szlaków turystyki pieszej, rowerowej, samochodowej, w tym szlaków włączonych do międzynarodowej sieci szlaków turystycznych – brak przewodników i map turystycznych wraz z opisem atrakcyjnych turystycznie i historycznie miejsc	
Aspekt gospodarczy	
SILNE STRONY	SZANSE
– walory przyrodnicze, – atrakcyjne położenie komunikacyjne w strefie przygranicznej, – dobre warunki do rozwoju przemysłu rolnego i przetwórczego, – zasoby taniej siły roboczej, – istnienie Specjalnej Strefy Ekonomicznej, – dobre warunki do rozwoju rolnictwa, w tym ekologicznego, – wielkoobszarowe gospodarstwa rolne, – baza surowcowa produkcji rolnej, – dobre warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki, – wolne tereny z przeznaczeniem pod inwestycje, – warunki do wykorzystania alternatywnych źródeł energii, – las jako źródło surowca, – złoża leczniczych borowin.	– bliskie położenie granicy z Obwodem Kaliningradzkim, – utworzenie uzdrowiska, – rozwój przedsiębiorczości i agroturystyki, – rozwój przemysłu rolnego i przetwórczego, – przynależność do Unii Europejskiej, – pozyskiwanie środków pomocowych UE, – współpraca międzynarodowa – możliwość prowadzenia małego ruchu granicznego, – współpraca regionalna i lokalna, – rozwój strefy ekonomicznej, – poprawa współpracy między samorządami.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
– niewykorzystane walory krajobrazu, – niewykorzystany potencjał rolniczy powiatu – brak zakładów pracy – wysokie podatki lokalne – niewystarczające zachęty dla inwestorów	– niestabilne relacje polityczno-gospodarcze pomiędzy Polską a Federacją Rosyjską, – załamanie się koniunktury gospodarczej w kraju, – nierównomierny rozwój kraju,

- zewnętrznych, – słabo wykorzystany potencjał Specjalnej Strefy Ekonomicznej, – słaba kondycja zasobów kadrowych, technicznych i finansowych lokalnych przedsiębiorstw, – niewielka ilość wyposażonych w niezbędną infrastrukturę terenów inwestycyjnych, – niewystarczające działania podejmowane przez instytucje otoczenia biznesu, – niewystarczający przepływ informacji pomiędzy instytucjami wspierającymi przedsiębiorczość a podmiotami gospodarczymi, – brak promocji walorów przyrodniczych, turystycznych powiatu, – mało zagospodarowanych szlaków turystycznych, – brak środków finansowych, – brak zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.	– zwiększanie się dystansu wobec regionów rozwiniętych, – ograniczone środki finansowe na rozwój lokalny i doskonalenie lokalnych zasobów ludzkich, – duża konkurencja przy aplikowaniu o zewnętrzne środki pomocowe, – skomplikowana polityka podatkowa – niestabilność prawa, – bliskość granicy z Obwodem Kaliningradzkim sprzyjająca rozwojowi szarej strefy, – duża odległość od źródeł zaopatrzenia, – duża odległość od źródeł informacji gospodarczej oraz wsparcia finansowego MŚP.
Aspekt przestrzenny	
SILNE STRONY	SZANSE
– wolne przestrzenie z możliwością zagospodarowania, – inwestycje realizowane przez Starostwo Powiatowe.	– działania regulujące zagospodarowywanie przestrzeni, – rewitalizacja obiektów zarówno użyteczności publicznej, jak i budynków, budowli prywatnych, – działania z zakresu rewitalizacji społecznej, – zainteresowanie inwestorów zewnętrznych, m.in. zagranicznych lub z innych części Polski.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
– peryferyjne położenie, – brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego chaos przestrzenny w obrębie jednej miejscowości – chaos przestrzenny w obrębie gmin wchodzących w skład powiatu niedostosowanie nowopowstającej architektury do historycznych uwarunkowań	– wysokie koszty planowania przestrzennego, – ograniczenia wynikające z uregulowań konserwatorskich.

– liczne obszary wymagające rewitalizacji – brak parkingów, – brak zorganizowanych obszarów sprzyjających rekreacji społecznej, w tym m.in. place zabaw, wolnostojące siłownie, zagospodarowane parki i skwery	
--	--

Źródło: Opracowanie własne

6. Wizja rozwoju.

Wizja rozwoju Powiatu Bartoszyckiego określa stan docelowy, do którego władze lokalne wraz z mieszkańcami będą dążyć, wykorzystując przy tym wskazane w analizie SWOT możliwości płynące z posiadanych zasobów własnych i szans pojawiających się w otoczeniu. Stan docelowy zawarty w wizji przewiduje stworzenie warunków dla trwałego rozwoju funkcji gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych, administracyjnych, turystycznych i społeczno-kulturowych Powiatu Bartoszyckiego. Powiat Bartoszycki posiada znaczące przewagi względem sąsiednich obszarów. Można do nich zaliczyć m.in. bliskość przejścia granicznego, istotny ze względów logistycznych szlak wymiany handlowej i komunikacji, urodzajne ziemie, walory przyrodnicze jak i infrastruktura sprzyjające rozwojowi turystyki wypoczynkowej, rekreacyjnej, aktywnej oraz uzdrowiskowej.

Strategia Zróżnicowanego Rozwoju Powiatu Bartoszyckiego opracowana na lata 2001-2015 przyjęła wizję rozwoju powiatu jako:

Rozwinięty Powiat Bartoszycki – ze swoimi tradycjami, bogactwem przyrody oraz zgodnym i zasobnym społeczeństwem lokalnym.

W kontekście zidentyfikowanych problemów z jakimi zmagają się władze powiatu i jego mieszkańcy oraz analizy mocnych i słabych stron wizja określona w Strategii Rozwoju nadal jest aktualna.

7. Cele główne i szczegółowe Planu Rozwoju Powiatu Bartoszyckiego.

Wizja rozwoju, realizowana jest przez szereg celów głównych i szczegółowych. Cele główne dostarczają odpowiedzi na pytanie, jakie są oczekiwane efekty końcowe, cele szczegółowe (pośrednie) natomiast dotyczą modyfikacji lub zmiany wybranych aspektów problemu lub zjawiska. Realizacja celów szczegółowych przyczynia się do realizacji celu głównego.

Dla każdego z analizowanych w Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego aspektów określono cel główny oraz cele szczegółowe:

Aspekty	Cel główny	Cele szczegółowe
Społeczno-kulturowy	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych
		Dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnej i regionalnej gospodarki
		Wspieranie rodziny w środowisku lokalnym
		Aktywizacja społeczno-gospodarcza osób zależnych
		Zwiększenie aktywności społeczności lokalnej
		Integracja środowisk mniejszości narodowych i kulturowych
Środowiskowy	Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej sprzyjającej bezpiecznemu wykorzystaniu zasobów środowiska naturalnego	Ochrona środowisk cennych przyrodniczo
		Wzrost świadomości ekologicznej
		Budowa infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska naturalnego
Infrastrukturalny	Rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej	Poprawa stanu technicznego dróg publicznych.
		Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu
		Poprawa bezpieczeństwa na obszarze powiatu
		Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych
		Lepsze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

		Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej
Gospodarczy	Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	Rozwój nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa
		Wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i historycznego dla lepszego rozwoju gospodarczego
		Budowa i rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości
Przestrzenny	Rozwój powiatu z zachowaniem idei zrównoważonego rozwoju	Budowa jednolitego układu komunikacyjnego obszaru powiatu
		Zachowanie zrównoważonej polityki przestrzennej

Cele powiatu powstały na bazie analizy aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, uwzględniającej zidentyfikowane problemy i czynniki wewnętrzne, dające możliwości rozwoju, oraz zewnętrzne, wskazujące na szanse i zagrożenia wpływające z otoczenia.

7.1 Zadania zmierzające do realizacji celów (poprawy sytuacji na danym obszarze).

Osiągnięcie przyjętych celów nie byłoby możliwe bez planów inwestycyjnych, których realizacja będzie służyła poprawie sytuacji społeczno-gospodarczej, kulturalnej, przyrodniczej i infrastrukturalnej. Powiat Bartoszycki zakłada realizację takich działań, które w dłuższym okresie czasu przyniosą wymierne efekty i przełożą się na wzrost konkurencyjności.

Powiat Bartoszycki planuje przyjęte cele realizować m.in. poprzez następujące zadania inwestycyjne:

L.P.	Zadanie inwestycyjne z obszaru	Cel główny				
		Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej sprzyjającej bezpiecznemu wykorzystaniu zasobów środowiska naturalnego	Rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej	Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	Rozwój powiatu z zachowaniem idei zrównoważonego rozwoju
Infrastruktura komunikacyjna						
1	Przebudowa drogi powiatowej nr 1571N na długości 4,701 km wraz z budową zatok autobusowych w miejscowości Paluzy			X	X	X
2	Przebudowa dróg powiatowych nr 2609N ul. Olsztyńska i nr 2597N ul. Kościuszki w Górowie Iławeckim			X	X	X
3	Budowa przeprawy drogowo-mostowej w ciągu ulicy Poniatowskiego w Bartoszychach			X	X	X
4	Przebudowa drogi powiatowej nr 1400N na odcinku Galiny -Maszewy (etap I)			X	X	X
5	Przebudowa drogi powiatowej nr 1573N na odcinku Grzęda - Sątopy Samulewo			X	X	X
6	Przebudowa drogi powiatowej nr 1382N na odcinku Wiewiórki – Woryny			X	X	X

7	Przebudowa drogi powiatowej nr 1400N na odcinku Galiny – Maszewy (etap II)			X	X	X
8	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Tolko – Pieszkowo (etap I)			X	X	X
9	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Tolko – Pieszkowo (etap II)			X	X	X
10	Przebudowa drogi powiatowej nr 1567N na odcinku Szczurkowo – Sępapol (etap I)			X	X	X
11	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Tolko – Pieszkowo (etap III)			X	X	X
12	Przebudowa drogi powiatowej nr 1567N na odcinku Szczurkowo – Sępapol (etap II)			X	X	X
13	Przebudowa drogi powiatowej nr 1422N na odcinku Bisztynek - Jeziorany			X	X	X
14	Przebudowa drogi powiatowej nr 1357N na odcinku Górowo – Babiak			X	X	X
15	„Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej – województwo warmińsko-mazurskie” realizacja partnerskiego projektu w zakresie określonym dla Powiatu Bartoszyckiego		X	X	X	X
16	Wspieranie działań dążących do otwarcia przejścia kolejowego w Głomnie			X	X	X

17	Budowa szerokopasmowej sieci internetowej na obszarze Powiatu Bartoszyckiego	X		X	X	X
Zadania, które mogą być zrealizowane w przypadku pojawienia się dodatkowych możliwości pozyskania finansowania na działania inwestycyjne:						
18	Przebudowa drogi powiatowej nr 1420N na odcinku Prosimy – Księżno			X	X	X
19	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Tolko – Pieszkowo - Głądy			X	X	X
20	Przebudowa drogi powiatowej nr 1386N na odcinku Kicina-Piasek			X	X	X
Infrastruktura edukacyjna						
21	Wykonanie dokumentacji projektowej na budowę boiska przy Liceum Ogólnokształcącym im. S. Żeromskiego w Bartoszycach					X
22	Nowoczesna baza dydaktyczna Powiatu Bartoszyckiego – remont boiska Liceum Ogólnokształcącego im. S. Żeromskiego w Bartoszycach	X		X	X	X
23	Termomodernizacja budynku Nr 1b wraz z nadbudową łącznika przy ul. Słowackiego 1 należącego do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Bartoszycach		X	X		X
24	Wykonanie elewacji budynku 1b przy ul Słowackiego 1 należącego do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Bartoszycach		X	X		X

25	Budowa bursy szkolnej oraz remont stołówki w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. E. Orzeszkowej w Bartoszycach		X	X		X
26	Nowoczesna baza dydaktyczna Powiatu Bartoszyckiego – adaptacja budynku na salę gimnastyczną Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Kawalerów Maltańskich w Bartoszycach	X		X		X
27	Modernizacja węzła ciepłowniczego oraz rozbudowa oprogramowania do wizualizacji w związku z rozszerzeniem zakresu ogrzewania w budynku Centrum Edukacji Młodzieży przy ul. Limanowskiego w Bartoszycach		X	X		X
28	Rozwój, modernizacja i unowocześnienie kompleksu edukacyjnego Centrum Rozwoju Edukacji przy ulicy Limanowskiego w Bartoszycach	X		X	X	X
29	Unowocześnienie bazy kształcenia ponadgimnazjalnego poprzez doposażenie w niezbędne narzędzia i sprzęt	X		X	X	X
30	Projekt modernizacji instalacji CO w budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim	X		X	X	X
31	Modernizacja sieci CO w budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim	X		X	X	X
32	Wykonanie audytu energetycznego budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim		X			X

33	Wykonanie termomodernizacji lub remont elewacji i dachu budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim (w zależności od wyniku audytu energetycznego)	X	X	X		X
Infrastruktura społeczna i ochrona zdrowia						
34	Budowa dźwigu osobowego w celu poprawy udostępnienia osobowym niepełnosprawnym budynku Starostwa Powiatowego w Bartoszychach	X		X		
35	Termomodernizacja obiektów Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bartoszychach w ramach programu „System zielonych inwestycji”		X	X		X
36	Wykonanie projektów budowlanych, wykonawczych i kosztorysowych pod kątem zapewnienia ochrony przeciwpożarowej w DPS w Bartoszychach		X			X
37	Wykonanie projektu na wymianę instalacji wewnętrznej centralnego ogrzewania w Domu Pomocy Społecznej w Szczurkowie		X			X
38	Rozwój infrastruktury Domu Pomocy Społecznej w Szczurkowie		X			X
39	Utrzymanie oraz rozwój ponadpowiatowej roli Szpitala Powiatowego im. J. Pawła II w Bartoszychach poprzez poprawę infrastruktury, rozszerzenie zakresu działalności oraz jakości usług	X		X		X
40	Dostosowanie budynku Domu Pomocy Społecznej w Bartoszychach do potrzeb mieszkańców oraz wymogów przeciwpożarowych	X		X		X
41	Modernizacja windy w Domu Pomocy Społecznej w Bartoszychach	X		X		X
42	Przebudowa połaci dachowej na budynku biurowo-mieszkalnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie przy ul. Limanowskiego 11			X		X

43	Wykonanie instalacji zbiorczej SAT-RTV w budynku przy ul. Limanowskiego 11	X		X		
44	Budowa instalacji solarnej wraz z modernizacją kotłowni w Domu Pomocy Społecznej w Szczurkowie		X	X		X
45	Zmiana sposobu funkcjonowania Wielofunkcyjnej Palcówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Bartoszychach zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	X		X		
46	Remont zabytkowego budynku przy ulicy Lipowej 1 w Bartoszychach	X		X	X	X
47	Wspieranie działań dążących do przeniesienia siedziby Komendy Powiatowej Policji w Bartoszychach	X				
Przedsiębiorczość i turystyka						
48	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości powiatu jako efekt zainicjowanej przez Powiat Bartoszycki współpracy jednostek samorządu terytorialnego powiatu wraz z ich jednostkami organizacyjnymi oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszychach				X	X
49	Zagospodarowanie brzegów rzeki Łyny na cele turystyczne		X		X	X
50	Wspieranie działań dążących do utworzenia uzdrowiska na terenie gminy Górowo Iławeckie		X		X	X
51	Wspieranie działań związanych z rozwojem turystyki aktywnej – kajakowej – dążenie do otwarcia przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim na rzece Łynie		X		X	X

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Bartoszychach oraz Załącznika nr 3 do uchwały Rady Powiatu Bartoszyckiego Nr XII/63/2015 z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie zamian budżetu powiatu na 2015 r.

7.2 Planowane zadania inwestycyjne w okresie 2015-2020.

I.p.	Zadanie inwestycyjne z obszaru	Okres realizacji zadania	Instytucje i podmioty uczestniczące	Planowane nakłady finansowe w PLN	Proponowane źródła finansowania
Infrastruktura komunikacyjna					
1	Przebudowa drogi powiatowej nr 1571N na długości 4,701 km wraz z budową zatok autobusowych w miejscowości Paluzy	2015	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	3 657 402,98	dochody własne, kredyty i pożyczki, inne źródła
2	Przebudowa dróg powiatowych nr 2609N ul. Olsztyńska i nr 2597N ul. Kościuszki w Górowie Iławeckim	2015	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	644 000,63	dochody własne, inne źródła
3	Budowa przeprawy drogowo-mostowej w ciągu ulicy Poniatowskiego w Bartoszczach	2016-2020	Województwo Warmińsko-Mazurskie	24 000 000,00 zł	dochody własne, inne źródła
			Powiat Bartoszycki	3 000 000,00 zł	
			Miasto Bartoszyce	3 000 000,00 zł	
4	Przebudowa drogi powiatowej nr 1400N na odcinku Galiny -Maszewy (etap I)	2016	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
5	Przebudowa drogi powiatowej nr 1573N na odcinku Grzęda - Sątopy Samulewo	2016	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
6	Przebudowa drogi powiatowej nr 1382N na odcinku Wiewiórki – Woryny	2016	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
7	Przebudowa drogi powiatowej nr 1400N na odcinku Galiny – Maszewy (etap II)	2017	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
8	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Tolko – Pieszkowo (etap I)	2017	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła

9	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Tolko – Pieszkowo (etap II)	2018	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
10	Przebudowa drogi powiatowej nr 1567N na odcinku Szczurkowo – Sępól (etap I)	2018	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
11	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Tolko – Pieszkowo (etap III)	2019	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
12	Przebudowa drogi powiatowej nr 1567N na odcinku Szczurkowo – Sępól (etap II)	2019	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
13	Przebudowa drogi powiatowej nr 1422N na odcinku Bisztynek - Jeziorany	2020	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
14	Przebudowa drogi powiatowej nr 1357N na odcinku Górowo – Babiak	2020	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
15	„Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej – województwo warmińsko-mazurskie” realizacja partnerskiego projektu w zakresie określonym dla Powiatu Bartoszyckiego	2015	Starostwo Powiatowe w Bartoszykach	1 821 988,75	dochody własne, inne źródła
16	Wspieranie działań dążących do otwarcia przejścia kolejowego w Głównie	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszykach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
17	Budowa szerokopasmowej sieci internetowej na obszarze Powiatu Bartoszyckiego	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszykach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
Zadania, które mogą być zrealizowane w przypadku pojawienia się dodatkowych możliwości pozyskania finansowania na działania inwestycyjne:					
18	Przebudowa drogi powiatowej nr 1420N na odcinku Prosimy – Księżno	2018-2020	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
19	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Głądy – Pieszkowo	2018-2020	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
20	Przebudowa drogi powiatowej nr 1386N na odcinku Kicina-Piasek	2018-2020	Zarząd Dróg Powiatowych w Dąbrowie	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła

Infrastruktura edukacyjna					
21	Wykonanie dokumentacji projektowej na budowę boiska przy Liceum Ogólnokształcącym im. S. Żeromskiego w Bartoszycach	2016	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	40 000,00	dochody własne, inne źródła
22	Nowoczesna baza dydaktyczna Powiatu Bartoszyckiego – remont boiska Liceum Ogólnokształcącego im. S. Żeromskiego w Bartoszycach	2017-2018	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
23	Termomodernizacja budynku Nr 1b wraz z nadbudową łącznika przy ul. Słowackiego 1 należącego do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Bartoszycach	2015	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Bartoszycach	190 000,00	dochody własne, inne źródła
24	Wykonanie elewacji budynku 1b przy ul. słowackiego 1 należącego do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Bartoszycach	2015	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Bartoszycach	110 000,00	dochody własne, inne źródła
25	Budowa bursy szkolnej oraz remont stołówki w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. E. Orzeszkowej w Bartoszycach	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
26	Nowoczesna baza dydaktyczna Powiatu Bartoszyckiego – adaptacja budynku na salę gimnastyczną Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Kawalerów Maltańskich w Bartoszycach	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
27	Modernizacja węzła ciepłowniczego oraz rozbudowa oprogramowania do wizualizacji w związku z rozszerzeniem zakresu ogrzewania w budynku Centrum Edukacji Młodzieży przy ul. Limanowskiego w Bartoszycach	2015	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	40 000,00	dochody własne

28	Rozwój, modernizacja i unowocześnienie kompleksu edukacyjnego Centrum Rozwoju Edukacji przy ulicy Limanowskiego w Bartoszycach	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
29	Unowocześnienie bazy kształcenia ponadgimnazjalnego poprzez doposażenie w niezbędne narzędzia i sprzęt	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
30	Projekt modernizacji instalacji CO w budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim	2015	Zespół Szkół w Górowie Iławeckim	13 000,00	dochody własne, inne źródła
31	Modernizacja sieci CO w budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim	2016	Zespół Szkół w Górowie Iławeckim	415 000,00	dochody własne, inne źródła
32	Wykonanie audytu energetycznego budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim	2016	Zespół Szkół w Górowie Iławeckim	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
33	Wykonanie termomodernizacji lub remont elewacji i dachu budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim (w zależności od wyniku audytu energetycznego)	2016-2020	Zespół Szkół w Górowie Iławeckim	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
Infrastruktura społeczna i ochrona zdrowia					
34	Budowa dźwigu osobowego w celu poprawy udostępnienia osobom niepełnosprawnym budynku Starostwa Powiatowego w Bartoszycach	2015	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	512 910,00	dochody własne, inne źródła
35	Termomodernizacja obiektów Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bartoszycach w ramach programu „System zielonych inwestycji” oraz remont hali garażowej i zadaszenia patio	2015	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bartoszycach	1 712 630,00	dochody własne, inne źródła

36	Wykonanie projektów budowlanych, wykonawczych i kosztorysowych pod kątem zapewnienia ochrony przeciwpożarowej Domu Pomocy Społecznej w Bartoszycach	2015-2016	Dom Pomocy Społecznej w Bartoszycach	65 401,00	dochody własne
37	Wykonanie projektu na wymianę instalacji wewnętrznej centralnego ogrzewania w Domu Pomocy Społecznej w Szczurkowie	2015	Dom Pomocy Społecznej w Szczurkowie	7 000,00	dochody własne
38	Rozwój infrastruktury Domu Pomocy Społecznej w Szczurkowie	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
39	Utrzymanie oraz rozwój ponadpowiatowej roli Szpitala Powiatowego im. J. Pawła II w Bartoszycach poprzez poprawę infrastruktury, rozszerzenie zakresu działalności oraz jakości usług	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
40	Dostosowanie budynku Domu Pomocy Społecznej w Bartoszycach do potrzeb mieszkańców oraz wymogów przeciwpożarowych	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
41	Modernizacja windy w Domu Pomocy Społecznej w Bartoszycach	2015	Dom Pomocy Społecznej w Bartoszycach	350 000,00	dochody własne, inne źródła
42	Przebudowa połaci dachowej na budynku biurowo-mieszkalnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie przy ul. Limanowskiego 11	2015	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach	250 000,00	dochody własne
43	Wykonanie instalacji zbiorczej SAT-RTV w budynku przy ul. Limanowskiego 11	2015	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach	6 000,00	dochody własne
44	Budowa instalacji solarnej wraz z modernizacją kotłowni w Domu Pomocy Społecznej w Szczurkowie	2015	Starostwo Powiatowe w Bartoszycach	37 427,00	dochody własne, inne źródła

45	Zmiana sposobu funkcjonowania Wielofunkcyjnej Palcówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Bartoszczach zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszczach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
46	Remont zabytkowego budynku przy ulicy Lipowej 1 w Bartoszczach	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszczach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
47	Wspieranie działań dążących do przeniesienia siedziby Komendy Powiatowej Policji w Bartoszczach	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszczach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
Przedsiębiorczość i turystyka					
48	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości powiatu jako efekt zainicjowanej przez Powiat Bartoszycki współpracy jednostek samorządu terytorialnego powiatu wraz z ich jednostkami organizacyjnymi oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszczach	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszczach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
49	Zagospodarowanie brzegów rzeki Łyny na cele turystyczne	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszczach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
50	Wspieranie działań dążących do utworzenia uzdrowiska na terenie gminy Górowo Iławeckie	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszczach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła
51	Wspieranie działań związanych z rozwojem turystyki aktywnej – kajakowej – dążenie do otwarcia przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim na rzece Łynie	2016-2020	Starostwo Powiatowe w Bartoszczach	w trakcie kosztorysowania	dochody własne, inne źródła

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Bartoszczach oraz Załącznika nr 3 do uchwały Rady Powiatu Bartoszyckiego Nr XII/63/2015 z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie zamian budżetu powiatu na 2015 r.

8. Powiązania zadań realizowanych w ramach Planu Rozwoju Powiatu Bartoszyckiego z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy / powiatu / województwa.

Plan Rozwoju Lokalnego to dokument planistyczny, który musi być spójny z zapisami dokumentów będących podstawą polityki europejskiej, krajowej, regionalnej. Zgodność Planu Rozwoju Lokalnego ze strategicznymi dokumentami planistycznymi wyższego rzędu jest warunkiem koniecznym jego skutecznej realizacji. Poniżej wykazano zgodność zakładanych kierunków rozwoju Powiatu Bartoszyckiego z założeniami niektórych dokumentów strategicznych.

8.1 Zgodność ze strategicznymi dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi.

Odniesienie zapisów Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego na lata 2015-2020 do zapisów głównych dokumentów strategicznych opracowanych dla kraju i regionu pozwoli we właściwy sposób zrealizować cele i zadania założone w dokumentach planistycznych i programowych na różnych poziomach zarządzania i realizacji perspektywy finansowej 2014-2020. Analiza ta powinna wykazać zasadność oraz możliwości wsparcia zaplanowanych do wykonania zadań inwestycyjnych w celu wypełnienia przyjętej przez Powiat Bartoszycki wizji rozwoju.

Zapisy Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego na lata 2015-2020 są zgodne z zapisami dokumentów strategicznych Europy, Polski, województwa warmińsko-mazurskiego oraz dokumentów lokalnych i aktów prawnych. Dokumenty te określają konkretne cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań. Spójność z dokumentami strategicznymi wynika zatem z występowania zbieżnych celów i kierunków działania określonych w następujących dokumentach o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

8.1.1 Poziom europejski.

A. Strategia na rzecz inteligentnego rozwoju i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu „Europa 2020”.

Długookresowa strategia rozwoju Unii Europejskiej stanowi europejską odpowiedź na globalne wyzwania, w tym rosnącą konkurencję ze strony Stanów Zjednoczonych, Indii, Chin, zmiany klimatu oraz wyczerpujące się zasoby naturalne czy obserwowany proces starzenia się społeczeństw, który stanowi poważne zagrożenie dla europejskiego modelu socjalnego. Rosnące koszty utrzymania sektora emerytalnego i opieki zdrowotnej będą niewątpliwie stanowiły jedno z najpoważniejszych wyzwań dla krajowych systemów finansów publicznych.

Strategia "Europa 2020" opiera się na trzech współzależnych i wzajemnie uzupełniających się priorytetach, tj.:

- wzrost inteligentny,

- wzrost zrównoważony,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Określono jednocześnie 5 celów głównych, do których należą:

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%,
- poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej,
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- podniesienie poziomu zatrudnienia,
- wspieranie włączenia społecznego.

Wyznaczone cele są silnie współzależne. Wzrost stopy zatrudnienia powinien pociągać za sobą ograniczanie rozmiarów ubóstwa wśród osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.

8.1.2 Poziom krajowy.

A. „Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski” – przyjęte przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r.

Polityka rozwoju kraju powinna pełnić nadrzędną rolę w stosunku do wszystkich polityk sektorowych, dziedzinowych i regionalnych. W związku z tym przez politykę rozwoju należy rozumieć: „zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej”.

W celu realizacji na nowo zdefiniowanej polityki rozwoju podjęte będą następujące działania:

1. **Integracja wymiaru społeczno-gospodarczego i terytorialnego** jako jednej z naczelných zasad budowania systemu programowania strategicznego oraz **zapewnienie spójności wszystkich polityk sektorowych, dziedzinowych i regionalnych.**

Programowanie rozwoju społeczno-gospodarczego ma wymiar przestrzenny, niezależnie od przyjętego poziomu i organizacji systemu: krajowego, regionalnego, lokalnego. Z drugiej strony, polityka przestrzenna musi być prowadzona w sposób spójny z polityką rozwoju społeczno-gospodarczego. W związku z tym, w ramach polityki rozwoju ujmuje się element przestrzenny celem zintegrowania programowania przestrzennego z programowaniem społeczno-gospodarczym na wszystkich szczeblach programowania i na poszczególnych poziomach organizacji państwa. Pociąga to za sobą wprowadzenie aspektu przestrzennego jako równoprawnego ze społeczno-gospodarczym we wszystkich krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych (strategiach długookresowych i średniookresowych, pozostałych strategiach rozwoju oraz programach rozwoju).

Na poziomie regionów również nastąpi wzmocnienie spójności planowania społeczno-gospodarczego z planowaniem przestrzennym, poprzez wymóg równoległego

zapewnienia spójności merytorycznej strategii rozwoju województw z planami zagospodarowania przestrzennego województw.

2. Miejsce i rola polityki regionalnej w ramach polityki rozwoju oraz modyfikacja strategicznych celów polityki regionalnej w kontekście nowych wyzwań, zarówno krajowych, jak i europejskich oraz globalnych.

3. Zaangażowanie w realizację celów polityki rozwoju wszystkich szczebli administracji publicznej.

Proces realizacji polityki rozwoju w odniesieniu do poszczególnych sektorów gospodarki wyznaczają, kreują i monitorują właściwi ministrowie, stosownie do swoich zakresów działania. Obecnie proces decentralizacji nie odpowiada wyzwaniom polityki regionalnej; należałoby zatem przebadać i dostosować zakres realizowanych polityk sektorowych przez państwo i przesunąć pewne działania na poziom regionu, ograniczając stopień interwencji państwa. Rozwiązanie to byłoby zbieżne z istotą współczesnych trendów rozwojowych, jakimi są rozpraszanie monocentrycznej władzy publicznej i integrowanie zróżnicowanych zasobów zarządzanych przez różnorodnych aktorów społecznych dla potrzeb realizowania formułowanych celów. Wynika to zarówno z narastających aspiracji i krystalizujących się interesów różnorodnych podmiotów w proces ten zaangażowanych, jak i z pewnych ograniczeń administracji krajowej co do sprawnego i efektywnego sterowania procesami programowania rozwoju. Występują też oczekiwania dotyczące szerszego zakresu oraz większej skuteczności gospodarowania przez władze samorządowe na szczeblu regionu. Dzieje się tak w głównej mierze ze względu na: narastające zróżnicowanie funkcjonalne poszczególnych segmentów społecznych, autonomię i suwerenność aktorów społecznych oraz subsydiarność i regionalizację.

B. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”, określająca główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej – przyjęta przez Radę Ministrów 05.02.2013 r. (M.P. z 2013 r., poz. 121).

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest, zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) – dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Opiera się ona na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Celem głównym przedstawionych w dokumencie działań jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony, wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierównomierności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów.

Proponowane w Strategii obszary strategiczne związane są z obszarami opisanymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r. łącznie stanowią podstawowe narzędzie wdrażania Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (DSRK) do 2020 r. czyli:

I. sprawne i efektywne państwo (obszar pierwszy) – odpowiada mu obszar strategiczny trzeci DSRK;

II. konkurencyjna gospodarka (obszar drugi) – odpowiada mu obszar strategiczny pierwszy DSRK;

III. spójność społeczna i terytorialna (obszar trzeci) – odpowiada mu obszar strategiczny drugi DSRK.

Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

I. W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
- Polska Cyfrowa,
- Kapitał ludzki,
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.

II. W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

- Rozwój regionalny,
- Transport.

III. W obszarze efektywności i sprawności państwa:

- Kapitał społeczny,
- Sprawne państwo.

Dla tworzenia optymalnych warunków rozwoju w XXI wieku, państwo musi spełniać kilka krytycznych funkcji, w szczególności:

- odpowiedzialnie zarządzać finansami publicznymi;
- posiadać sprawnie funkcjonującą administrację publiczną;
- efektywnie dostarczać wysokiej jakości, pożądane usługi publiczne;
- zapewnić spójne prawo dobrej jakości, bez nadregulacji;
- posiadać sprawnie funkcjonujący wymiar sprawiedliwości;
- zapewnić obywatelowi stabilność prawną i bezpieczeństwo;
- prowadzić nowoczesną komunikację z obywatelem oraz wewnątrz administracji;
- zapewnić właściwe warunki edukacji;
- zapewnić efektywną opiekę zdrowotną i profilaktykę w kontekście nowych wyzwań demograficznych;
- odpowiedzialnie zarządzać środowiskiem naturalnym.

C. Strategie Zintegrowane:

- **Strategia Sprawne Państwo – przyjęta przez Radę Ministrów (M.P. z 2013 r., poz. 136).**

Cel główny strategii koresponduje z wyzwaniami rozwojowymi stojącymi przed organami administracji publicznej do 2020 roku. Równocześnie odpowiada na wyzwania wynikające z rosnącej konkurencji międzynarodowej, sytuacji makroekonomicznej i trendów rozwojowych, a także na potrzeby wdrażania zmian systemowych, organizacyjnych, zarządczych w celu zwiększenia skuteczności i efektywności państwa. Cel główny brzmi: **Zwiększenie skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami.**

- **Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki – przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 15.01. 2013 r. (M.P. z 2013 r., poz. 73).**

Badania, rozwój i innowacje (B+R+I) są komplementarne z działaniami mającymi na celu podniesienie jakości kapitału ludzkiego. Nowa wiedza, którą nabywają badacze, jest wykorzystywana przez nich w każdej działalności i aspekcie życia, co pozwala upowszechnić ją w kręgach akademickich i w społeczeństwie w ogóle. Powodzenie dalszych badań jest zaś uzależnione od dopływu nowych wykwalifikowanych pracowników. Także zastosowania nowych metod produkcji wymagają od pracowników nabycia nowych umiejętności oraz przyswojenia niezbędnej wiedzy. Przez **innowacyjność** gospodarki należy rozumieć zdolność i motywację podmiotów gospodarczych do ustawicznego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników prac badawczych i rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków. Innowacyjność oznacza również doskonalenie i rozwój istniejących technologii produkcyjnych, eksploatacyjnych i dotyczących sfery usług, wprowadzanie nowych rozwiązań w organizacji i zarządzaniu, doskonalenie i rozwój infrastruktury, zwłaszcza dotyczącej gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji. W odniesieniu do sektora publicznego innowacje definiowane są na wiele sposobów, m.in. jako wprowadzanie nowych usług lub zasadniczo zmienionych sposobów organizacji oraz świadczenia tych usług dla obywateli i przedsiębiorstw – z zachowaniem wysokiej jakości – w szczególności w celu sprostania wyzwaniom globalizacji i demografii.

Innowacyjność jest więc pojęciem szerokim i obecnym we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, warunkowanym przez bardzo różnorodne czynniki. Najczęściej jednak innowacje są definiowane zgodnie z podręcznikiem Oslo z 2005 r., opracowanym przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Eurostat, dotyczącym zasad gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji. Zgodnie z metodologią ww. podręcznika wyróżnia się cztery typy innowacji:

- innowacje produktowe – wprowadzenie wyrobu lub usługi, które są nowe lub znacząco udoskonalone w zakresie swoich cech lub zastosowań,
- innowacje procesowe, czyli innowacje w obrębie procesu – wdrożenie nowej lub znacząco udoskonalonej metody produkcji lub dostawy,
- innowacje marketingowe – wdrożenie nowej metody marketingowej wiążącej się ze znaczącymi zmianami w projekcie/konstrukcji produktu lub w opakowaniu, dystrybucji, promocji lub strategii cenowej,

- innowacje organizacyjne – wdrożenie nowej metody organizacyjnej w przyjętych przez firmę zasadach działania, w organizacji miejsca pracy lub w stosunkach z otoczeniem.

➤ **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie – przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 lipca 2010 r.**

Podstawą programowania i realizacji efektywnej polityki regionalnej są: analiza stanu, trendów i prognoz społeczno-gospodarczych kraju i jego regionów oraz określenie na tej podstawie najważniejszych wyzwań, przed którymi ta polityka staje w wyznaczonym horyzoncie czasowym.

Można zarysować jednocześnie kilka obszarów strategicznych wyzwań, na które polityka regionalna – wspierająca konkurencyjność regionów i zapewniająca spójność terytorialną kraju – musi odpowiedzieć za pomocą rozwiązań szczegółowych. Zalicza się do nich:

1. Lepsze wykorzystanie potencjałów najważniejszych obszarów miejskich do kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz stymulowania rozwoju pozostałych obszarów.
2. Zapewnienie spójności wewnętrznej kraju. Niedopuszczenie do nadmiernych różnicowań przestrzennych.
3. Zwiększenie potencjału do tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji.
4. Przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym oraz pełniejsze wykorzystanie zasobów pracy.

Strategiczny cel polityki regionalnej to:

Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Cel strategiczny odpowiada na wyzwania stojące przed polskimi regionami wynikające z trendów rozwojowych, jednocześnie skupiając się na wykorzystaniu potencjałów wyznaczanych w odniesieniu do różnych terytoriów tak, aby w optymalny sposób wzmacniać przewagi konkurencyjne występujące w kraju i usuwać bariery rozwojowe. Tak określony cel polityki regionalnej będzie ważnym elementem podwyższenia konkurencyjności, kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz spójności w Polsce.

Cele szczegółowe polityki regionalnej do 2020 roku.

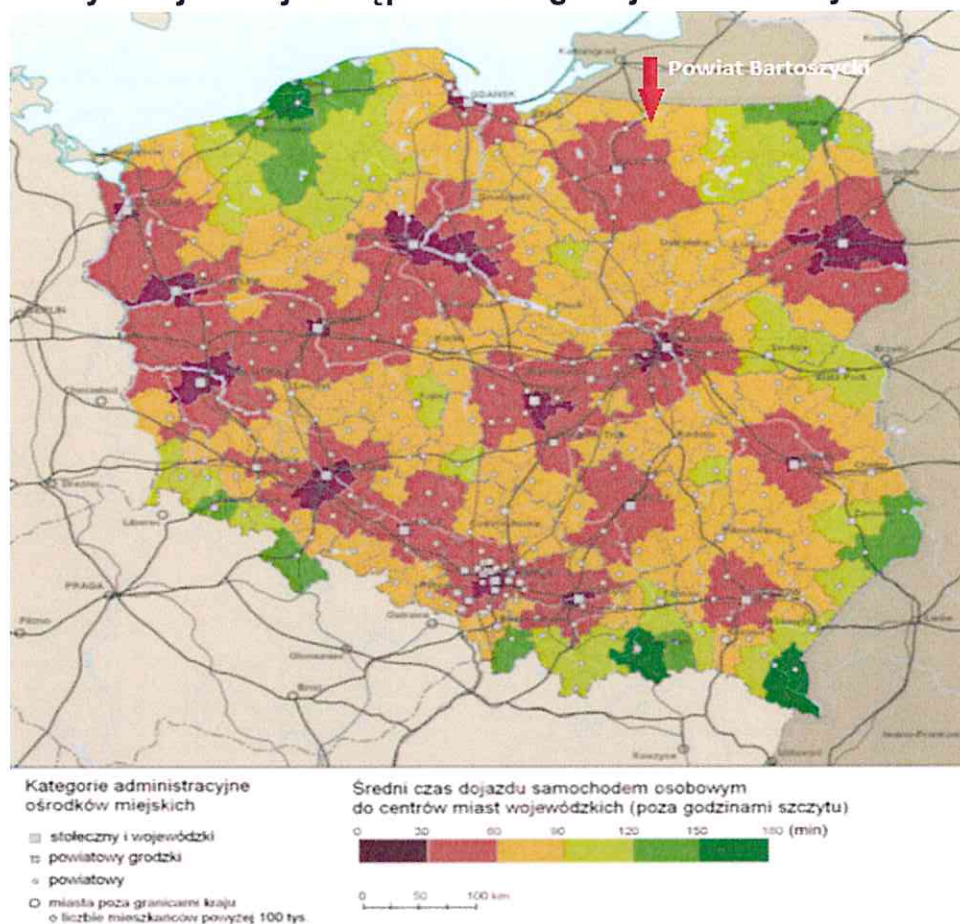
1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”).
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Analiza danych zawartych w Krajowej Strategii. tj. m.in.: dostępności drogowej do miast wojewódzkich, dostępności obszarów wiejskich do usług i dóbr publicznych, negatywnych na obszarach wiejskich wskaźników społeczno-gospodarczych,

atrakcyjności inwestycyjnej wykazuje, że obszar Powiatu Bartoszyckiego należy do obszarów będących w dość dobrej sytuacji.

Obszar Powiatu Bartoszyckiego zaliczany jest do obszarów o zadowalającym dostępie do usług i dóbr publicznych, o złej sytuacji społeczno-gospodarczej i wysokiej atrakcyjności dla działalności zaawansowanej technologicznie - co obrazują poniższe mapy:

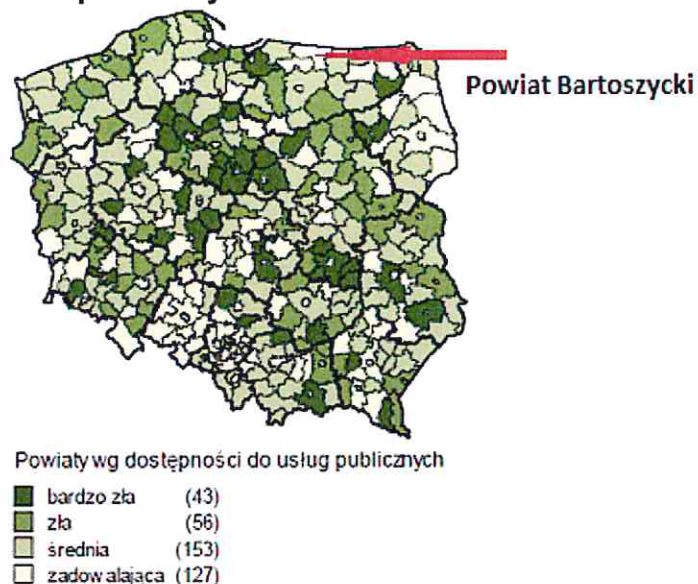
Mapa 1. Obszary o najniższej dostępności drogowej do miast wojewódzkich.

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Obszar Powiatu Bartoszyckiego zalicza się do grupy powiatów o średniej dostępności drogowej do miasta wojewódzkiego. Średni czas dojazdu do Olsztyna mieści się w przedziale 60 do 90 min.

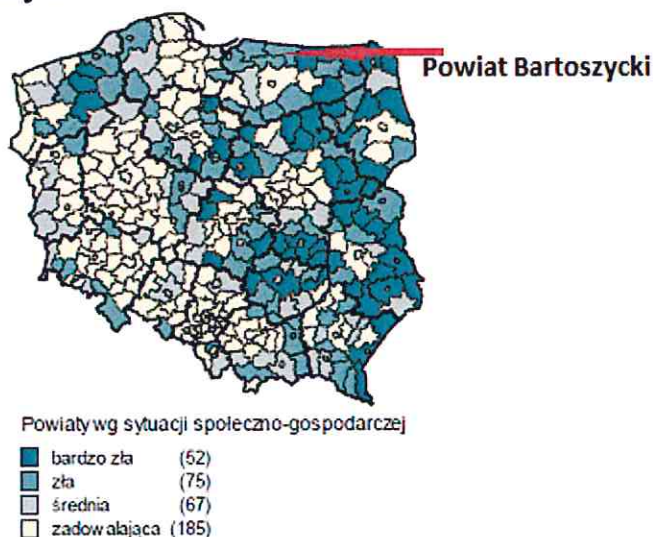
Mapa 2. Obszary wiejskie, gdzie występuje kumulacja negatywnych wskaźników dostępu do usług i dóbr publicznych.

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Obszar Powiatu Bartoszyckiego należy do obszarów o zadowalającym dostępie do usług publicznych.

Mapa 3. Obszary wiejskie, gdzie występuje kumulacja negatywnych wskaźników społeczno-gospodarczych.

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Obszar Powiatu Bartoszyckiego należy do obszarów o złej sytuacji społeczno-gospodarczej.

Mapa 4. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności zaawansowanej technologicznie.

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Obszar Powiatu Bartoszyckiego należy do grupy NUTS 3 „olsztyński”, który ma wysoką atrakcyjność inwestycyjną. Wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej powiatu powinien być analizowany wspólnie z innymi czynnikami, np. złą sytuacją społeczno-gospodarczą, niskim poziomem wykształcenia mieszkańców powiatu oraz oddaleniem od regionalnych i lokalnych rynków zbytu. Ze wspólnej analiza ww. czynników wynika, iż na wysoką atrakcyjność inwestycyjną wpływa obecność w NUTS miasta Olsztyn i powiatu olsztyńskiego, które charakteryzują się znacznie lepszą sytuacją społeczno-gospodarczą.

8.1.3 Programy operacyjne na lata 2014-2020 – możliwości uzyskania wsparcia z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji

A. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (PO IS).

Jednym z trzech priorytetów strategii Europa 2020 jest wzrost zrównoważony rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. W programie określono działania na rzecz budowy gospodarki opartej o zasadę rozwoju zrównoważonego wyraźnie wskazując, że cele środowiskowe powinny być dopełnione działaniami na rzecz zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki wzmacniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko stanowi ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w cel rozwoju zrównoważonego określony w głównym dokumencie kierunkowym dla polityki spójności, jakim jest strategia Europa 2020. Zgodnie z powyższym dokumentem, działania wynikające z programu operacyjnego będą zmierzać do budowy podstaw gospodarki niskoemisyjnej, promowania dostosowania do zmian

klimatu, ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywnego wykorzystywania zasobów oraz promowania zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastrukturalnych sieciowych. Cele Europa 2020 przekładają się operacyjnie na pakiet 10 zintegrowanych wytycznych dla działań dotyczących gospodarki oraz zatrudnienia oraz 7 inicjatyw o charakterze flagowym. Wsparcie wzrostu zrównoważonego wpisuje się zwłaszcza w wytyczną nr 5. Bardziej efektywne korzystanie z zasobów i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, oraz następujące inicjatywy flagowe: Europa efektywnie korzystająca z zasobów, Unia innowacji oraz Polityka przemysłowa w erze globalizacji.

Celem głównym programu operacyjnego jest: **Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.**

Cel główny programu został oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

- czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii;
- adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie;
- konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastrukturalnych sieciowych, co zwiększa konkurencyjność polskiej gospodarki i gospodarki całej UE.

B. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) powstał w odpowiedzi na potrzeby reform i zmian systemowych w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego i dobrego rządzenia. Celem POWER jest wzmocnienie wybranych polityk publicznych realizujących cele strategii Europa 2020. Kształt Programu i jego zakres wynika z doświadczeń z realizacji programów operacyjnych w poprzednich perspektywach finansowych: 2004-2006 oraz 2007-2013 i stanowi kontynuację logiki przyjętej w realizacji przedsięwzięć z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w Polsce.

Logika powyższa dotyczy takiego umiejscowienia interwencji EFS w poszczególnych obszarach, by miała ona optymalny efekt. Przyjęta logika zakłada zatem, że na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku, natomiast krajowy program operacyjny będzie się koncentrował na poprawie ram funkcjonowania poszczególnych polityk sektorowych. Zgodnie z powyższym Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę;
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia strategii Europa 2020 i krajowych programów reform;
- realizację działań nietypowych, innowacyjnych, ponadnarodowych, prowadzących do wypracowania rozwiązań dotąd niestosowanych w celu ich przetestowania przed przejściem do fazy wdrożenia powszechnego, które w większości przypadków będzie miało miejsce na poziomie regionalnym;

- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej;
- realizację działań ukierunkowanych na osoby młode w wieku od 15-24 roku życia na rynku pracy, służących wdrożeniu inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych i gwarancji dla młodzieży.

C. Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020.

Ze względu na specyfikę sytuacji społeczno-gospodarczej, Polska Wschodnia jest obszarem szczególnego zainteresowania polityki regionalnej, wymagającym podejmowania dodatkowych działań, umożliwiających nadrobienie zapóźnień i zdyktowanie rozwoju.

Program Operacyjny Polska Wschodnia (PO PW) jako dodatkowy instrument wsparcia finansowego rozwoju gospodarczego i społecznego dedykowany jest wyłącznie 5 województwom Polski Wschodniej, tj. lubelskiemu, podlaskiemu, podkarpackiemu, świętokrzyskiemu i warmińsko-mazurskiemu. Będzie wzmacniał (efekt synergii) i uzupełniał (zgodnie z zasadą komplementarności interwencji) oddziaływanie wsparcia realizowanego w ramach regionalnych i krajowych programów operacyjnych europejskiej polityki spójności, z których będą finansowane zasadnicze przedsięwzięcia rozwojowe.

Wizja strategiczna dla Polski Wschodniej koncentruje się na trzech szansach rozwojowych, które w największym stopniu mogą przyczynić się w średnim okresie do poprawy wydajności pracy, a w efekcie – do poprawy pozycji rozwojowej i konkurencyjnej makroregionu. Te szanse to:

- systematyczne podnoszenie poziomu innowacyjności makroregionalnej gospodarki, bazujące na endogenicznych wiodących specjalizacjach gospodarczych;
- aktywizacja zasobów pracy i podniesienie jakości kapitału ludzkiego i społecznego;
- budowanie intensywnych powiązań społeczno-gospodarczych z lepiej rozwiniętym otoczeniem, dla których warunkiem niezbędnym jest zintegrowana i efektywna infrastruktura powiązań komunikacyjnych zewnętrznych i wewnętrznych oraz rozbudowana i zmodernizowana infrastruktura elektroenergetyczna.

Celem głównym interwencji programu PO PW w latach 2014 – 2020 jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez koncentrację działań programu na:

- wsparciu w obszarze innowacyjności i B+R,
- wsparciu tworzenia warunków sprzyjających powstawaniu MŚP w Polsce Wschodniej,
- wsparciu konkurencyjności przedsiębiorstw, w szczególności poprzez internacjonalizację,
- wsparciu w zakresie poprawy efektywności układów transportowych miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych,
- wsparciu w zakresie zwiększenia spójności wewnętrznej makroregionu, w zakresie infrastruktury transportowej.

Tabela transpozycji priorytetów inwestycyjnych na działania /poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych

Nr działania	Nr poddziałania	Nr Celu tematycznego	Nr Priorytet inwestycyjny
Oś priorytetowa I: Przedsiębiorcza Polska Wschodnia			
Działanie 1.1 Platformy startowe dla nowych pomysłów	Poddziałanie 1.1.1 Platformy startowe dla nowych pomysłów	3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP	3a promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.
	Poddziałanie 1.1.2 Rozwój startupów w Polsce Wschodniej		3b opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia.
Działanie 1.2 Internacjonalizacja MŚP	nd		3c wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług.
Działanie 1.3 Ponadregionalne powiązania kooperacyjne	Poddziałanie 1.3.1 Wdrażanie innowacji przez MŚP		
Działanie 1.4 Wzór na konkurencję	Poddziałanie 1.3.2 Tworzenie sieciowych produktów przez MŚP		
	nd		
Oś priorytetowa II: Nowoczesna Infrastruktura Transportowa			
Działanie 2.1 Zrównoważony transport miejski	nd	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4e promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności

			dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.
Działanie 2.2 Infrastruktura drogowa	nd	7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7b zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.
Oś priorytetowa III: Ponadregionalna Infrastruktura Kolejowa			
Działanie 3.1 Infrastruktura kolejowa	nd	7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7d rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.
Oś priorytetowa IV: Pomoc Techniczna			
Działanie 4.1 Wsparcie procesu wdrażania oraz promocja Programu	nd	Nd	nd

D. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020.

Ograniczenie dystansu rozwojowego pomiędzy Polską a wysoko rozwiniętymi państwami UE przy jednoczesnym zapewnieniu stabilnego rozwoju, wymaga prowadzenia polityki rozwoju stymulującej wzrost gospodarczy oparty na poprawie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki kraju i regionów. Przykłady krajów wysokorozwiniętych pokazują, że dalszy wzrost dobrobytu może zostać osiągnięty dzięki wykorzystaniu potencjałów związanych z kreatywnością i przedsiębiorczością społeczeństwa oraz umiejętnością współpracy. Konieczne jest zatem przejście od koncentracji na „wzroście ilościowym” w kierunku budowy gospodarki opartej na wiedzy.

Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej stworzenie w Polsce otoczenia biznesu sprzyjającego innowacjom powinno być jednym z priorytetowych kierunków interwencji, finansowanych z Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w perspektywie 2014-2020. Celem głównym Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (PO IR) będzie wspieranie innowacyjności i konkurencyjności polskiej gospodarki, wyrażające się głównie zwiększeniem nakładów prywatnych na badania i rozwój (B+R), w szczególności poprzez:

- wsparcie przedsiębiorstw w obszarach innowacyjności i działalności badawczo-rozwojowej,
- podniesienie jakości i interdyscyplinarności badań naukowych,
- zwiększenie stopnia komercjalizacji oraz umiędzynarodowienia badań naukowych.

Cel ten zostanie osiągnięty przez koncentrację działań programu – zgodnie z podejściem tzw. inteligentnych specjalizacji – na:

- podniesieniu jakości badań oraz pozycji krajowych jednostek naukowych w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej,
- wzmacnianiu powiązań między nauką i potrzebami rynku oraz przedsiębiorstwami,
- rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw,
- wsparciu działań odpowiadających na potrzebę pogodzenia wzrostu gospodarczego i poprawy wyników ekonomicznych przy jednoczesnym ograniczeniu wykorzystania zasobów (w tym także energii, wody i surowców mineralnych) i zmniejszeniu presji na środowisko.

Wsparcie ze środków PO IR będzie skoncentrowane na projektach realizowanych w obszarach inteligentnych specjalizacji, czyli w wybranych dziedzinach nauki i gospodarki, stanowiących potencjał rozwojowy kraju i regionów.

E. Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020.

Celem programu jest wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju. Zgodnie z Umową Partnerstwa, jako fundamenty te

przyjęto: szeroki dostęp do szybkiego internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

W oparciu o wyniki przedsięwzięć diagnostycznych można wyróżnić kilka kluczowych podobszarów, na których powinna się skupić pomoc udzielana w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Są to:

- a) Funkcje „horyzontalne”, w tym:
 - upowszechnienie i poprawa funkcjonalności głównego mechanizmu potwierdzania tożsamości obywatela w elektronicznych kontaktach z administracją, w tym za pośrednictwem urządzeń mobilnych,
 - poprawa jakości danych w rejestrach publicznych i podniesienie zdolności rejestrów publicznych do wzajemnej wymiany danych,
 - optymalizacja wydatków na infrastrukturę (poprzez m.in. wykorzystanie technologii chmury obliczeniowej),
 - rozwój funkcjonalności oraz niezawodności centralnego punktu dostępu do e-usług publicznych.
- b) Dziesięć kluczowych obszarów e-usług publicznych – rynek pracy, ubezpieczenia i świadczenia społeczne, ochrona zdrowia, prowadzenie działalności gospodarczej, wymiar sprawiedliwości i sądownictwo, prezentacja i udostępnianie danych przestrzennych i statystycznych, podatki i cła, sprawy administracyjne, zamówienia publiczne, bezpieczeństwo i powiadamianie ratunkowe.
- c) Poprawa dostępu do informacji sektora publicznego i możliwości ich ponownego wykorzystania.
- d) Cyfryzacja procesów wewnętrznych w administracji dla poprawy obsługi klienta zewnętrznego.

F. Program Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Europa Środkowa.

Celem programu jest współpraca ponad granicami, która zmieniając miasta i regiony, uczyni je lepszymi miejscami do życia i pracy. Dzięki uwzględnieniu potrzeb wspólnych dla większości lub wszystkich regionów objętych wsparciem, program może lepiej służyć osiągnięciu efektów niż działania podejmowane jedynie na szczeblu krajowym. W ramach projektów mogą współpracować instytucje publiczne i prywatne (posiadające osobowość prawną) oraz instytucje międzynarodowe.

Tematyka programu obejmuje innowacje i zwiększenie konkurencyjności, strategię niskoemisyjną, zasoby naturalne i kulturowe oraz powiązania transportowe. Najwięcej pieniędzy przeznaczono na priorytet 1 (Współpraca w dziedzinie innowacyjności dla podniesienia konkurencyjności) oraz priorytet 3 (Współpraca w dziedzinie zasobów naturalnych i kulturowych).

Program wspiera działania o charakterze miękkim, które mają znaczenie ponadnarodowe i tworzą trwałe rezultaty. Możliwa jest jednak realizacja inwestycji o charakterze pilotażowym lub demonstracyjnym. Projekty koncentrujące się

wyłącznie na współpracy akademickiej bądź badaniach naukowych czy też na networkingu i wymianie doświadczeń, które nie przekładają się na konkretne i trwałe rezultaty, nie będą finansowane.

Przykładowe produkty projektu, które muszą znaleźć praktyczne zastosowanie to m.in.: plany działań i rozwoju, modele współpracy, studia wykonalności, pilotażowe wdrożenia, rekomendacje dla decydentów i praktyków w danej dziedzinie. Programem zarządza Miasto Wiedeń, Wspólny Sekretariat mieści się także w Wiedniu.

Obszar wsparcia to: Austria, Chorwacja, Czechy, Polska, Słowacja, Słowenia, Węgry, wybrane regiony Niemiec, wybrane regiony Włoch.

G. Program Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg Europa

Celem programu jest wzmacnianie efektywności polityki spójności poprzez zachęcanie do wymiany doświadczeń między podmiotami regionalnymi w zakresie celów tematycznych (władze i instytucje publiczne, podmioty prawa publicznego, podmioty prywatne o charakterze non-profit). Program w szczególności przyczynia się do transferu dobrych praktyk głównie do krajowych i regionalnych programów operacyjnych, a w uzasadnionych wypadkach także do programów celu Europejska Współpraca Terytorialna.

Instytucje z różnych części Europy mogą współpracować (w formie warsztatów, wymiany personelu, wizyt studyjnych) nad wybraną dziedziną polityki regionalnej (np. zarządzaniem klastrami, tworzeniem warunków dla rozwoju innowacyjności, wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego dla rozwoju ekonomicznego). Rezultatem przedsięwzięcia może być opracowanie koncepcji nowego projektu do sfinansowania ze środków programów regionalnych lub krajowych oraz zmiany w systemie zarządzania nimi w regionie.

Tematyka programu obejmuje: badania i innowacje, konkurencyjność MŚP, wspieranie gospodarki niskoemisyjnej, ochronę środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami.

Programem zarządza francuski region Nord-Pas de Calais, Wspólny Sekretariat mieści się w Lille (Francja). Współpracę mogą podejmować instytucje z obszaru całej Unii Europejskiej oraz Norwegii i Szwajcarii.

H. Program współpracy transgranicznej Polska –Rosja 2014-2020

W ramach programu Polska –Rosja 2014-2020 będą mogły być realizowane projekty dotyczące czterech obszarów.

promocji kultury lokalnej oraz zachowanie dziedzictwa historycznego (np. zachowywanie tradycyjnych rzemiosł, promocje miejsc turystycznych oraz projekty związane z infrastrukturą turystyczną np. ścieżki rowerowe, czy edukacyjne),

ochrony środowiska, dostosowania do zmian klimatu oraz łagodzenia skutków zmian klimatu. W ramach niego będzie można m.in. inwestować w infrastrukturę służącą oczyszczaniu wody, czy redukcji zanieczyszczeń powietrza. W tym obszarze

zawarto też wspólne działania w celu ochrony obszarów przybrzeżnych, w tym efektywne zarządzanie Morzem Bałtyckim i jego zasobami,

działania na rzecz dostępności regionów, rozwoju trwałego i odpornego na klimat transportu oraz sieci i systemów komunikacyjnych. Dotyczy to m.in. tworzenia sieci szerokopasmowych,

promocja zarządzania granicami oraz bezpieczeństwem na granicach" i będą z tej puli dofinansowywane projekty służące m.in. rozwojowi i modernizacji infrastruktury na przejściach granicznych.

Nabory wniosków w ramach programu Polska-Rosja będą ogłaszane niezwłocznie po podpisaniu umowy finansowej pomiędzy Rosją a Komisją Europejską. Przewiduje się, że pierwszy nabór może ruszyć w drugiej połowie 2016 r. lub na początku 2017 r.

8.1.4 Poziom regionalny.

A. Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2020.

Cel główny strategii rozwoju województwa brzmi:

Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy.

Spójność ta była stawiana jako cel rozwoju województwa już w 2000 roku. Cel ten pozostaje aktualny.

Konieczność nadrobienia dystansu, jaki dzieli Warmię i Mazury od innych regionów Europy, udokumentowano w części strategii poświęconej syntetycznej diagnozie problemów.

Poprawa spójności wewnętrznej województwa warmińsko-mazurskiego oznacza wyrównywanie dysproporcji rozwojowych we wszystkich aspektach: ekonomicznym, przestrzennym i społecznym. Dotyczy to warunków rozwoju przedsiębiorczości i promocji, **tworzenia nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej** oraz warunków do zdobywania współczesnej wiedzy. Całość tych działań ukierunkowanych będzie na powstawanie miejsc pracy i zmniejszenie bezrobocia oraz poprawę poziomu życia mieszkańców zarówno miast, jak i wsi.

Priorytety strategiczne są obszarami, w których podejmowane będą działania zmierzające do osiągnięcia celu głównego strategii. Strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego w horyzoncie 2020 r. wskazuje trzy priorytety, które w szerokim rozumieniu obejmują całość zjawisk społeczno-gospodarczych włącznie z relacjami ze środowiskiem przyrodniczym:

- **Priorytet 1 - Konkurencyjna gospodarka**, w tym cele operacyjne:

- Wzrost konkurencyjności firm,
- Wzrost liczby miejsc pracy,
- Skuteczny system pozyskiwania inwestorów zewnętrznych,

- Wspieranie systemu produkcji i promocja wytwarzanej w regionie żywności wysokiej jakości,
- Wzrost potencjału turystycznego,
- Wzrost konkurencyjności usług dla starzejącego się społeczeństwa,
- Wzrost potencjału instytucji otoczenia biznesu,
- Tworzenie społeczeństwa informacyjnego,
- Doskonalenie administracji;
 - **Priorytet 2 - Otwarte społeczeństwo**, w tym cele operacyjne:
 - Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy,
 - Różnorodna i dostępna edukacja,
 - Rozwój społeczeństwa obywatelskiego,
 - Wysoki poziom zabezpieczenia i dostępności usług medycznych,
 - Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego,
 - Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego sprzyjającego integracji oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu,
 - Wzrost dostępności mieszkań,
 - Wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej,
 - Poprawa jakości i ochrona środowiska;
 - **Priorytet 3 - Nowoczesne sieci**, w tym cele operacyjne:
 - Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności,
 - Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii,
 - Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej.

B. Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020.

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020 (RPO WiM) jest dokumentem planistycznym o charakterze wykonawczym, którego cele (główny i szczegółowy) wynikają wprost z podstawowego planu rozwojowego regionu, jakim jest „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020”. Uwzględnia on także cele Unii Europejskiej na poziomie regionalnym i jest instrumentem powielającym kierunki rozwoju i cele strategiczne określone w dokumentach unijnych.

Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2014-2020 osiągane będą poprzez realizację działań w dziesięciu osiach priorytetowych. Ocenę zgodności celów Planu Rozwoju Powiatu Bartoszyckiego z celami RPO WiM na lata 2014-2020 (z uwagi na planowane ubieganie się o wsparcie inwestycji głównie na poziomie regionalnym) przedstawiono w poniższej tabeli:

Ocena zgodności celów Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego z celami Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2014-2020

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Cele szczegółowe	Przykładowe projekty możliwe do realizacji w ramach RPO WiM 2014-2020	Cele Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego	Stopień zgodności i
OŚ PRIORYTETOWA 1 INTELIGENTNA GOSPODARKA WARMII I MAZUR					
1. Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	Pi 1a Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększenie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy	Zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej	Tworzenie nowoczesnej infrastruktury badawczej	-	brak
	Pi 1b Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych,	Wzrost innowacyjności firm w obszarach inteligentnych specjalizacji dzięki działalności badawczo-rozwojowej	- własna działalność badawczo-rozwojowa (B+R) przedsiębiorstw; * tworzenie i rozwój infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach (w tym centra badawczo-rozwojowe); * wsparcie prac B+R firm; (w tym wsparcie uzyskania praw wyłącznych dla własnych rozwiązań technicznych); - zakup usług B+R oraz wykorzystanie w przedsiębiorstwach wyników badań/ rozwiązań technologicznych wypracowanych z sektorem naukowym; * bon na nawiązanie współpracy – projekty mające na celu zakup usług B+R, doradczych oraz	Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	średni

	ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu	technologii, * bon na rozwój współpracy poprzez projekty B+R – rozwój nowych lub udoskonalenie obecnie oferowanych i wykorzystywanych produktów/ usług/ technologii, przygotowanie do uzyskania akredytacji i certyfikacji, proces akredytacji i certyfikacji oraz proces uzyskiwania ochrony praw własności intelektualnej, z wyłączeniem kosztów postępowań sądowych, * kontrakt B+R – wsparcie dużych przedsiębiorzeń badawczo-rozwojowych do etapu pierwszej produkcji włącznie. - wsparcie wspólnych przedsięwzięć grup przedsiębiorstw związanych z prowadzeniem prac B+R. - profesjonalizacja usług ośrodków innowacji na rzecz rozwoju regionalnych inteligentnych specjalizacji (w tym w ograniczonym zakresie rozwój niezbędnej infrastruktury m.in. w przypadku rozszerzania działalności o nowe usługi),		
3. Wzmocnienie konkurencyjności MŚP	Pi 3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości	Lepsze warunki do rozwoju MŚP	- Wspieranie inkubowania przedsiębiorstw, - Wsparcie finansowe dla firm w początkowej fazie rozwoju (w szczególności opartych o innowacyjne pomysły) wraz ze wsparciem doradczym, mentorskim i szkoleniowym jako element przygotowania do funkcjonowania na rynku, - Tworzenie nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego (w tym na obszarach powojennych – nie pozostających w zasobach Agencji Mienia Wojskowego ani żadnej innej instytucji)	Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości średni

			zarządzającej terenami wojskowymi, poprzemysłowych, kolejowych i popegeerowskich); uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych, uzbrojenie terenów inwestycyjnych w media, budowa lub modernizacja układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego, kampanie promocyjne (jako integralny element projektu), - wsparcie doradcze i szkoleniowe podmiotów wspierających przedsiębiorczość zarządzających parkami przemysłowymi, naukowo-technologicznymi, inkubatorami przedsiębiorczości, ośrodków innowacji (w oparciu o zidentyfikowane potrzeby instytucji), - usługi doradcze i szkoleniowe zwiększające zdolność MSP do budowania oraz wzrostu przewagi konkurencyjnej na rynku (szeroki, otwarty katalog możliwych usług dla biznesu, możliwość realizacji usług na terenie całego kraju) – świadczone w oparciu o podejście popytowe, - przygotowanie i świadczenie pakietowych usług służących podniesieniu innowacyjności firm (w ramach tego typu przedsięwzięć również promocja rozwoju technologicznego i innowacyjności) w tym inwestycje w infrastrukturę wyłącznie w celu świadczenia nowych usług,		
	Pi 3b Opracowanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia	Nowe modele biznesowe w przedsiębiorstwach województwa warmińsko-	- Wsparcie inwestycyjne rozwoju przedsiębiorstw związanego z internacjonalizacją , - wsparcie MŚP w tworzenie nowych modeli biznesowych w zakresie pakietowania produktów i usług, w tym ¹⁶⁰ opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych (ICT), m.in. tworzenie	Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	dobry

			mazurskiego	systemu mazurskich kart turystycznych w systemie „sail pass”, - wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych do rozszerzenia działalności firmy, wejścia na nowe rynki oraz usprawnienie procesów zarządczych, - promocja gospodarcza regionu (projektu sieciowe). - wdrożenia wyników prac badawczo-rozwojowych własnych i wypracowanych we współpracy z sektorem naukowo-badawczym, dostosowanie do wdrożenia i wdrożenie zakupionych rozwiązań technologicznych, - inwestycje w nowoczesne maszyny i sprzęt produkcyjny, ewentualnie wraz z niezbędną infrastrukturą, - rozwój produktów i usług opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych (TIK) oraz wprowadzanie procesów modernizacyjnych, - wprowadzanie innowacji produktowych i procesowych, - wsparcie MŚP w budowaniu przewag konkurencyjnych opartych na odtwarzaniu gospodarczego dziedzictwa regionu.	Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości średni	
		Pi 3c Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	Zwiększenie zastosowania innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach			
OŚ PRIORYTETOWA 2 KADRY DLA GOSPODARKI						
10.	Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i	Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz	Zwiększenie dostępności i jakości edukacji przedwczesnej w województwie warmińsko-	- tworzenie nowych miejsc przedszkolnych, - dofinansowanie udziału dzieci w edukacji przedszkolnej, - wyrównywanie stwierdzonych deficytów w edukacji przedszkolnej (np. zajęcia z logopedą, psychologiem, pedagogiem i terapeutą itp.), wspieranie kompetencji kluczowych dzieci w zakresie porozumiewania się w językach obcych	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego dobry	

uczenia się przez całe życie	kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	mazurskim	oraz kompetencji społecznych, inicjatywności, przedsiębiorczości i kreatywności, doposażenie placówki, - wsparcie nauczycieli w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego jako element wsparcia przedszkola/ placówki.	Rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej	Dobry
		Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwój zindywidualizowanego podejścia do ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	dobry	
		PI 10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i	Rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej	Dobry	
		- kształcenie kompetencji kluczowych uczniów (nauki ścisłe, w tym: ICT, matematyczno-przyrodniczych, języków obcych) oraz postaw/umiejętności niezbędnych na rynku pracy (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej), - tworzenie warunków dla nowoczesnego nauczania - tzw. nauczanie eksperymentalne, w tym wyposażenie pracowni matematyczno-przyrodniczych, - rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie stosowania TIK w ramach kontynuacji działań rządowego programu „Cyfrowa szkoła”, - zapewnienie zindywidualizowanego podejścia do uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. - wsparcie nauczycieli w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego jako element wsparcia szkoły/placówki oświatowej, - działania z obszaru doradztwa zawodowego.	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	dobry	

	kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	zakresie języków obcych, ICT oraz zarządzania projektem			
	PI 10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	Zwiększenie zatrudnialności uczniów szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w szczególności poprzez poprawę jakości kształcenia zawodowego	- Programy współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym (pracodawcami/organizacjami pracodawców, instytucjami rynku pracy oraz uczelniami wyższymi) poprzez: * organizację kształcenia praktycznego (staże/praktyki) dla uczniów w rzeczywistych warunkach pracy, * wyposażenie uczniów i słuchaczy w specjalistyczne kwalifikacje/umiejętności (kwalifikacyjne kursy zawodowe, szkolenia/kursy powiązane bezpośrednio z danym sektorem/branżą) oraz kompetencje miękkie niezbędne na rynku pracy ułatwiające wejście na rynek absolwentom, * modernizację/dopasowanie metod i treści kształcenia i szkolenia do zapotrzebowania rynku pracy,	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego Rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej	wysoki wysoki

			zawodu (np. praktyki i staże w przedsiębiorstwach) oraz studia podyplomowe i inne formy doskonalenia zawodowego. - Tworzenie i/lub rozwój ukierunkowanych branżowo centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego lub innych jednostek organizacyjnych realizujących tego samego typu zadania, - Przygotowanie i realizacja wysokiej jakości usług poradnictwa edukacyjno-zawodowego w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie zawodowe.		
		Dostosowanie kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych do potrzeb rynku pracy	- Kompleksowe wsparcie osób dorosłych w podnoszeniu poziomu kompetencji i umiejętności zawodowych.	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	dobry
OŚ PRIORYTETOWA 3 CYFROWY REGION					
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK	Pi 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia	Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych w podmiotach świadczących usługi publiczne	- rozwój e-usług, w tym m.in: * rozwój systemów informacji przestrzennej: np. rozwój i integracja istniejących platform GIS, digitalizacja, harmonizacja i uzupełnienie zasobów geodezyjno-kartograficznych, inteligentne przewodniki, mapy zagrożeń i ryzyk; * rozwój zasobów treści cyfrowych poprzez digitalizację, udostępnianie i przechowywanie zasobów kulturowych, naukowych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego/lokalnego; * e-administracja: np. zintegrowanie wewnętrznych systemów obsługi/zarządzania podmiotów świadczących usługi publiczne w województwie,	Rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej	wysoki

			tworzenie systemów zarządzania zasobami ludzkimi, tworzenie narzędzi elektronicznej obsługi działalności gospodarczej; * e-zdrowie: tworzenie e-usług placówek ochrony zdrowia, cyfryzacja ich dokumentacji medycznej, wprowadzanie systemów udostępniania zasobów cyfrowych o zdarzeniach i rejestrów medycznych przy współpracy z cyfrowymi ogólnopolskimi rejestrami medycznymi (tzw. platformami P1 oraz P2); - wsparcie szkoleniowe w zakresie rozwoju usług opartych o TIK jako element uzupełniający projektów		
OŚ PRIORYTETOWA 4 EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA					
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	Pi 4a Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych		Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie energetyczny m regionu.	- wytwarzanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej lub na potrzeby własne podmiotów, - efektywna dystrybucja ciepła z odnawialnych źródeł energii (OZE), m.in. geotermia, pompy ciepła, kotłownie, - działania informacyjno-edukacyjne promujące wykorzystanie OZE wyłącznie jako element uzupełniający projektów, - budowa/modernizacja sieci dystrybucyjnych umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego – projekty realizowane przez OSD (operator systemu dystrybucyjnego) oraz infrastruktury magazynowej.	Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej sprzyjającej bezpiecznemu wykorzystaniu zasobów środowiska naturalnego wysoki
	Pi 4b Promowanie efektywności energetycznej i korzystania	Zwiększenie efektywności w	- zwiększenie efektywności energetycznej MŚP, modernizacja instalacji / technologii w celu zmniejszenia zużycia energii cieplej, elektrycznej		

	z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	przedsiębiorstwach	lub wody; projekty dotyczące odzyskiwania energii cieplnej (np. z procesów przemysłowych, z produkcji energii); - wdrażanie systemów zrównoważonego zarządzania energią; - audyty energetyczne MŚP (wyłącznie jako element kompleksowy projektów wymienionych powyżej). - kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej/ wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne (m.in. ocieplenie budynku, wymiana okien i drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła) przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja OZE, instalacja systemów chłodzących, w tym również OZE), - audyty energetyczne dla sektora mieszkaniowego i publicznego (wyłącznie jako element projektów kompleksowej modernizacji, opisanych powyżej), - instalacja inteligentnych systemów zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej/budynkach mieszkaniowych w oparciu m.in. o technologie TIK (wyłącznie jako element projektów kompleksowej modernizacji, opisanych powyżej).		
	Pi 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym	Zwiększona efektywność energetyczna budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej	- kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej/ wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne (m.in. ocieplenie budynku, wymiana okien i drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła) przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja OZE, instalacja systemów chłodzących, w tym również OZE), - audyty energetyczne dla sektora mieszkaniowego i publicznego (wyłącznie jako element projektów kompleksowej modernizacji, opisanych powyżej), - instalacja inteligentnych systemów zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej/budynkach mieszkaniowych w oparciu m.in. o technologie TIK (wyłącznie jako element projektów kompleksowej modernizacji, opisanych powyżej).	Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej sprzyjającej bezpiecznemu wykorzystaniu zasobów środowiska naturalnego	wysoki
	Pi 4g Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło	Zwiększone wytwarzanie energii w wysokosprawnej kogeneracji	- budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji / trigeneracji, - budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE,		

	użytkowe			- budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku, której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji / trigeneracji, - budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej i energetycznej. - budowa/przebudowa infrastruktury transportu publicznego (np. P&R, budowa buspasów oraz zintegrowanych przystanków przesiadkowych pomiędzy różnymi rodzajami transportu, sygnalizacja wzbudzana, drogi rowerowe, „Ekomobilny Miejski Obszar Funkcjonowania (MOF)”), zgodnie ze strategiami miejskimi obejmującymi ograniczenie emisyjności w transporcie, - budowa, przebudowa dróg w obszarach funkcjonalnych Olsztyna („Mobilny MOF”), Elbląga i Elku związanych ze zrównoważoną mobilnością miejską (jako element Strategii zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT) lub ZIT “ (bis), - zakup, modernizacja niskoemisyjnego taboru, - wymiana oświetlenia miejskiego na energooszczędne, - wdrażanie systemów informacji i zarządzania ruchem (jako element projektów wskazanych powyżej), - działania informacyjne promujące transport zbiorowy jako element uzupełniający projektów.	-	brak
OŚ PRIORYTETOWA 5 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW						
6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie	Pi 6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia	Zwiększony udział odpadów zebranych	- kompleksowe projekty skierowane na poprawę gospodarki odpadami przez zapobieganie powstawaniu odpadów, promowanie ponownego użycia, wdrażanie technologii odzysku, w tym	Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej	sprzyjającej bezpiecznemu wykorzystaniu zasobów	wysoki

efektywnego gospodarowania zasobami	zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	selektywnie	recyklingu i ostatecznego unieszkodliwiania odpadów, - kompleksowa poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi, - tworzenie przez gminy punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (szkło, metale, papier, tworzywa sztuczne) oraz punktów dobrowolnego gromadzenia odpadów, - działania informacyjno-edukacyjne promujące segregację odpadów jako element uzupełniający projektów.	środowiska naturalnego	
	Pi 6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych,	Więcej oczyszczonych ścieków i lepsza jakość wody	- kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, w tym wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni, wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi, - kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków na terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków, które pozwolą na osiągnięcie pełnej zgodności aglomeracji	Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej sprzyjającej bezpiecznemu wykorzystaniu zasobów środowiska naturalnego	wysoki

określonych przez państwa członkowskie

wskazanych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) z wymogami dyrektywy ściekowej) jedynie w sytuacji zidentyfikowanych obszarów, co do których rachunek ekonomiczny będzie uzasadniał taki rodzaj inwestycji

			laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe), zakup i remont urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody, wdrożenie nowych technologii służących oszczędzaniu wody i odnowy wody.		
	Pi 6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” oraz zieloną infrastrukturę	Lepsze mechanizmy ochrony bioróżnorodności w ości w regionie	- podniesienie standardu bazy technicznej i wyposażenia parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach NATURA 2000); edukacja ekologiczna w celu zwiększenia świadomości w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu wraz z przygotowaniem pomieszczeń na ten cel, - inwestowanie w niezbędną infrastrukturę związaną z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych), - tworzenie miejsc ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime, np. banki genowe, rewitalizacja i rewitalizacja parków miejskich, ogrody botaniczne, eko-parki, kształtowanie i pielęgnacja zadrzewień przydrożnych, - realizacja zadań służących ochronie i osiągnięciu co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód jezior, m.in. poprzez ich rekultywację (w pierwszej kolejności w powiązaniu z funkcją uzdrowiskową województwa,	Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej sprzyjającej bezpiecznemu wykorzystaniu zasobów środowiska naturalnego	wysoki

5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu	Pi 5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęsk i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami	Zabezpieczenie regionu przed wystąpieniem i skutkami klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych	- rozwój infrastruktury, w tym budowa lub remont urządzeń służących retencjonowaniu wód (jazów, zastawek, zbiorników i stopni wodnych), wsparcie na rzecz bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania suszy poprzez naturalną retencję wód i terenów zalewowych, zalesienia dla zwiększenia retencji gruntowej, - rozwój systemów zintegrowanego monitoringu i ostrzegania, prognozowania zagrożeń i reagowania w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii, - wyposażenie i wzmocnienie służb ratowniczych; - „Bezpieczny MOF”.	-	brak
---	--	---	--	---	------

OŚ PRIORYTETOWA 6 KULTURA I DZIEDZICTWO

6 Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	Pi 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Wielej ludzi korzystających z oferty instytucji kultury budujących tożsamość regionalną w województwie	- ochrona, zachowanie i zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych, - zachowanie walorów architektoniczno-krajobrazowych i kulturowych miasteczek i wsi, - inwestycje w instytucje kultury by dostosować je do nowoczesnej działalności kulturalnej, w tym zakup trwałego wyposażenia oraz konserwacja muzealiów, starodruków itp.; inwestycje związane z wykorzystaniem i rozwojem aplikacji i usług teleinformatycznych, a także rozwojem treści cyfrowych związanych z kulturą i turystyką mogą być wspierane jeżeli stanowią integralną część szerszego projektu, - wsparcie instytucji kultury na rzecz włączenia ich w tworzenie produktów turystycznych i oferty	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	dobry
---	--	---	--	---	-------

170

		itp.). - wsparcie rozwoju centrów/punktów informacji kulturalnej (wyłącznie jako integralny element projektów infrastrukturalnych opisanych powyżej).		
	Zwiększona atrakcyjność turystyczna zasobów dziedzictwa naturalnego regionu	- rozwój publicznie dostępnej podstawowej infrastruktury uzdrowiskowej (urządzanie terenów zielonych, wyposażonych w urządzenia umożliwiające pełnienie funkcji rekreacyjnych/leczniczych np. parki zdrojowe, ścieżki zdrowia, parki kinezyterapeutyczne, skwery; tworzenie urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego typu pijalnie uzdrowiskowe, tężnie, inhalatoria, urządzanie odcinków plaży, uzdrowiskowe baseny kąpielowe, trasy leczenia spacerowego do terenoterapii, promenady uzdrowiskowe i powiązane parkingi), - projekty dotyczące działalności wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze, np. zagospodarowanie przestrzeni na cele turystyczno-rekreacyjne (tereny rekreacyjne, punkty i tarasy widokowe, ścieżki dydaktyczne, ścieżki rowerowe, zagospodarowanie terenów przybrzeżnych na cele turystyczne, rozwój camperowisk, urządzanie i podnoszenie jakości kempingów, uprządkowanie bindug i małych obozowisk - nowe/odnowione pomosty oraz sezonowe programy sanitarne, mała infrastruktura żeglarska, itp.),	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	dobry

				- inwestycje w nabrzeża, infrastrukturę śródlądowych dróg wodnych i infrastrukturę portową, - wdrażanie rozwiązań i technik zarządzania, monitorowania ruchu na śródlądowych drogach wodnych (w tym małych portów).		
OŚ PRIORYTETOWA 7 INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA						
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T), w tym z węzłami multimodalnymi	Pi 7b	Poprawa wewnętrznej dostępności transportowej województwa warmińsko-mazurskiego	- budowa, przebudowa ważnych dla województwa połączeń drogowych (drogi wojewódzkie), - budowa, przebudowa dróg lokalnych jedynie w obszarach funkcjonalnych Olsztyna („Mobilny MOF”), Elbląga i Elku, - budowa dojazdu do lotniska regionalnego w Szymanach k. Szczytna.	-	brak
	Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu	Pi 7d	Zwiększona dostępność kolejowa województwa warmińsko-mazurskiego	- modernizacja/rewitalizacja regionalnej sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej poza siecią TEN-T, - zakup taboru kolejowego dla połączeń wojewódzkich.	Rozwój nowoczesnej infrastruktury transportowej	średni
OŚ PRIORYTETOWA 8 OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI						
9. Wspieranie włączenia społecznego i walka	Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich	Pi 9b	Lepsza jakość życia społeczności zamieszkujących	- wspieranie nadawania i przywracania funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych), gospodarczych zdegradowanym obszarom miejskim;	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej	wysoki

z ubóstwem	społeczności i obszarów miejskich i wiejskich	ych obszary problemowe	- rewaloryzację/modernizację/adaptację istniejącej zabudowy, wyjątkowo w uzasadnionych wypadkach odtwarzanie historycznej zabudowy; - zagospodarowanie/rozwój przestrzeni publicznych – przedsięwzięcia ukierunkowane na podniesienie atrakcyjności społecznej oraz nadawanie walorów funkcjonalnych i estetycznych tym przestrzeniom z uwzględnieniem ich regionalnej tożsamości; - budowa, przebudowa dróg przyczyniających się do gospodarczej i fizycznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich lub miejskich obszarów funkcjonalnych (jako element lokalnego/ponadlokalnego planu rewitalizacji).	oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego
OŚ PRIORYTETOWA 9 DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH				
9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	Pi 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	Podniesienie jakości i skuteczności usług zdrowotnych	W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą przedsięwzięcia, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych “ (bis). - Inwestycje w infrastrukturę na rzecz integracji społecznej (z wyłączeniem budowy nowych obiektów), przede wszystkim klubów integracji społecznej, centrów integracji społecznej i zakładów aktywności zawodowej, służących przygotowaniu do wejścia na rynek pracy	brak
		Podniesienie jakości i skuteczności usług socjalnych	- Inwestycje w infrastrukturę (z wyłączeniem budowy nowych obiektów) podmiotów świadczących usługi z zakresu aktywizacji dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych zagrożonych dziedziczeniem ubóstwa (np. centra aktywności lokalnej, świetlice środowiskowe, młodzieżowe kluby integracji społecznej), sprzyjających zmianom zachowań	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego wysoki

			społecznych, - Inwestycje w infrastrukturę socjalną (z wyłączeniem budowy nowych obiektów), służącą świadczeniu usług opiekuńczo/rehabilitacyjnych osobom zależnym tj. starszym, niepełnosprawnym, chorym psychicznie.		
10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	Pi 10a Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	Lepsze warunki kształcenia zawodowego i wyższego dopasowane do potrzeb rynku pracy	- inwestycje w szkolnictwo zawodowe – zgodnie z krajowymi priorytetami polityki szkolnictwa zawodowego, w oparciu o zdiagnozowane potrzeby regionalnego rynku pracy i inteligentnych specjalizacji, - inwestycje w infrastrukturę szkolnictwa wyższego zawodowego dla potrzeb regionalnych inteligentnych specjalizacji pod warunkiem uzyskania pozytywnej opinii Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSzW), - inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną szkół wyższych wyłącznie w obrębie inteligentnych specjalizacji gospodarczych województwa, - komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie według jasno określonych potrzeb (w przypadku uczenia się przez całe życie, przede wszystkim przystosowanie istniejących placówek).	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	wysoki
		Poprawione warunki edukacji ogólnokształcącej wspierającej umiejętności kluczowe	- inwestycje w infrastrukturę kształcenia ogólnego – związaną z nauczaniem nauk ścisłych, np.: ICT, matematyczno-przyrodniczych, języków obcych, nauczaniem eksperymentalnym oraz właściwych podstaw (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej)¹⁷⁴ i zajęciami sportowymi, - inwestycje w infrastrukturę popularyzującą naukę i innowacje,	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	wysoki

	uczniów		- inwestycje w infrastrukturę przedszkolną – wyłączenie w uzasadnionych przypadkach, dla wyrównania dostępu do ww. usług (w tym uwzględniając komplementarność wsparcia EFS, przy czym budowa nowych obiektów jedynie przy udokumentowanym braku możliwości wykorzystania/adaptacji istniejących budynków).	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	dobry
OŚ PRIORYTETOWA 10 REGIONALNY RYNEK PRACY					
8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	Pi 8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	Zwiększenie zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo (zwłaszcza długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, powyżej 50 roku życia, niskowyzwalających oraz kobiet)	- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, - działania na rzecz zdobywania lub/i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy, - pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego, wdrażanie ukierunkowanych schematów - mobilności transnarodowej Europejski Portal Mobilności Zawodowej (EURES) zdiagnozowanych na podstawie analiz społeczno-gospodarczych regionu (realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej - USMT), - wsparcie formy zatrudnienia wspomaganego, - inne działania określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	dobry
				Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	wysoki

- wsparcie finansowe osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej

	w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach	funkcjonowania na rynku	oraz w początkowym okresie jej prowadzenia przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług.		
	Pi 8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	Wzrost liczby wejść i powrotów na rynek pracy wśród osób pełniących funkcje opiekuńcze	- wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia (np. w żłobkach, klubach dziecięcych, u dziennych opiekunów lub niań), - wspieranie aktywizacji zawodowej osób wchodzących bądź powracających na rynek pracy po urloпах macierzyńskich, rodzicielskich oraz wychowawczych.	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	dobry dobry
	Pi 8v Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	Wzmocnienie kompetencji pracowników i pracodawców z sektora MŚP	- usługi rozwojowe dla przedsiębiorstw MŚP i ich pracowników świadczone w oparciu o podejście popytowe, - wsparcie usług adresowanych do przedsiębiorstw z sektora MŚP przechodzących procesy restrukturyzacyjne i modernizacyjne oraz ich pracowników ukierunkowane na dostosowanie się do zmian gospodarczych, w tym m.in. wsparcie doradczo – szkoleniowe dla właścicieli, kadry zarządzającej przedsiębiorstw wspomagające procesy zmiany.	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	dobry dobry
		Niwelowanie skutków negat. zmian gospodarczych poprzez działania outplacementowe	- wsparcie outplacementowe (tj. wsparcie osób objętych restrukturyzacją lub reorganizacją, bądź zwolnionych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu).	Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	niski

	Pi 8vi Aktywne i zdrowe starzenie się	Zmniejszenie poziomu dezaktywacji zawodowej ze względu na chorobę lub niepełnosprawność	- realizacja programów profilaktycznych opracowanych na szczeblu krajowym pod nadzorem Ministerstwa Zdrowia w zakresie następujących chorób nowotworowych: rak szyjki macicy, rak piersi, rak jelita grubego, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne, - realizacja programów zdrowotnych dotyczących chorób układu krążenia, chorób układu oddechowego oraz chorób i zaburzeń psychicznych, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne, - realizacja programów zdrowotnych dotyczących chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu tj. zakaźnych chorób odkleszczowych (borelioza i kleszczowe zapalenie mózgu), nowotworu gruczołu krokowego, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne, - opracowanie i wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy (w tym działania szkoleniowe), - opracowanie i/lub wdrożenie programów zdrowotnych z uwzględnieniem rehabilitacji medycznej.	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	dobry dobry
--	---	--	--	--	---------------------------

OŚ PRIORYTETOWA 11 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	Pi 9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno- zawodowej	- aktywizacja osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym zgodnie ze zindywidualizowaną ścieżką rozwoju, - usługi skierowane do osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym przez podmioty integracji społecznej tj. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej oraz podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej, - „Społeczny MOF” (tryb konkursowy).	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego Kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	dobry dobry
	Pi 9iv Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym	Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych	- opracowanie i wdrożenie programów wczesnego wykrywania (wraz z sanacją) wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych, - opracowywanie i wdrożenie programów zapobiegania rozwojowi próchnicy w zakresie komplementarnym do interwencji krajowej, - wdrożenie profilaktyki raka szyjki macicy (w zakresie szczepienia dziewcząt w wieku ok. 11/14 lat celem uzupełnienia interwencji krajowej), - „Zdrowy i aktywny MOF” (tryb konkursowy).	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	wysoki

		Zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	- świadczenie usług eliminujących dysfunkcje osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, m.in.: wsparcie pieczy zastępczej, specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, asystenta rodziny, skierowanych do osób w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym, - lokalne działania integracyjne społeczności, sprzyjające włączeniu społecznemu (np. wspólne działania na rzecz poprawy przestrzeni publicznej z wykorzystaniem nabytych podczas aktywizacji zawodowej kompetencji,; - „Zdrowy i aktywny MOF” (tryb konkursowy).	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	wysoki
	Pi 9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwia dostępu do zatrudnienia	Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój ekonomii społecznej	- świadczenie usług osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym, służących zakładaniu przedsiębiorstw społecznych (usługi animacyjne, inkubacyjne i biznesowe), - dotacje i wsparcie pomostowe na zakładanie przedsiębiorstw społecznych, prowadzące do zatrudnienia, - dotacje i wsparcie pomostowe na tworzenie miejsc pracy w funkcjonujących przedsiębiorstwach społecznych, - koordynacja ekonomii społecznej w regionie.	Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	dobry

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WiM 2014-2020

9. Oczekiwane wskaźniki efektów realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Wszystkie zadania zaplanowane do realizacji w ramach Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego objęte zostaną monitoringiem rzeczowym, którego zadaniem będzie dostarczenie danych obrazujących postęp we wdrażaniu planu

i umożliwiających ocenę jego wykonania.

Wskaźniki obrazujące postęp we wdrażaniu oraz rezultaty tych działań zostały podzielone na dwie kategorie:

- wskaźniki produktu - odnoszące się do rzeczowych efektów działania,
- wskaźniki rezultatu - odpowiadają bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia planu.

W trakcie realizacji Planu Rozwoju Lokalnego, jak również dla zaplanowanych do realizacji projektów inwestycyjnych określono następujące wskaźniki:

I.p.	Zadanie inwestycyjne z obszaru	Wskaźnik produktu
Infrastruktura drogowa		
1	Przebudowa drogi powiatowej nr 1571N na długości 4,701 km wraz z budową zatok autobusowych w miejscowości Paluzy	Długość przebudowanej drogi 4,701 km
2	Przebudowa dróg powiatowych nr 2609N ul. Olsztyńska i nr 2597N ul. Kościuszki w Górowie Iławeckim	Długość przebudowanych dróg 1,140km (nr 2609N -0,68 km, nr 2597N -0,46 km)
3	Budowa przeprawy drogowo-mostowej w ciągu ulicy Poniatowskiego w Bartoszyczach	Liczba wybudowanych mostów sztuk 1
4	Przebudowa drogi powiatowej nr 1400N na odcinku Galiny -Maszewy (etap I)	Długość przebudowanej drogi 4,035 km
5	Przebudowa drogi powiatowej nr 1573N na odcinku Grzęda - Sątopy Samulewo	Długość przebudowanej drogi 6,619 km
6	Przebudowa drogi powiatowej nr 1382N na odcinku Wiewiórki – Woryny	Długość przebudowanej drogi 3,587 km
7	Przebudowa drogi powiatowej nr 1400N na odcinku Galiny – Maszewy (etap II)	Długość przebudowanej drogi 4,126 km
8	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Tolko – Pieszkowo (etap I)	Długość przebudowanej drogi 4,318 km
9	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Tolko – Pieszkowo (etap II)	Długość przebudowanej drogi 4,013 km
10	Przebudowa drogi powiatowej nr 1567N na odcinku Szczurkowo – Sępólno (etap I)	Długość przebudowanej drogi 5,636 km
11	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Tolko – Pieszkowo (etap III)	Długość przebudowanej drogi 5,302 km
12	Przebudowa drogi powiatowej nr 1567N na odcinku Szczurkowo – Sępólno (etap II)	Długość przebudowanej drogi 5,636 km
13	Przebudowa drogi powiatowej nr 1422N na odcinku Bisztynek - Jeziorany	Długość przebudowanej drogi 9,187 km
14	Przebudowa drogi powiatowej nr 1357N na odcinku Górowo – Babiak	Długość przebudowanej drogi 4,708 km

15	„Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej – województwo warmińsko-mazurskie” realizacja partnerskiego projektu w zakresie określonym dla Powiatu Bartoszyckiego	Długość trasy ogółem 50,884 km: -długość oznakowanych dróg powiatowych - 41,540 km -długość wyremontowanych i nowopowstałych odcinków dróg – 9,344 km
16	Wspieranie działań dążących do otwarcia przejścia kolejowego w Głomnie	W trakcie opracowania
17	Budowa szerokopasmowej sieci internetowej na obszarze Powiatu Bartoszyckiego	W trakcie opracowania
Zadania, które mogą być zrealizowane w przypadku pojawienia się dodatkowych możliwości pozyskania finansowania na działania inwestycyjne:		
18	Przebudowa drogi powiatowej nr 1420N na odcinku Prosimy – Księżno	Długość przebudowanej drogi 4,371 km
19	Przebudowa drogi powiatowej nr 1354N na odcinku Tolko – Pieszkowo – Głądy	Długość przebudowanej drogi 5,627 km
20	Przebudowa drogi powiatowej nr 1386N na odcinku Kicina-Piasek	Długość przebudowanej drogi 7,260 km
Infrastruktura edukacyjna		
21	Wykonanie dokumentacji projektowej na budowę boiska przy Liceum Ogólnokształcącym im. S. Żeromskiego w Bartoszczach	Liczba dokumentacji projektowych 1 szt.
22	Nowoczesna baza dydaktyczna Powiatu Bartoszyckiego – remont boiska Liceum Ogólnokształcącego im. S. Żeromskiego w Bartoszczach	Liczba wyremontowanych boisk 1 szt.
23	Termomodernizacja budynku Nr 1b wraz z nadbudową łącznika przy ul. Słowackiego 1 należącego do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Bartoszczach	Liczba docieplonych budynków 1 szt. Liczba łączników 1 szt.
24	Wykonanie elewacji budynku 1b przy ul. Słowackiego 1 należącego do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Bartoszczach	Liczba wykonanych elewacji 1 szt.
25	Budowa bursy szkolnej oraz remont stołówki w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. E. Orzeszkowej w Bartoszczach	W trakcie opracowywania
26	Nowoczesna baza dydaktyczna Powiatu Bartoszyckiego – adaptacja budynku na salę gimnastyczną Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Kawalerów Maltańskich w Bartoszczach	W trakcie opracowywania
27	Modernizacja węzła ciepłowniczego oraz rozbudowa oprogramowania do wizualizacji w związku z rozszerzeniem zakresu ogrzewania w budynku Centrum Edukacji Młodzieży przy ul. Limanowskiego w Bartoszczach	Liczba zmodernizowanych węzłów ciepłowniczych 1 szt

28	Rozwój, modernizacja i unowocześnienie kompleksu edukacyjnego Centrum Rozwoju Edukacji przy ul. Limanowskiego w Bartoszykach	W trakcie opracowywania
29	Unowocześnienie bazy kształcenia ponadgimnazjalnego poprzez doposażenie w niezbędne narzędzia i sprzęt	W trakcie opracowywania
30	Projekt modernizacji instalacji CO w budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim	Liczba dokumentacji projektowych 1 szt.
31	Modernizacja sieci CO w budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim	Liczba zmodernizowanych sieci 1 szt.
32	Wykonanie audytu energetycznego budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim	liczba audytów 1 szt
33	Wykonanie termomodernizacji lub remont elewacji i dachu budynku Zespołu Szkół w Górowie Iławeckim (w zależności od wyniku audytu energetycznego)	W trakcie opracowywania
Infrastruktura społeczna i ochrona zdrowia		
34	Budowa dźwigu osobowego w celu poprawy udostępnienia osobom niepełnosprawnym budynku Starostwa Powiatowego w Bartoszykach	Liczba wybudowanych dźwigów osobowych 1 szt.
35	Termomodernizacja obiektów Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bartoszykach w ramach programu „System zielonych inwestycji” oraz remont hali garażowej i zadaszenia patio	Liczba docieplonych budynków 1 szt. Liczba wyremontowanych garaży 1 szt. Zadaszone patio 1szt.
36	Wykonanie projektów budowlanych, wykonawczych i kosztorysowych pod kątem zapewnienia ochrony przeciwpożarowej Domu Pomocy Społecznej w Bartoszykach	Liczba wykonanych projektów budowlanych 1 szt.
37	Wykonanie projektu na wymianę instalacji wewnętrznej centralnego ogrzewania w Domu Pomocy Społecznej w Szczurkowie	Liczba wykonanych projektów 1 szt.
38	Rozwój infrastruktury Domu Pomocy Społecznej w Szczurkowie	W trakcie opracowania
39	Utrzymanie oraz rozwój ponadpowiatowej roli Szpitala Powiatowego im. J. Pawła II w Bartoszykach poprzez poprawę infrastruktury, rozszerzenie zakresu działalności oraz jakości usług	W trakcie opracowania
40	Dostosowanie budynku Domu Pomocy Społecznej w Bartoszykach do potrzeb mieszkańców oraz wymogów przeciwpożarowych	W trakcie opracowania

41	Modernizacja windy w Domu Pomocy Społecznej w Bartoszycach	Liczba zmodernizowanych wind 1 szt.
42	Przebudowa połączeń dachowych na budynku biurowo-mieszkalnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie przy ul. Limanowskiego 11	Liczba przebudowanych połączeń dachowych 1 szt.
43	Wykonanie instalacji zbiorczej SAT-RTV w budynku przy ul. Limanowskiego 11	Liczba instalacji zbiorczych SAT-RTV 1 szt.
44	Budowa instalacji solarnej wraz z modernizacją kotłowni w Domu Pomocy Społecznej w Szczurkowie	Liczba wybudowanych instalacji solarnych 1 szt. Liczba zmodernizowanych kotłowni 1 szt.
45	Zmiana sposobu funkcjonowania Wielofunkcyjnej Palcówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Bartoszycach zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	W trakcie opracowania
46	Remont zabytkowego budynku przy ulicy Lipowej 1 w Bartoszycach	W trakcie opracowania
47	Wspieranie działań dążących do przeniesienia siedziby Komendy Powiatowej Policji w Bartoszycach	W trakcie opracowania
Przedsiębiorczości, w tym turystyki		
48	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości powiatu jako efekt zainicjowanej przez Powiat Bartoszycki współpracy jednostek samorządu terytorialnego powiatu wraz z ich jednostkami organizacyjnymi oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszycach	W trakcie opracowania
49	Zagospodarowanie brzegów rzeki Łyny na cele turystyczne	W trakcie opracowania
50	Wspieranie działań dążących do utworzenia uzdrowiska na terenie gminy Górowo Iławeckie	W trakcie opracowania
51	Wspieranie działań związanych z rozwojem turystyki aktywnej – kajakowej – dążenie do otwarcia przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim na rzece Łynie	W trakcie opracowania

Źródło: Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Bartoszycach oraz Załącznika nr 3 do uchwały Rady Powiatu Bartoszyckiego Nr XII/63/2015 z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie zamian budżetu powiatu na 2015 r.

10. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego.

System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego Powiat Bartoszyckiego jest realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Powiat Bartoszycki, korzystając ze środków finansowych funduszy strukturalnych UE, zobowiązany jest przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

Instytucją odpowiedzialną za realizację Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego będzie Zarząd Powiatu Bartoszyckiego. Instytucja realizująca będzie odpowiedzialna za:

- sporządzanie i składanie wniosków aplikacyjnych do instytucji wdrażających poszczególne programy operacyjne,
- inicjowanie, przyjmowanie i składanie wniosków aplikacyjnych od instytucji podległych – formalne kontrolowanie składania wniosków, ich zgodności ze stosowanymi procedurami oraz zapisami Planu,
- monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów,
- monitorowanie postępu prac w zakresie wdrażania bieżących zadań,
- informowanie o współfinansowaniu przez Unię Europejską poszczególnych projektów oraz ich promowanie,
- ocenę efektów realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego,
- opiniowanie i rekomendowanie uzupełnienia Planu Rozwoju Lokalnego, propozycji jego zmian oraz kolejności wyboru projektów w ramach poszczególnych priorytetów,
- pozyskiwanie ewentualnych partnerów do realizacji poszczególnych zadań inwestycyjnych.

Zarządzeniem Starosty zostanie powołany zespół osób odpowiedzialnych za bezpośrednią realizację poszczególnych zadań zapisanych w Planie Rozwoju Lokalnego. Zespół ten będzie odpowiedzialny za:

- ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów realizacji Planu Rozwoju Lokalnego,
- zbieranie danych statystycznych, w tym finansowych, na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Planu,

- zapewnienie zgodności realizacji Planu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu oraz przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Planu,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Planu.
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Planu,
- dokonywanie wszelkich czynności niezbędnych do prawidłowej realizacji założeń Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego.

10.1. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Planu Rozwoju Lokalnego.

A. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego.

Monitorowanie to proces stałego i systematycznego gromadzenia informacji, raportowania oraz interpretowania danych. Proces ten niezbędny jest do sporządzania oceny stopnia zgodności i poziomu realizacji zadań zawartych w Planie w kontekście zapisów Strategii Rozwoju Powiatu.

Zapewnienie efektywnej realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego wymaga systemu stałego monitorowania oraz okresowej kontroli realizacji zaplanowanych zadań. System ten powinien uwzględniać zarówno rzeczowy, jak i finansowy aspekt poszczególnych zadań inwestycyjnych.

W celu efektywnego i właściwego sposobu wdrażania Planu niezbędna jest koordynacja działań na poziomie powiatu. Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Planu posiada Zarząd Powiatu oraz Rada Powiatu.

Główną rolą wskazanych organów będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego oraz interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień, znacznych odchyłeń lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania.

Monitorowanie realizacji Planu Rozwoju Lokalnego powinno znaleźć odzwierciedlenie w corocznych sprawozdaniach, informujących o stopniu realizacji założeń planu po każdym roku, począwszy od jego zatwierdzenia przez Radę Powiatu, przedstawiane na jednej z sesji Rady w pierwszym półroczu roku kolejnego.

Organy odpowiedzialne za monitorowanie Planu będą się spotykać nie rzadziej niż raz na pół roku.

B. Sposób oceny Planu Rozwoju Lokalnego.

Skuteczność i efektywność Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego podlegać będzie bieżącej ocenie. Sprawowana ona będzie przez Zarząd Powiatu oraz Radę Powiatu przy pomocy zawartych w Planie wskaźników monitorowania jego realizacji.

Ocena Planu obejmować będzie zarówno monitoring bieżący, jak i ocenę ex-post, która będzie stanowić podstawę do określenia, czy planowane zamierzenia są zgodne z przyjętymi celami i założeniami, a także analizę wprowadzonych ewentualnie działań korygujących.

C. Współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

Działania, które będą podejmowane w ramach realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego mogą uwzględniać specyficzne potrzeby różnych grup beneficjentów:

- samorządu Powiatu Bartoszyckiego
- jednostek organizacyjnych Powiatu Bartoszyckiego
- jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego
- jednostek organizacyjnych samorządów gminnych
- podmiotów gospodarczych
- organizacji zrzeszających przedsiębiorców
- organizacji pozarządowych,
- innych organizacji społecznych.

Treść Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Bartoszyckiego będzie udostępniona każdej zainteresowanej osobie, co przyczyni się do jego promocji. Plan będzie dostępny w siedzibie Starostwa Powiatowego w Bartoszczach w wersji papierowej oraz na stronie internetowej Powiatu Bartoszyckiego i w Biuletynie Informacji Publicznej.

Realizacji polityki informacyjnej i promocyjnej Planu służyć też będą następujące instrumenty i narzędzia:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentujące – systematyzujące wiedzę oraz propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych i rezultatach wsparcia Unii Europejskiej,
- wizytacje projektów i ich ekspozycje – jako metody prezentacji osiągnięć w zakresie inicjatyw z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej,
- informowanie o projektach oraz ich promocja przez beneficjentów – należy zadbać o przekazanie odpowiedniej wiedzy beneficjentom z terenu Powiatu, którzy będą odpowiedzialni za spełnienie wymogów w tym zakresie,

- serwisy internetowe – są szybkim i ogólnodostępnym źródłem informacji dla potencjalnych beneficjentów i instytucji o aktualnych możliwościach skorzystania z pakietu pomocowego, zaś dla opinii publicznej stanowią kompleksowe źródło informacji o realizacji i osiągnięciach Planu Rozwoju Lokalnego i wsparciu ze strony UE,
- publikacje, broszury informacyjne, ulotki, reklamy, plakaty, materiały audiowizualne – poprzez atrakcyjną i przystępną formę pozwalają przybliżyć wiedzę na temat dostępnej pomocy Unii Europejskiej, możliwości uzyskania tej pomocy, roli poszczególnych instytucji w zarządzaniu pomocą oraz roli UE w tym procesie,
- współpraca z mediami – działania wykorzystujące współpracę z prasą, radiem, telewizją o zasięgu lokalnym i regionalnym będą kluczowym elementem przy realizacji Planu Rozwoju Lokalnego, w szczególności w odniesieniu do opinii publicznej. Działania podejmowane za pośrednictwem mediów będą miały formę artykułów i relacji prasowych, audycji radiowych i telewizyjnych, reklam i ogłoszeń. Wszelka informacja o zasadach i procedurach związanych z wykorzystaniem funduszy strukturalnych będzie przekazana w zwięzły i przystępny sposób.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Włodzisław Bogdanowicz